

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΙΘΜ.ΑΠΟΦ. 91/1993

Υπόθεση προσωπικής κράτησης του εκπροσώπου και συνδιαχειριστή της εταιρείας «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ» και μέλους της κοινοπραξίας «Β.Φ.» για χρέη των νομικών προσώπων προς το Δημόσιο. Αρχή της αναλογικότητας.

Α) Ο καθού, εκπρόσωπος και συνδιαχειριστής της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ» και μέλος της κοινοπραξίας «Β.Φ.», είχε ληξιπρόθεσμες οφειλές έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών) συνολικού ύψους 79.856.090 δρχ. Το χρέος αυτό, όπως προκύπτει από τους αναλυτικούς πίνακες χρεών, προερχόμενο από διάφορες αιτίες, φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φόρο μισθωτών υπηρεσιών, τέλη χαρτοσήμου, φόρο κύκλου εργασιών, τέλη κυκλοφορίας κ.λ.π. αφορά ειδικότερα οφειλές :α)δρχ. 64.585.598 (βασικό χρέος δρχ.27.981.538 συν 36.591.676 δρχ. προσαυξήσεις) της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ», στην οποία ο καθού έχει την ιδιότητα του εκπροσώπου και του συνδιαχειριστή από τη λειτουργία της, β)δρχ. 15.145.883(βασικό χρέος 6.793.653 δρχ. συν 8.352.230 προσαυξήσεις) της κοινοπραξίας «Β.Φ.», της οποίας είναι μέλος και γ) δρχ. 325.228 (βασικό χρέος 194.775 συν προσαυξήσεις 130.453 δρχ.) από ατομικές οφειλές. Το ελληνικό Δημόσιο, για τη διασφάλιση των απαιτήσεων του επέβαλλε κατάσχεση σε δύο ακίνητα περιουσιακά στοιχεία του εν λόγω οφειλέτη:α)στο ακίνητο 17.290 τ.μ. στο Δήμο Θηβαίων, με τις υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις, που ανήκει στην κυριότητα της εταιρείας «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ» και β)στο διαμέρισμα 175 τ.μ. του καθού, στον 9^ο όροφο της πολυκατοικίας που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Σκοπέλου και Λαχανά, στην Κυψέλη. Για τον ίδιο σκοπό επέβαλε κατάσχεση στο λεωφορείο-αυτοκίνητο της κοινοπραξίας «Β.Φ.», του οποίου η αξία, σύμφωνα με την 1015/15.5.1986 έκθεση κατάσχεσης του δικαστικού επιμελητή στο πρωτοδικείο Αθηνών Κ.Κ., ανέρχεται σε 1.000.000 δρχ. Όσον αφορά το προαναφερόμενο διαμέρισμα γράφτηκαν υποθήκες από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος για αποκτήσεις συνολικού ύψους 11.500.000 δρχ., πλέον δε τούτου ποσό 3.000.000 δρχ. καλύπτεται με προσημειώσεις, ενώ ακολουθεί υποθήκη για απαιτήσεις Δημοσίου 2.331.238 και 26.535.010 δρχ. (523/15.3.1991 πιστοποιητικό Υποθηκοφυλακείου Αθηνών).Η

αξία του ακινήτου αυτού σύμφωνα με την 173/1991 απόφαση του Διοικ. Πρωτοδικείου Αθηνών (ασφ.μέτρα) ανέρχεται σε 17.500.000 δρχ. με τιμή πρώτης προσφοράς 10.000.000 δρχ. Ως προς το βιομηχανικό οικόπεδο, σε βάρος τούτου έχουν γραφεί υποθήκες της Εθνικής Τράπεζας για ποσό 27.200.000 δρχ. ακολουθεί υποθήκη του Δημοσίου για 23.816.846 δρχ. και του ΙΚΑ για 23.447.868 δρχ. (17.11.1992 πιστοποιητικό βαρών του Υποθηκοφυλακείου Θηβών). Με το 136333/1992 πρόγραμμα πλειστηριασμού η αξία του ακινήτου αυτού είχε προσδιορισθεί σε 10.000.000 δρχ. με τιμή πρώτης προσφοράς 8.000.000 δρχ., ενώ με την 9/1992 απόφαση του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Λιβαδειάς απορρίφθηκε αίτηση του καθού για διόρθωση του προαναφερόμενου προγράμματος. Έναντι του συνόλου των επίδικων χρεών ο καθού είχε καταβάλλει μόνο 8.086.127δρχ., παρά τις ευνοϊκές ρυθμίσεις που είχε επιτύχει με σειρά αποφάσεων της Επιτροπής του ά.17 του ν.5940/1933. Μάλιστα στις 7.10.1992 το Ελληνικό Δημόσιο ειδοποίησε με ατομική ειδοποίηση του καθού να καταβάλει το χρέος του αλλά εκείνος επέδειξε πλήρη αδιαφορία. Ενδεικτική είναι η 5/05/96/556/4-990/4.11.1992 απόφαση της 16^{ης} Δ/νσης Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, με την οποία εγκρίθηκε να καταβάλει έναντι του συνόλου των ληξιπρόθεσμων οφειλών του το πόσο των 4.000.000 δρχ. αμέσως και ποσό 2.000.000 δρχ. έως τις 7.12.1992 για να του χορηγηθεί πιστοποιητικό ενημερότητας, πλην όμως δεν συμμορφώθηκε. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο καθού, εκτός των προαναφερόμενων χρεών οφείλει ατομικώς στο Ελλ. Δημόσιο (ΔΟΥ ΙΓ' Αθηνών) το συνολικό ποσό των 47.292.433 δρχ. Τέλος, ο καθού οφειλέτης, όπως προκύπτει από το 185/18.3.1993 πιστοποιητικό του νοσοκομείου «ΣΩΤΗΡΙΑ», είχε σοβαρά προβλήματα υγείας και συγκεκριμένα πάσχει από στεφανιαία ανεπάρκεια, με μόνιμη κολπική μαρμαρυγή, εξαιτίας της οποίας υποβάλλεται σε φαρμακευτική αγωγή και παρακολουθείται τακτικά από γιατρό.

Κατόπιν τούτων, το Ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα η ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών άσκησε, δια του προϊσταμένου της, αίτηση προσωπικής κράτησης κατά του καθού για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές συνολικού ύψους 79.856.090 δρχ., όπως ορίζει το ά.46 του ν.2065/1992. Συγκεκριμένα, με το νόμο 1867/1989 «Προσωπική κράτηση κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων και άλλες διατάξεις» καταργήθηκε η προσωπική κράτηση οφειλετών του Δημοσίου ως αναγκαστικό μέτρο προς είσπραξη των δημοσίων εσόδων, που αποφασίζεται από τον Προϊστάμενο της οικείας ΔΟΥ με διοικητική πράξη (ένταλμα προσωπικής κράτησης) και από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου αυτού η απαγγελία του μέτρου αυτού ανατέθηκε στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, ήδη δε μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 46 του ν. 2065/1992 (ΦΕΚ Α' 113), με τίτλο «Τροποποίηση και συμπλήρωση του ν. 1867/1989» και συγκεκριμένα από 1^{ης} Οκτωβρίου 1992, αρμόδιος για την εκδίκαση της αίτησης προσωπικής κράτησης,

προκειμένου για ληξιπρόθεσμα χρέη προς το Δημόσιο (και εφόσον ο νόμιμος τίτλος αποδεικνύει απαίτηση δημόσιου χαρακτήρα), το ύψος των οποίων υπερβαίνει το ποσό των 100.000 δρχ., καθίσταται ο Πρόεδρος του οικείου διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με τη διαδικασία «περί ασφαλιστικών μέτρων» των άρθρων 686επ ΚΠολΔ. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον προαναφερόμενο νόμο 1867/1989, η προσωπική κράτηση διατάσσεται ύστερα από αίτηση του αρμόδιου για την είσπραξη του σχετικού εσόδου προϊσταμένου της ΔΟΥ, η διάρκειά της δε μπορεί να υπερβαίνει το έτος, απαγγέλλεται δε και κατά των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης για χρέη των εταιρειών αυτών, καθώς και κατά των εκπροσώπων των λοιπών νομικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων και των χρεών των βεβαιωμένων κατά την έναρξη ισχύος του ν. 2065/1992, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 46 αυτού.

Κατά της αίτησης προσωπικής κράτησης που ασκήθηκε εναντίον του, ο καθού οφειλέτης προέβαλε τους εξής ισχυρισμούς: **Πρώτον** ότι ο Προϊστάμενος της ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών έπρεπε να απευθυνθεί στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο, το οποίο είναι αρμόδιο για εκδίκαση της αίτησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1867/1989, από τις οποίες καταλαμβάνεται, γιατί όλο το επίδικο χρέος ανάγεται σε χρονική περίοδο προγενέστερη της έναρξης ισχύος του άρθρου 46 του ν. 2065/1992, ο οποίος προαναφέρθηκε τροποποίησε τον προγενέστερο ν. 1867/1989. Το δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό ως αβάσιμο και απεφάνθη ότι η κρινόμενη αίτηση, η οποία ασκήθηκε μετά την 1.10.1992, παραδεκτώς εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (Μονομελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών), εφόσον για τη θεμελίωση της δικαιοδοσίας και της αρμοδιότητας του Προέδρου δεν ενδιαφέρει αν το χρέος ανάγεται στο παρελθόν, αρκεί δε ότι τούτο είναι βεβαιωμένο και ληξιπρόθεσμο κατά την πιο πάνω ημερομηνία ισχύος του άρθρου τούτου (1.10.1992). Εξάλλου, η βούληση του νομοθέτη του άρθρου 46 του ν. 2065/1992 να καταστήσει υπεύθυνους με προσωπική κράτηση τους ατομικούς οφειλέτες και τους εκπροσώπους των ΑΕ και ΕΠΕ **και για τα χρέη προς το Δημόσιο που γεννήθηκαν και βεβαιώθηκαν προγενεστέρως, δηλαδή πριν από την ισχύ του άρθρου τούτου (1.10.1992)** προκύπτει από την παρ. 3 του άρθρου 46 που καθιερώνει και στο θέμα αυτό την αρχή που κρατεί στο διαχρονικό δίκαιο, κατά την οποία το παραδεκτό των μέσων εκτέλεσης διέπεται ως προς τη διαδικασία και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις από το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο ενέργειας αυτών (των μέσων εκτέλεσης). **Δεύτερον**, ο καθού ισχυρίστηκε ότι η υπό κρίση αίτηση δεν είναι έγκυρη, γιατί δεν έχει τη σφραγίδα της υπηρεσίας, που να την επισημοποιεί ως δικόγραφο απευθυνόμενο σε δικαστήριο. Και αυτός ο ισχυρισμός απερρίφθη ως αβάσιμος, εφόσον μόνη η έλλειψη αυτή, σε συνδυασμό με το ότι το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο περιέχει όλα τα κατά νόμο στοιχεία (ονοματεπώνυμο, υπογραφή προϊσταμένου της ΔΟΥ), δε δημιουργεί προϋποθέσεις

για την αμφισβήτηση του κύρους του. **Τρίτον**, ο ισχυρισμός ότι η υπό κρίση αίτηση είναι αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης και συνεπώς απορριπτέα ως απαράδεκτη, γιατί σ' αυτή αναγράφεται μόνο το συνολικό χρέος χωρίς να επεξηγείται από ποια αιτία προέκυψαν οι επιμέρους οφειλές, για να μπορεί να ερευνηθεί η νομιμότητά τους και αν αφορούν αυτόν ή άλλα πρόσωπα, απερρίφθη ως αβάσιμος, αφού είναι προφανές ότι δεν είναι αναγκαίο κάτι τέτοιο (αρκεί ότι το χρέος αναφέρεται ως βεβαιωμένο και ληξιπρόθεσμο), με δεδομένο ότι η αμφισβήτηση της ουσιαστικής βασιμότητας των οφειλών και της νομιμότητας της βεβαίωσης αυτών αποτελεί λόγο προσφυγής του ά.73 του ΚΦΔ ή ανακοπής του ά.73 του ΚΕΔΕ κατά της καταλογιστικής πράξης ή του νόμιμου τίτλου, ανάλογα και με τη φύση της οφειλής, που ο καθού δεν προκύπτει ότι άσκησε έως τη συζήτηση της κρινόμενης αίτησης. Άλλωστε, στους συνημμένους αναλυτικούς πίνακες χρεών αναφέρονται όλα τα αναγκαία στοιχεία που επιτρέπουν στον καθού να υπερασπίσει τις θέσεις του και να οργανώσει την άμυνά του, πάντοτε όμως μέσα στα επιτρεπόμενα δικονομικά όρια της δίκης αυτής. **Περαιτέρω**, ο ισχυρισμός ότι οι απαντήσεις έχουν παραγραφεί είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος προβαλλόμενος κατά την παρούσα διαδικασία. **Επιπλέον**, ο καθού επικαλείται και πάλι τον ν.1867/1987 και ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το ά. 4 παρ.1 εδ. γ' του νόμου αυτού δεν μπορεί να απαγγελθεί σε βάρος του προσωπική κράτηση, γιατί έχει συμπληρώσει το 65 έτος της ηλικίας του (είναι 73 ετών), πάνω από το οποίο δεν διατάσσεται κατά των οφειλετών το μέτρο αυτό. Ο ισχυρισμός αυτός απερρίφθη ως αβάσιμος, γιατί το ά.4 παρ.1 εδ. γ' έχει καταργηθεί και αντικατασταθεί από το αντίστοιχο ά.46 παρ.1 εδ. γ' του ισχύοντος νόμου, σύμφωνα με το οποίο δε συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη μη απαγγελία σε βάρος του καθού προσωπικής κράτησης λόγω συμπλήρωσης του πιο πάνω ορίου ηλικίας. Ο αποκλεισμός εφαρμογής του ά.4 παρ.1 εδ. γ' δεν είναι αντισυνταγματική και ειδικότερα δεν προσκρούει, όπως αβάσιμα υποστηρίζεται, στην καθιερούμενη στο ά. 4 του Σ αρχή της ισότητας, για το λόγο ότι το προαναφερόμενο όριο ηλικίας έχει μεν καταργηθεί για τους οφειλέτες του Δημοσίου και του ΙΚΑ, εφαρμόζεται όμως και λειτουργεί ευνοϊκά υπέρ των οφειλετών των ν.π.δ.δ. και αυτό γιατί πρόκειται για διαφορετική κατηγορία προσώπων (οφειλετών) που δεν τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με συνέπεια να είναι να είναι συνταγματικώς επιτρεπτή η νομοθετική ρύθμιση που καθιερώνει αυτή τη διάκριση. Επίσης ο αποκλεισμός εφαρμογής του ά.4 παρ.1 εδ. γ' δεν προσκρούει ούτε στα ά.2 παρ.1, 5 παρ.1 και 7 παρ.1 του Σ, από τα οποία το τελευταίο δεν έχει εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση. Εξάλλου, η έλλειψη ενός απόλυτου ορίου ηλικίας στους οφειλέτες του Δημοσίου δεν αντίκειται στο άρθρο 21 παρ.3 του Σ, κατά το οποίο «Το κράτος ... λαμβάνει ειδικά μέτρα προστασίας του γήρατος.», αφού η διάταξη αυτή δεν έχει την έννοια ότι ο νομοθέτης δε μπορεί να καταστήσει τους πολίτες

αυτούς υπεύθυνους για τα χρέη τους με το μέτρο της προσωπικής κράτησης όταν τούτο επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος, που στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουν σχέση με τη μη στέρηση του Δημοσίου από σημαντικούς πόρους. Τέλος, προβάλλεται από τον καθού ότι το Δημόσιο ζητά την προσωπική του κράτηση κατά παράβαση της απορρέουσας από το Σ αρχής της αναλογικότητας, η οποία θα πρέπει να εφαρμοσθεί και στην περίπτωση του, προκειμένου να μη διαταχθεί το μέτρο αυτό σε βάρος του, λόγω της ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων, από την εκπλειστηρίαση των οποίων μπορεί να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του Δημοσίου και λόγω, επίσης, της σοβαρής κατάστασης της υγείας του η οποία θα επιδεινωθεί με κίνδυνο να προκληθεί ανεπανόρθωτη βλάβη από τον τυχόν εγκλεισμό του στις φυλακές. Από τον συνδυασμό των άρθρων 5 παρ.3 του Σ, όπου κατοχυρώνεται το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας, της οποίας δεν επιτρέπεται στέρηση ή περιορισμός, παρά όταν και όπως νόμος ορίζει και του ά.2 παρ.1 του Σ που καθιερώνει την υποχρέωση της Πολιτείας να προστατεύει την αξία του ανθρώπου προκύπτει ότι η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας με το μέτρο της προσωπικής κράτησης του οφειλέτη για χρέη του προς το Δημόσιο είναι επιτρεπτή, εφόσον ανταποκρίνεται προς τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας. Κατά την αρχή αυτή, η οποία απορρέει από την έννοια του Κράτους Δικαίου, οι περιορισμοί που ο νομοθέτης θέτει στα ατομικά δικαιώματα και ειδικότερα στην προσωπική ελευθερία, πρέπει να είναι μόνο οι αναγκαίοι και να συνάπτονται προς τον επιδιωκόμενο από το νόμο σκοπό, επί επαλλήλων δε δυνατών περιορισμών, η Διοίκηση ή το Δικαστήριο πρέπει να εφαρμόζει τους καταρχήν ηπιότερους. Με τα δεδομένα αυτά, αν ενόψει της συγκεκριμένης κάθε φορά κατάστασης διαπιστώνεται από το Δικαστήριο, στα πλαίσια ελέγχου της νομιμότητας λήψης του συγκεκριμένου μέτρου, ότι η ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου μπορεί να επιδιωχθεί με την αναγκαστική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, η χρήση του μέτρου της προσωπικής κράτησης δηλαδή του εσχάτου και επαχθέστερου μέτρου αναγκαστικής εκτέλεσης θα ήταν αντίθετη και προς το σκοπό του νομοθέτη, ο οποίος απέβλεψε στην είσπραξη των απαιτήσεων του Δημοσίου. Ο σχηματισμός, όμως, δικανικής πεποίθησης σχετικά με το ζήτημα της μη λήψης του μέτρου της προσωπικής κράτησης, κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας λαμβάνει χώρα με βάση τα προσκομιζόμενα από τον καθού η αίτηση κατάλληλα αποδεικτικά μέσα(σχετικά με τον τρόπο διαβίωσής του, τις τυχόν δαπάνες στις οποίες υποβάλλεται, την εν γένει συμπεριφορά του κ.τ.λ) από τα οποία θα πρέπει να προκύπτουν πειστικές ενδείξεις για τη μη ύπαρξη αφανών περιουσιακών στοιχείων ή πηγών εισοδήματος μη ικανών να ικανοποιήσουν την απαίτηση του Δημοσίου. Έτσι, δεν απαιτείται για τη θεμελίωση του νόμου βάσιμου της υποβαλλόμενης αίτησης για προσωποκράτηση να επικαλεσθεί το Ελλ. Δημόσιο και να αιτιολογήσει ειδικώς το πρόσφορο του

μέτρου αυτού με την παράθεση συγκεκριμένων στοιχείων. Επομένως κρίνεται αντισυνταγματικό να μην εφαρμοστεί στην προκείμενη περίπτωση με τη διάταξη του ά. 46 παρ. 1 περ. γ' του ν.2065/1992 της αντίστοιχης διάταξης του ά. 3 παρ. 5 του ν. 1867/1989, κατά την οποία "Το αρμόδιο κατά τις διατάξεις της παρ. 2 δικαστήριο αποφασίζει την προσωπική κράτηση αν κρίνει ότι το μέτρο αυτό είναι, ιδίως ενόψει του ύψους του χρέους, αναγκαίο και πρόσφορο για την εξόφληση του χρέους, καθώς και ότι η λήψη του μέτρου αυτού είναι το μόνο μέσο κατ' αποκλεισμό κάθε άλλου προβλεπόμενου από τις κείμενες διατάξεις αναγκαστικού μέτρου είσπραξης δημοσίων εσόδων ικανοποίησης της σχετικής απαίτησης."

Β) Επομένως, το νομικό ζήτημα που υπάρχει και παραμένει προς έρευνα είναι αν πράγματι η λήψη του συγκεκριμένου μέτρου(προσωπική κράτηση) είναι κατάλληλη στην προκείμενη περίπτωση και αν προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάταξη του ά.3 παρ. 5 του ν.1867/1989 και υπό το γενικότερο πρλισμα της καταστατικής αρχής του 2 παρ. 1 Σ που προασπίζει την αξία του ανθρώπου.

Γ)Πέρα από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης που αναπτύχθηκαν παραπάνω το δικαστήριο, προκειμένου να αποφανθεί επί του ζητήματος έλαβε υπόψη του και τις εξής καταθέσεις μαρτύρων που δόθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της υπόθεσης. Σύμφωνα, λοιπόν, με τη μάρτυρα του αιτούντος Ελληνικού Δημοσίου(Α.Π. υπάλληλος ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών), κατατέθηκε ότι η διοίκηση με τα αρμόδια όργανά της προχώρησε σε σειρά μέτρων για τη διασφάλιση του επίδικου χρέους(αναφέρεται στις κατασχέσεις των προαναφερόμενων περιουσιακών στοιχείων), ότι με την προσωπική κράτηση του καθού το δημόσιο θα εισπράξει τις απαιτήσεις αφού κατά τα προηγούμενα έτη δεν ανταποκρινόταν στις υποχρεώσεις του, αλλά κατέβαλε έναντι και αυτό για να μη ληφθεί σε βάρος του κάποιο αναγκαστικό μέτρο, ότι δε συμμορφωνόταν προς τις ευνοϊκές αποφάσεις της Επιτροπής του ν. 5940/1993 για τμηματική εξόφληση των χρεών, ότι ο καθού συνεχίζει τη δραστηριότητά του, απασχολούμενος στο γραφείο της κόρης του που είναι αρχιτέκτων-μηχανικός και ότι κατά του συνδιαχειριστή, Α.Φ., της προαναφερόμενης εταιρίας περιορισμένης εταιρίας, που είναι πτωχός, έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και έχει απαγορευθεί η έξοδος του από τη χώρα. Από την άλλη πλευρά, η μάρτυρας του καθού, Ζ.Μ., κατέθεσε ότι δούλευε στο γραφείο του καθού έως το 1986, ότι αυτός τώρα πλέον δεν έχει δραστηριότητα, λόγω των προβλημάτων υγείας που αντιμετωπίζει και βοηθάει απλώς την κόρη του, ότι το συγκρότημα στη Θήβα είναι ένα υπερσύγχρονο εργοστάσιο κατασκευής ασφαλτομίγματος, αξίας 200.000.000 δραχμών, ενώ η αξία του διαμερίσματος ανέρχεται περίπου σε 35.000.000 δραχμών, ότι δεν έχει άλλα περιουσιακά στοιχεία, ότι στερείται εισοδημάτων, ζει με τη βοήθεια της κόρης του και διάγει

συντηρητική ζωή και ότι έτσι το μέτρο της προσωπικής κράτησης λόγω και της σοβαρής κατάστασης της υγείας του, σε συνδυασμό και με την ηλικία του(είναι 73 ετών-το 1993) είναι αναποτελεσματικό στην περίπτωση αυτή, αφού με την επιβολή είναι βέβαιο ότι δε θα επιτευχθεί η καταβολή της πιο πάνω οφειλής.

Το δικαστήριο, λαμβάνοντας συνολικά υπόψη τόσο τα πραγματικά περιστατικά όσο και τις καταθέσεις των μαρτύρων, κατέληξε στις εξής διαπιστώσεις : **α)** Το ελλ. Δημόσιο θα ικανοποιούσε ένα πολύ μικρό μέρος των απαιτήσεων του από τη εκπλειστηρίαση των προαναφερόμενων κατασχεμένων περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με όσα προκύπτουν από τα σχετικά έγγραφα (προγράμματα πλειστηριασμού, δικαστικές αποφάσεις κ.τ.λ.), έστω και αν για τις ληξιπρόθεσμες αυτές οφειλές από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχονται, κατατάσσεται πριν από τους ενυπόθηκους δανειστές(ά. 61 παρ. 1 του ΚΕΔΕ, 24 παρ. 1 ν. 2093/1992 και 975 ΚπολΔ), **β)** είχε αναπτύξει έντονη επαγγελματική δραστηριότητα, αφού απασχολούνταν ατομικά ως εργολήπτης-μηχανικός δημοσίων έργων και παράλληλα είχε την ιδιότητα του συνδιαχειριστή σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης για την παραγωγή ασφαλτομίγματος και συμμετείχε σε κοινοπραξία με παρεμφερή σκοπό, **γ)**παρόλα αυτά αδιαφορούσε χαρακτηριστικά για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του και όχι μόνο, εφόσον δεν συμμορφωνόταν και προς τις ευνοϊκές ρυθμίσεις που είχε πετύχει με αποφάσεις της αρμόδιας Επιτροπής, για διακανονισμό των χρεών με τμηματική καταβολή, **δ)** το ποσό που είχε καταβάλει ως τώρα είναι ασήμαντο σε σχέση με το συνολικά οφειλόμενο, **ε)** ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις του δημοσίου μόνο για να αποφύγει κάποιο εξαναγκαστικό μέτρο που απειλείτο σε βάρος του **στ)** η τακτική αυτή να καταβάλει όταν υπήρχε άμεση ανάγκη και η εν γένει συμπεριφορά του απέναντι στο δημόσιο δείχνουν δύστροπο οφειλέτη και **η)** ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, παρά τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζει ο καθού και την προχωρημένη ηλικία του, προέχει η προστασία του δημόσιου συμφέροντος.

Κατόπιν τούτων, το δικαστήριο με την υπ' αριθμόν 91/1993 απόφασή του έκρινε ότι η ένδικη απαίτηση του δημοσίου δε μπορεί να ικανοποιηθεί με άλλο μέσο διοικητικής εκτέλεσης παρά μόνο με τη χρησιμοποίηση του μέτρου της προσωπικής κράτησης, που αποτελεί το μόνο πρόσφορο και ενδεδειγμένο μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς να παραβιάζεται κατά τον τρόπο αυτό η αρχή της αναλογικότητας.

Διοκ. Εφετείο Αθηνών 2963/1998

Πρόεδρος : Δημ. Μπέικος

Εισηγήτρια : Ελ. Δημητρακοπούλου, Εφέτης

Δικηγόροι : Αν. Μαντέλου, Ανδρ. Γραμματικός(Πάρεδρος ΝΣΚ),
Ευστρ. Συνοίκης, Χρ. Ανδριανάτος.

Η αφαίρεση μισθολογικών κλιμακίων από τους τυχόντες βραβείου υπαλλήλους δεν αντίκειται στο αρθρ. 2 παρ. 1 Συντ. γιατί δεν επιχειρείται αναδρομική κατάργηση κεκτημένων δικαιωμάτων, αλλά αναμόρφωση των αποδοχών των υπαλλήλων με βάση τις ρυθμίσεις του ν. 2470/1997.

Επειδή, στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του ν.2470/1997 (ΦΕΚ 40 Α΄) με τον οποίο αναμορφώθηκε το μισθολόγιο του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης, ορίζεται ότι : «Το προσωπικό του προηγούμενου άρθρου εξελίσσεται, ανεξάρτητα από το βαθμό που κάθε φορά έχει, σε μισθολογικά κλιμάκια, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 3 του νόμου αυτού.» Περαιτέρω, στην παρ.4 του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι : «...». Επίσης, στο άρθρο 17 του νόμου αυτού, ορίζεται ότι «...». Εξάλλου, στο άρθρο 83 του νόμου 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α΄), ορίζεται ότι «1. ...3...5. ...». Τέλος, στην παράγραφο 2 του άρθρου 23 του νόμου 2085/1992 (ΦΕΚ 170 Α΄), ορίζεται ότι «...».

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση οι αιτούντες, πλην του τρίτου ως προς τον οποίο δεν εξετάζεται κατ' ουσία η υπόθεση, μόνιμοι υπάλληλοι του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, βραβεύτηκαν με τη ΔΙΑΔΠ/Α5/15629/28.5.1992 απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης για μελέτες στις οποίες συμμετείχαν στα πλαίσια διαγωνισμού του Υπουργείου Προεδρίας, που είχε προκηρυχθεί κατ' εφαρμογή της ΔΙΣΚΠΟ/Φ.17/33663/4.10.1990 απόφασής του και με βάση τις διατάξεις του άρθρου 83 του νόμου 1892/1990. Ενόψει αυτών ο καθού Οργανισμός, εφαρμόζοντας τις διατάξεις του τελευταίου αυτού άρθρου, με την 11609/14.9.1992 απόφαση του Γενικού Διευθυντή χορήγησε στους αιτούντες το μεθεπόμενο μισθολογικό κλιμάκιο από εκείνο που κατείχαν κατά την ημερομηνία της βράβευσης. Στη συνέχεια οι δύο πρώτοι, Χ.Β. και Δ.Δ., άσκησαν αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (σχηματισμού ακυρωτικής αρμοδιότητας), προβάλλοντας ότι η βράβευσή τους ήταν διπλή και

μετά την 989/1995 απόφασή του δικαστηρίου τούτου τους χορηγήθηκαν δύο επιπλέον μισθολογικά κλιμάκια. Η μισθολογική κατάσταση των αιτούντων εξελισσόταν σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά ως τη δημοσίευση του νόμου 2470/1997, οπότε η διοίκηση του καθού Οργανισμού με βάση τις διατάξεις του νόμου αυτού, έχοντας και τη σύμφωνη γνώμη του Γ.Α. του κράτους μετά την υποβολή σχετικού ερωτήματος, αναμόρφωσε τις αποδοχές τους, προσδιορίζοντάς τες με τα μισθολογικά κλιμάκια που προέκυπταν από την πραγματική τους υπηρεσία. Ήδη, με την κρινόμενη αίτηση και με το επ' αυτής υπόμνημα, προβάλλεται ότι η κατάργηση της παρ. 5 του άρθρου 83 του νόμου 1892/1990 αφορά στο μέλλον και δεν έχει αναδρομική ισχύ, ενώ η αφαίρεση των μισθολογικών κλιμακίων που είχαν χορηγηθεί κατά τα παραπάνω στους εν λόγω υπαλλήλους ως βράβευση μακροχρόνιας και επίπονης εργασίας, τα αποτελέσματα της οποίας ήδη χρησιμοποιούνται για τη διεκπεραίωση και επίλυση του όλου προβλήματος της ανεργίας, καθώς και η αντίστοιχη μείωση του μισθού τους είναι παράνομη και αντισυνταγματική.

Επειδή ο λόγος ακύρωσης, κατά τον οποίο η αφαίρεση των παραπάνω μισθολογικών κλιμακίων αποτελεί παραβίαση του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου και αντίκειται στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, κρίνεται απορριπτέος ως αβάσιμος, γιατί εν προκειμένω δεν επιχειρείται αναδρομικώς η κατάργηση κεκτημένων δικαιωμάτων των αιτούντων, αφού άλλωστε η διάταξη της παρ.5 του άρθρου 83 του νόμου 1892/1990 είχε ήδη καταργηθεί με το άρθρο 23(παρ. 2) του νόμου 2085/1992, αλλά η Διοίκηση προβαίνει στην αναμόρφωση των αποδοχών των αιτούντων με βάση τις μεταγενέστερες ρυθμίσεις που καθιέρωσε ο νομοθέτης με τις διατάξεις του νόμου 2470/1997. Παράλληλα, λόγω της διατυπώσεως της παραγράφου 4 του άρθρου 10 του τελευταίου αυτού νόμου(2470.1997), με την οποία καταργούνται γενικώς όλα τα επιδόματα, αμοιβές και αποζημιώσεις ανεξάρτητα από την ονομασία τους και την πηγή από την οποία προέρχονται, περιλαμβανομένων και εκείνων που χορηγήθηκαν με μορφή κινήτρου παραγωγικότητας ή αποδοτικότητας, καθώς και παροχές για κίνητρα προσέλκυσης και παραμονής, δεν παρέχεται η δυνατότητα διατήρησης των μισθολογικών κλιμακίων που πλασματικά είχαν χορηγηθεί στους αιτούντες κατά τη βράβευση των μελετών τους.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αριθμ. Απόφασης : 2963/1998

Υπόθεση αφαίρεσης μισθολογικών κλιμακίων από τους βραβευθέντες υπαλλήλους του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.

Α) Το έτος 1990 το Υπουργείο Προεδρίας προκήρυξε διαγωνισμό με θέμα σχετικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας κατ' εφαρμογή της ΔΙΣΚΠΟ/Φ.17/33663/4.10.1990 απόφασής του και με βάση τις διατάξεις του άρθρου 83 του νόμου 1892/1990. Στα πλαίσια του διαγωνισμού αυτού, βραβεύτηκαν με τη ΔΙΑΔΠ/Α5/15629/28.5.1992 απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης για τις μελέτες τους οι Χ.Β., Δ.Δ. και ένα τρίτο άτομο, και οι τρεις μόνιμοι υπάλληλοι του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού. Ενόψει αυτών και εφαρμόζοντας τις διατάξεις του προαναφερόμενου ά.83 του ν. 1892/1990, ο εν λόγω Οργανισμός χορήγησε στους βραβευθέντες με την 11609/14.9.1992 απόφαση του Γενικού Διευθυντή το μεθεπόμενο μισθολογικό κλιμάκιο από εκείνο που κατείχαν κατά την ημερομηνία βράβευσης. Στη συνέχεια οι δύο πρώτοι, Χ.Β. ΚΑΙ Δ.Δ., άσκησαν αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (σχηματισμού ακυρωτικής αρμοδιότητας), προβάλλοντας ότι η βράβεισή τους ήταν διπλή και μετά την 989/1995 απόφαση του δικαστηρίου τούτου τους χορηγήθηκαν δύο επιπλέον μισθολογικά κλιμάκια. Η

μισθολογική κατάσταση των τριών νικητών του προλεγόμενου διαγωνισμού
εξελισσόταν σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά ως τη δημοσίευση του νόμου
2470/1997, με τον οποίο αναμορφώθηκε το μισθολόγιο του προσωπικού της
Δημόσιας Διοίκησης. Η διοίκηση του παραπάνω Οργανισμού με βάση τις
διατάξεις του νόμου αυτού, έχοντας και τη σύμφωνη γνώμη του Γ.Λ. του Κράτους
μετά την υποβολή σχετικού ερωτήματος, αναμόρφωσε τις αποδοχές τους,
προσδιορίζοντας τες με τα μισθολογικά κλιμάκια που προέκυπταν από την
πραγματική τους υπηρεσία.

Κατόπιν τούτων οι τρεις νικητές υπάλληλοι άσκησαν αίτηση
ακύρωσης κατά του Οργανισμού, όπου προέβαλαν ότι η κατάργηση
της παρ.5 του ά, 83 του ν. 1892/1990 αφορά στο μέλλον και δεν έχει
αναδρομική ισχύ, ενώ η αφαίρεση των μισθολογικών κλιμακίων που
είχαν χορηγηθεί στους εν λόγω υπαλλήλους ως βράβευση
μακροχρόνιας και επίπονης εργασίας, τα αποτελέσματα της οποίας ήδη
χρησιμοποιούνται για τη διεκπεραίωση και επίλυση του όλου
προβλήματος της ανεργίας, καθώς και η αντίστοιχη μείωση του μισθού
τους είναι παράνομη και αντισυνταγματική. (αντίκειται στο ά. 2 παρ. 1
Σ).

Β) Το νομικό ζήτημα που τίθεται είναι αν πράγματι η αφαίρεση μισθολογικών κλιμακίων από τους τυχόντες βραβείου
υπαλλήλους, την οποία επέφερε ο ν. 2470/1997, αντίκειται στο άρθρο 2 παρ. 1 Συντ.

Γ) Το δικαστήριο με την υπ' αριθμόν 2963/1998 απόφασή του
απέρριψε ως αβάσιμο το λόγο ακύρωσης, κατά τον οποίο η αφαίρεση
μισθολογικών κλιμακίων αποτελεί παραβίαση του σεβασμού της αξίας
του ανθρώπου και αντίκειται στο άρθρο 2 παρ.1 του Συντάγματος,
γιατί εν προκειμένω δεν επιχειρείται αναδρομικώς η κατάργηση
κεκτημένων δικαιωμάτων των αιτούντων, αφού άλλωστε η διάταξη της
παρ. 5 του ά. 83 του ν. 1892/1990 είχε ήδη καταργηθεί με το ά.
23(παρ.2) του ν.2085/1992, αλλά η Διοίκηση προβαίνει στην
αναμόρφωση των αποδοχών των αιτούντων με βάση τις
μεταγενέστερες ρυθμίσεις που καθιέρωσε ο νομοθέτης με τις διατάξεις
του ν. 2470/1997. Παράλληλα, λόγω της διατυπώσεως της παρ.4 του
άρθρου 10 του τελευταίου αυτού νόμου(2470/1997), με την οποία
καταργούνται γενικώς όλα τα επιδόματα, αμοιβές και αποζημιώσεις
ανεξάρτητα από την ονομασία τους και την πηγή από την οποία

προέρχονται, περιλαμβανομένων και εκείνων που χορηγήθηκαν με μορφή κινήτρου παραγωγικότητας ή αποδοτικότητας, καθώς και παροχές για κίνητρα προσέλκυσης και παραμονής, δεν παρέχεται η δυνατότητα διατήρησης των μισθολογικών κλιμακίων που πλασματικά είχαν χορηγηθεί στους αιτούντες κατά τη βράβευσή των μελετών τους.

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ 2554/1997

Ειρηνοδίκης: Γρηγ. Ευσταθίου
Δικηγόρος: Ευμορφία Κλειτσάκη

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ: Έννομες συνέπειες. Υπό τον χαρακτηρισμό πράγματος ως κοινόχρηστου. Φύση της σχέσεως πολίτη προς κοινόχρηστο πράγμα. Προστασία του προσβαλλομένου στο δικαίωμά του της ελεύθερης χρήσης κοινοχρήστου πράγματος.

Από την προσκομιζόμενη και επικαλούμενη με αριθμό 3600Ζ'/28-2-97 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελητού στο Πρωτοδικείο Αθηνών προκύπτει ότι ακριβές επικυρωμένο αντίγραφο της υπό κρίση αγωγής με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση για τη σημερινή δικάσιμο, επιδόθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα στον εναγόμενο. Ο τελευταίος όμως δεν εμφανίσθηκε στη δικάσιμο αυτή κατά την οποία η υπόθεση εκφωνήθηκε από τη σειρά του πινακίου και συνεπώς, πρέπει να δικαστεί ερήμην (άρθρ. 271 παρ. 1 και 2εδ. β' του ΚΠολΔ).

Ο ενάγων ισχυρίζεται τα εξής:

Τυγχάνω δημότης του Δήμου Αθηναίων όπου ασκώ και τα εκλογικά μου δικαιώματα. Είμαι διπλωματούχος πολιτικός μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και μέλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Είμαι κάτοχος διπλώματος δημοσίων έργων και ασχολούμαι με την εκτέλεση δημοσίων και ιδιωτικών έργων. Ειδικότερα στην περιοχή Παγκρατίου

αναλαμβάνω την ανέγερση πολυορόφων οικοδομών κατά το σύστημα της αντιπαροχής. Μεταξύ των οικοδομών που βρίσκονται σήμερα σε εκτέλεση είναι πολυόροφη οικοδομή επί των οδών Πύρωνος 8 και Ηγησάνδρου 2 και πολυόροφη οικοδομή επί της πλατείας Βαρνάβα και των οδών Στίλπωνος και Πύρρωνος 2. Κατά τα έτη 1991-92 ανήγειρα πολυόροφη οικοδομή επί ιδιόκτητου εν μέρει οικοπέδου και εν μέρει κατά το σύστημα αντιπαροχής στο Παγκράτι Αττικής επί των οδών Λυσίππου 8 και Ευφράνορος 10.

Δυνάμει της με αριθμό 15.634/18-7-91 πράξεως συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας και κανονισμού πολυκατοικίας της Συμ/φου Αθηνών Κ.Σ.Ε., που έχει μεταγραφεί νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Αθηνών και ως σύσταση οριζοντίου ιδιοκτησίας και ως κανονισμός πολυκατοικίας, τυγχάνω κύριος νομέας και κάτοχος κατά τις διατάξεις των άρθρων 1002 και 1117 του Α.Κ. και του ν.3741/29 της με αριθμό δύο(2) οριζοντίου ιδιοκτησίας-καταστήματος-του ισογείου της πολυκατοικίας που βρίσκεται στην Αθήνα και επί των οδών Λυσίππου 8 και Ευφράνορος 10 και του υπ'αριθμόν δύο (2) χώρου-αποθήκης της αυτής πολυκατοικίας.

Το ισόγειο κατάστημα αποτελείται από ένα χώρο και 2 W.C., έχει επιφάνεια μέτρα τετραγωνικά 81,45τ.μ. και συνορεύει Βόρεια με βορινό όριο ακινήτου, και φρέαρ ανελκυστήρα, Νότια με ένα (1) κατάστημα και ακάλυπτο χώρο, Ανατολικά με την οδό Ευφράνορος στην οποία έχει την είσοδο και φρέαρ ανελκυστήρα και Δυτικά με δυτικό όριο ακινήτου και φρέαρ ανελκυστήρα και με κλίμακα καθόδου στο υπόγειο και έχει είσοδο από την οδό Ευφράνορος επί της οποίας έχει πρόσοψη 8,50μ., εκ των οποίων η είσοδος καταλαμβάνει 1,50μ. και οι βιτρίνες 7,00μ.

Ο υπόγειος χώρος (αποθήκη) έχει επιφάνεια μέτρα τετραγωνικά 88,00τ.μ. και συνορεύει Βόρεια με

μηχανοστάσιο, απόθηκη καυσίμων, κοινόχρηστο διάδρομο και βορεινό όριο ακινήτου, νότια με χώρο 1 και με την οδό Λυσίππου, Ανατολικά με την οδό Ευφράνορος και Δυτικά με χώρο ένα (1) κοινόχρηστο διάδρομο, μηχανοστάσιο και φρέαρ ανελκυστήρα και έχει είσοδο το μεν από το υπόγειο κοινόχρηστο διάδρομο, το δε από την οδό Ευφράνορος με κλίμακα σε εσοχή (1,20 μ. επί της οδού Ευφράνορος) στο άκρο δυτικό όριο της οικοδομής. Επίσης επικοινωνεί με το ισόγειο κατάστημα με εσωτερική κλίμακα.

Οι δύο ως άνω οριζόντιες ιδιοκτησίες όπως προβλέπεται και στον κανονισμό της εν λόγω πολυκατοικίας επικοινωνούν μεταξύ τους με εσωτερική κλίμακα και αποτελούν ένα ενιαίο προς εκμετάλλευση – χρήση χώρο.

Η όδος Ευφράνορος είναι εγκεκριμένη δημοσία όδος, προορίζεται για την κοινή χρήση έχει πλάτος 20 μ. το πεζοδρόμιό της δε έχει πλάτος 4 μ.

Η άνω πολυκατοικία κατασκευάστηκε κατά τα έτη 1991-92 και αποπερατώθηκε κατά μήνα Αύγουστο 1992.

Οι ως άνω οριζόντιες ιδιοκτησίες αποπερατώθηκαν και ήσαν έτοιμες προς χρήση και εκμετάλλευση κατά μήνα Σεπτέμβριο 1992.

Έμπροσθεν του άνω καταστήματος επί της οδού Ευφράνορος, έχει εγκαταστήσει και εκμεταλλεύεται αναπηρικό περίπτερο από ετών ο εναγόμενος, το οποίο έχει τοποθετήσει παρανόμως σε λάθος θέση και επιπλέον έχει προβεί σε κατασκευή προσθηκών εκατέρωθεν αυτού οι οποίες αλλοιώνουν τα χαρακτηριστικά του.

Η σωστή θέση του περιπτέρου είναι στον άξονα μεταξύ των ιδιοκτησιών επί της οδού Ευφράνορος αριθ.8 και επί της οδού αριθ.10 σε συνολικό πλάτος 1,50 κ. και εκατέρωθεν του άξονος του κοινού ορίου των ιδιοκτησιών πλάτους 0,75 μ.

Κατά νόμον επιτρέπεται η τοποθέτηση σε κάθε αναπηρικό περίπτερο δύο ψυγείων πώλησης παγωτών και αναψυκτικών υπό την προϋπόθεση ότι ο εκμεταλλευτής του περιπτέρου θα εφοδιασθεί με άδεια κατάληψης του χώρου από τον οικείο Δήμο και με άδεια υγειονομικού ενδιαφέροντος από την Διεύθυνση Υγείας της αρμόδιας Νομαρχίας.

Ο εναγόμενος έχει τοποθετήσει το περίπτερό του διαστάσεων $1,50 \times 1,50$ στο πεζοδρόμιο της οδού Ευφράνορος όχι στη σωστή θέση όπως άνω καθορίζεται αλλά έμπροσθεν του καταστήματός μου.

Το κέντρο αυτού απέχει 2,65 μέτρα από την οικοδομική γραμμή και 2,15 μέτρα από τον άξονα των ομόρων ιδιοκτησιών με αριθμούς 8 και 10. Επιπλέον έχει κατασκευάσει τρεις παράνομες προσθήκες επί της οδού Ευφράνορος κατά μήκος του πεζοδρομίου. Οι δύο εκατέρωθεν του περιπτέρου και σε επαφή με αυτό, η μία από μεταλλική κατασκευή διαστάσεων $1,15 \times 0,50$ προς την ανατολική πλευρά και η άλλη από μεταλλική επίσης κατασκευή διαστάσεων $1,15 \times 0,50$ προς τη δυτική πλευρά από βιτρίνα-ψυγείο πωλήσεως αναψυκτικών και παγωτών έχει τοποθετηθεί στο ίδιο πεζοδρόμιο προς τα ανατολικά σε απόσταση 0,80 μ. από την ανατολική πρόσθετη κατασκευή.

1) Από το υπ'αρ. 1012/15/42στ./31-8-95 έγγραφο του Γ' Αστυνομικού Τμήματος προκύπτει ότι έχουν βεβαιωθεί οι άνω παραβάσεις των προσθηκών-ψυγείων, και μηνύεται ο χρήστης-εναγόμενος.

2) Με την απόφαση υπ'αρ. 212/1995 του Β' Διαμερίσματος του Δήμου Αθηναίων, ύστερα από συνημ-μένη εισήγηση του αρμόδιου Πολ. Μηχανικού διατάσσεται α) η μεταφορά του περιπτέρου στην αρχική εγκριτική απόφαση τοποθέτησης στον άξονα Ευφράνορος 8 και 10 και β) ο περιορισμός των προσθηκών σύμφωνα με την ΝΔ 3880/25-10/5-11-58 (Α 188) και την ΑΥ/Φ443/531/300030/17-7/16-6-69 ΦΕΚ Β 588.

3) Με την απόφαση υπ'αρ.πρ. 1002/2-11-95 του Β' Διαμερίσματος παραπέμπεται το ως άνω θέμα σχετ. 2 στην Δημαρχιακή Επιτροπή για περαιτέρω ενέργειες.

4) Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ / ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΠΤΕΡΩΝ Πρακτικό Νο 2 παράγραφος 3.

Χαρακτηρίζει το περίπτερο αυθαίρετο σύμφωνα με το ΝΔ 3880/58 και παραπέμπει το θέμα στο Τμήμα Αυθαιρέτων με το έγγραφο υπ'αρ.94137/10079/4-9-95.

5) Με το έγγραφο υπ'αρ.69744/20-6-96 του Δήμου Αθηναίων προς την καθ'ύλην Αρμόδια Νομαρχία Αθηνών χαρακτηρίζει το περίπτερο αυθαίρετο, δοθέντος ότι δεν πρόκειται για μετεγκατάστασή του αλλά για τοποθέτησή του σε άλλη θέση από αυτήν που προβλέπει η αρχική απόφαση τοποθέτησής του.

6) Με την απόφαση υπ'αρ.πρωτ.10731/3-7-96 του Δήμου Αθηναίων εντέλεται ο εναγόμενος να τοποθετήσει το περίπτερο στην αρχική εγκεκριμένη θέση και το Αστυνομικό Τμήμα Βύρωνα (αρμόδιο λόγω της κατοικίας του ανωτέρου επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως 25-Βύρωνα) να μεριμνήσει για την εφαρμογή αυτής της απόφασης.

Με την από 11-1-1996 εξώδικη δήλωσή μας που επιδόθηκε νόμιμα στον αντίδικο τον προσκάλεσα να τοποθετήσει το περίπτερο στη σωστή του θέση διότι διαφορετικά θα ζητήσω την αποκατάσταση κάθε θετικής και αποθετικής ζημίας την οποία υφίσταμαι ως ιδιοκτήτης των ως άνω οριζόντιων ιδιοκτησιών.

Ουδεμία απάντηση έδωσε μέχρι σήμερα ουδεμία απάντηση έδωσε ο εναγόμενος στο εξώδικό μας αυτό.

Ο εναγόμενος παρά τις ως άνω προς αυτόν προσκλήσεις και υποδείξεις των αρμοδίων αρχών και την απορρέουσα από τα ως άνω μνημονευόμενα έγγραφα να μεταφέρει το περίπτερό του στη σωστή θέση αρνείται να πράξει τούτο παραβιάζοντας το νόμο και ειδικότερα τις διατάξεις περί αυθαιρέτων του ισχύοντος ΓΟΚ και του Ν.Δ. 3880/1958 άρθρον 4 παρ. 4

κ.λπ., σύμφωνα με την οποία περίπτερα εγκαθι-στάμενα ή τυχόν κατασκευαζόμενα κατά παράβασιν των διατάξεων του παρόντος άρθρου, ή μη μετατοπιζόμενα ή διασκευαζόμενα, παρά την περί μετατοπίσεως ή αλλαγής του τρόπου κατασκευής των αποφάσεων του Υπουργού Συγκοινωνιών και Δημ. Έργων, χαρακτηρίζονται ως αυθαίρετα κατεδαφιζόμενα κατά την διαδικασίαν περί αυθαιρέτων κατασκευών.

Από την ως άνω παράνομη τοποθέτηση του περιπτέρου του εναγομένου και την άρνηση αυτού να το επανατοποθετήσει στη σωστή θέση εμποδίζεται η θέα, ο ζωτικός χώρος και η ομαλή προσπέλαση των διερχομένων από την περιοχή και την οδό Ευφράνορος στις ως άνω οριζόντιες ιδιοκτησίες μου-καταστήματα οποία παρότι έχουν αποπερατωθεί όπως ανωτέρω αναγράφεται από του μηνός Σεπτεμβρίου 1992, δεν έχει καταστεί δυνατόν, από τον λόγο αυτό να πωληθούν προς τρίτους η και να εκμισθωθούν ακόμα.

Να υποχρεωθεί ο εναγόμενος σε άρση της παρανόμου αυτής προσβολής και σε παράλειψή της στο μέλλον, να ελευθερώσει την οδό Ευφράνορος από τις παράνομες ως άνω κατασκευές, να άρει δηλαδή τα παρεμβαλλόμενα ως άνω κωλύματα στην ελεύθερη από εμένα χρήση της οδού Ευφράνορος απομακρύνοντας το περίπτερό του από τη θέση που βρίσκεται σήμερα όπως επίσης και τις εκατέρωθεν αυτού προθήκες ως και την κατασκευή της βιτρίνας ψυγείου που αναγράφεται στο ιστορικό. ΑΛΛΩΣ στην περίπτωση που αρνηθεί να πράξει τούτο εντός 10/ημέρου προθεσμίας από την κοινοποίηση σ' αυτόν της αποφάσεως που θα εκδοθεί να επιτραπεί στον ενάγοντα να πράξει τούτο με έξοδά του.

Ν' απειληθεί κατά του εναγομένου χρηματική ποινή πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών και προσωπική κράτηση διαρκείας ενός έτους για κάθε

παράβαση των διατάξεων της αποφάσεως που θα εκδοθεί.

Να κηρυχθεί η απόφαση και να επιβληθεί στον εναγόμενο η δικαστική δαπάνη του.

Εκ του συνδυασμού των διατάξεων των άρθρων 966,967 και 968 του ΑΚ συνάγεται ότι μεταξύ των κοινοχρήστων πραγμάτων περιλαμβάνονται και οι οδοί προορίζονται για κοινή χρήση.Εξ άλλου με την καθιέρωση οιουδήποτε πράγματος ως κοινόχρηστου ,δημιουργείται ιδιωτικού δικαίου σχέση του πολίτη προς το κοινόχρηστον,συνισταμένη στην εξουσία να το χρησιμοποιεί ελεύθερος.Η εξουσία αυτή απορρέει εκ του δικαιώματος της προσωπικότητας,στην οποία περιλαμβάνονται όλα τα αγαθά τα οποία είναι αναποσπαστως με το πρόσωπον συνδεδεμένα και ανήκουν σ'αυτό,μεταξύ των οποίων και η δυνατότητα ελεύθερης τελέσεως των απαιτούμενων σωματικών πράξεων για την απόλαυση των κοινοχρήστων πραγμάτων(Α.Γεωργιάδης,Εγχειρίδιον Εμπραγμάτου δικαίου τ.Α'σ.100 επ.,Κ.Βαβούσκος,Εμπράγματον δίκαιο 51 έκδ.σ.50,Α.Γαζής,Γενικαί Αρχαί παρ.44 υπό || 1,δ',Α.Π.150/1963 ΝοΒ 24,692,Α.Π. 684/1973 ΝοΒ 22,175,Α.Π. 470/1963 ΝοΒ 12,195).Συνεπώς ο προσβαλλόμενος στο ως άνω δικαίωμά του επί της ελεύθερης χρήσης κοινοχρήστου πράγματος,όπως είναι οι οδοί,προστατεύεται εκ του άρθρ.57 ΑΚ δικαιούμενος να ζητήσει την άρση της προσβολής και την παράλειψη αυτής στο μέλλον,τη σχετική δε αγωγή υπάγεται,κατ'άρθρ.15 αριθ.5Κ.Πολ.Δ. στην αρμοδιότητα των Ειρηνοδικείων (Κ.Βαβούσκος,ένθ'ανωτ.σ.51 ένθα και περαιτέρω παραπομπάι,Γ.Μητσόπουλος,Πολιτική Δικονομία τόμ. Α'σ.182,Σταυρόπουλος,Συμπλήρωμα και προσαρμογή Ερμ.ΚΠολΔ σ.16,Α.Βερνάρδος,Πολιτική Δικονομία Β'έκδ.σ.191 Α.Π. 150/1976 ΝοΒ 24,692-693).

Κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 57 παρ.1 ΑΚ,όποιος προσβάλλεται παρανόμως στην

προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον, τούτο δε εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση του θέματος που να το καλύπτει εξ ολοκλήρου (βλ. και ΜΠρΠρεβ 222/1977 ΕεργΔ 37,371 και τις εκεί παραπομπές), με την ανωτέρω διάταξη παρέχεται προστασία στην ίδια την προσωπικότητα του ατόμου, η οποία περιλαμβάνει, ως επί μέρους στοιχεία αυτής, κάθε τι που αποτελεί τη σωματική, την ψυχική και την κοινωνική ατομικότητα του ανθρώπου (βλ. Γ. Μπαλή, ό.π., σ. 78) και η οποία προσωπικότητα νοείται ως το σύνολο των ιδιοτήτων, των εκδηλώσεων και των αντιδράσεων του ατόμου στον κύκλο του περιβάλλοντος της κοινωνικής του ζωής, στην οποία διαβιώνει σε μια οργανωμένη πολιτεία. Για να υπάρξει προσβολή της προσωπικότητας θα πρέπει η προσβολή αυτή να είναι παράνομη, δηλαδή να αντίκειται σε διάταξη που απαγορεύει συγκεκριμένη πράξη, με την οποία προσβάλλεται ορισμένη έκφανση αυτής (βλ. και Α. Τούση, Γενικά Αρχαία, έκδ. 1963, σ. 235), ανεξαρτήτως πού του δικαίου βρίσκεται η απαγόρευση αυτή, δεν απαιτείται δε και ύπαρξη πταίσματος σ' αυτόν που προσβάλλει, αρκεί μόνο η αντικειμενική παρανομία (βλ. και Κ. Φουρκιώτη, Η αγωγή επί παραλήψει, σ. 32, ΜπρΠρεβ 222/1977 ό.π.) αν όμως συντρέχει ακι πταίσμα μπορεί να ζητηθεί και ανόρθωση της ζημίας που τυχόν προξενήθηκε.

β) Βασική διάταξη του Συντάγματος που διατυπώνεται στο άρθρο 2 παρ. 1, η οποία είναι βασική και για το λόγο ότι δεν υπόκειται σε αναθεώρηση (άρθρο 110), ορίζει ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχικήν υποχρέωσιν της Πολιτείας». Μετά τη συνταγματική καθιέρωση της αρχής αυτής, οι διατάξεις του αστικού κώδικα που προστατεύουν την προσωπικότητα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ειδικεύσεις συνταγματικής

επιταγής, διαπίστωση που έχει ιδιαίτερη σημασία για την ερμηνεία τους.

Ο Αστικός Κώδικας, με τη διάταξη του άρθρου 57, που μόνο ο ελβΑΚ είχε τότε αντίστοιχή της, ανάγει τον άνθρωπο σε αυτοτελές αντικείμενο προστασίας και καθιερώνει σφαιρική προστασία της προσωπικότητας.

Οι κυριότερες από τις εκδηλώσεις της προσωπικότητας, που δεχόμαστε ότι σήμερα εμπίπτουν στην προστασία του άρθρου 57, είναι:

α'. Η ζωή, η σωματική ακεραιότητα και η υγεία.

β'. Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

γ'. Ο ψυχικός και συναισθηματικός κόσμος.

δ'. Η τιμή.

ε'. Η σχέση προς τους άλλους ανθρώπους και τα πράγματα.

ζ'. Η ατομική ζωή και η σφαίρα του απορρήτου.

Εξ άλλου:

Βασική προϋπόθεση για την προστασία του άρθρου 57, είναι να υπάρχει παράνομη προσβολή της προσωπικότητας χωρίς να απαιτείται και υπαιτιότητα. Παράνομη είναι κάθε επέμβαση στην προσωπικότητα άλλου, όσο ο νόμος δεν επιτρέπει ρητά.

Τις αξιώσεις από την προσβολή της προσωπικότητας, ο νόμος τις διασκέυασε με πρότυπο την αρνητική αγωγή του άρθρου 1108 (Γαζής παρ. 44 || , Σημαντήρας αρ. 544).

α' Αξίωση για άρση της προσβολής, με την οποία επιδιώκεται ο άμεσος παραμερισμός της πράξης που συνιστά την προσβολή. Για την περίπτωση αυτή απαιτείται ως πρόσθετη προϋπόθεση η προσβολή να εξακολουθεί. Με την αγωγή αυτή επιδιώκεται να αποκατασταθεί η κατάσταση, όπως ήταν πριν από την προσβολή, π.χ. να αποσυρθεί από την κυκλοφορία

έντυπο, να απομακρυνθεί από βιτρίνα φωτογραφία (πρβλ.946 Κ.Πολ.Δ.).

β'. Αξίωση για παράλειψη της προσβολής στο μέλλον, που παρέχεται σε κάθε περίπτωση που έγινε προσβολή. Αλλά και αν δεν έγινε προσβολή αλλ' απλώς υπάρχει βάσιμη απειλή για προσβολή που επίκειται, το ορθό είναι να δεχθούμε ότι παρέχεται η προληπτική αυτή αγωγή για παράλειψη (Γαζής παρ.44 || 4 β, Σημαντήρας αρ.544 πρβλ. Όμως Φουρκιώτη, Η αγωγή επί παραλείψει, 1952, σ. 29 και 43 ότι de lege lata υπάρχει αγωγή μόνο για την παρεμπόδιση «περαιτέρω» προσβολών με μόνη εξαίρεση τα άρθρα 1284 και 1299). Με την απόφαση που δέχεται την αγωγή, δημιουργείται ειδική ενοχή του εναγομένου να παραλείψει την απειλούμενη προσβολή της προσωπικότητας (πρβλ.947 Κ.Πολ.Δικ.).

γ'. Αξίωση για αποζημίωση (57 παρ.2) σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικοπραξίας (914 επ.) και η αξίωση για ικανοποίηση της ηθικής βλάβης.

Μια των εκδηλώσεων της προσωπικότητας είναι και η ελεύθερη διακίνηση της επαγγελματικής της εν γένει οικονομικής δραστηριότητας του ατόμου.

Ειδικότερα:

Η διαπίστωση του Αριστοτέλη ότι ο άνθρωπος είναι «ον πολιτικόν» τονίζει, ότι ο άνθρωπος μπορεί να αναπτυχθεί μόνο μέσα στην «πόλη», στην κοινωνία, σσε σχέση με τους άλλους ανθρώπους. Αντίστοιχα η βιολογική του συντήρηση προϋποθέτει ότι έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει «πράγματα», τουλάχιστο για τροφή, ρουχισμό, κατοικία κ.λπ.

Η νομολογία, ορθά, δέχεται ακόμα ότι αν κάποιος καταλάβει δρόμο, πλατεία ή παραλία, αυτό αποτελεί προσβολή του δικαιώματος της προσωπικότητας των άλλων για ελεύθερη χρήση και απόλαυση των πραγμάτων κοινής χρήσης (ΑΠ 480/1963 ΝοΒ

1964,195, ΑΠ 743/1963 ΝοΒ 1964,514,ΕιρηνΜαραθ 74/1965,ΝοΒ 1966,163,Σημαντήρας αριθ.540).

Η αγωγή αρμόδια εισάγεται στο δικαστήριο αυτό (άρθρ.15αρ.29ΚΠολΔ).

Η αγωγή είναι νομικά βάσιμη.Στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 57 ΑΚ,945,947,907,908,176 ΚΠολΔ.

Επομένως η αγωγή πρέπει να εξεταστεί κατ'ουσίαν αφού έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη,και προσκομίζεται το γραμμάτιο προείσπραξης δικηγορικής αμοιβής(γρμΔΣΑ3105029197).

Κατά της αγωγής δεν υφίσταται ένσταση που να εξετάζεται αυτεπάγγελα και για τα γεγονότα που αναφέρονται στο δικόγραφο της επιτρέπεται η ομολογία.Πρέπει κατά συνέπειαν,να γίνει δεκτή ως βάσιμη κατ'ουσίαν,διότι εφόσον ο εναγόμενος ερημοδικεί,αποδεικνύονται πλήρως οι πραγματικοί ισχυρισμοί που περιέχονται στο δικόγραφο της,δεδομένου ότι θεωρούνται ως ομολογουμένοι εκ μέρους του ερημοδικαζομένου εναγομένου(άρθρ.271 παρ.3 σε συνδυασμό με το άρθρο 352 παρ.1 του ΚΠολΔ).

Τα δικαστικά έξοδα του ενάγοντος βαρύνουν τον εναγόμενο (άρθρ.176 του ΚΠολΔ).Τέλος λόγω της ερημοδικίας πρέπει να οριστεί το νόμιμο παράβολο ερημοδικίας(άρθρ.581,502 παρ.1 και 505 παρ.2 του ΚΠολΔ),όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αριθμ.Αποφάσεως:2254/1997

Υπόθεση προσβολής της προσωπικότητας πολιτικού μηχανικού επειδή εμποδίζεται στην ελεύθερη χρήση κοινόχρηστου πράγματος από την τοποθέτηση περιπτέρου σε λανθασμένη θέση.

Α) Ο ενάγων, δημότης του Δήμου Αθηναίων όπου ασκεί και τα εκλογικά του δικαιώματα, είναι διπλωματούχος πολιτικός μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και μέλος του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Είναι κάτοχος διπλώματος δημοσίων έργων και ασχολείται με την εκτέλεση δημοσίων και ιδιωτικών έργων. Ειδικότερα στην περιοχή Παγκρατίου αναλαμβάνει την ανέγερση πολυόροφων οικοδομών κατά το σύστημα της αντιπαροχής. Μεταξύ των οικοδομών που βρίσκονται σήμερα σε εκτέλεση είναι πολύοροφη οικοδομή επί των οδών Πύρρωνος 8 και Ηγησάνδροθ 2 και πολύοροφη οικοδομή επί της πλατείας Βαρνάβα και των οδών Στίλπωνος και Πύρρωνος 2. Κατά το έτος 1991 ανήγειρε πολύοροφη οικοδομή επί ιδιόκτητου εν μέρει οικοπέδου και εν μέρει κατά το σύστημα αντιπαροχής στο Παγκράτι Αττικής επί των οδών Λυσίππου 8 και Ευφράνορος 10. Δυνάμει της με αριθμό 15.634/18-7-91 πράξεως συστάσεως οριζοντίου ιδιοκτησίας και κανονισμό πολυκατοικίας της Συμ/φου Αθηνών Κ.Σ.Ε., που έχει μεταγραφεί νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Αθηνών και ως σύσταση οριζοντίου ιδιοκτησίας και ως κανονισμός πολυκατοικίας, ο ενάγων τυγχάνει κύριος νομέας και

κάτοχος κατά τις διατάξεις των άρθρων 1002 και 1117 του Α.Κ. και του ν.3741/29 της με αριθμό δύο(2) οριζοντίου ιδιοκτησίας-καταστήματος-του ισόγειου της πολυκατοικίας που βρίσκεται στην Αθήνα και επί των οδών Λυσίππου 8 και Ευφράνορος 10 και του υπ'αριθμόν δύο (2) χώρου-απόθηκης της αυτής πολυκατοικίας.

Το ισόγειο κατάστημα αποτελείται από ένα χώρο και 2 W.C., έχει επιφάνεια μέτρα τετραγωνικά 81,45 τ.μ. και συνορεύει Βόρεια με βορινό όριο ακινήτου, και φρέαρ ανελκυστήρα, Νότια με ένα (1) κατάστημα και ακάλυπτο χώρο, Ανατολικά με την οδό Ευφράνορος στην οποία έχει την είσοδο και φρέαρ ανελκυστήρα και Δυτικά με δυτικό όριο ακινήτου και φρέαρ ανελκυστήρα και με κλίμακα καθόδου στο υπόγειο και έχει είσοδο από την οδό Ευφράνορος επί της οποίας έχει πρόσοψη 8,50μ., εκ των οποίων η είσοδος καταλαμβάνει 1,50μ. και οι βιτρίνες 7,00μ.

Ο υπόγειος χώρος (αποθήκη) έχει επιφάνεια μέτρα τετραγωνικά 88,00τ.μ. και συνορεύει Βόρεια με μηχανοστάσιο, αποθήκη καυσίμων, κοινόχρηστο διάδρομο και βορεινό όριο ακινήτου, νότια με χώρο 1 και με την οδό Λυσίππου, Ανατολικά με την οδό Ευφράνορος και Δυτικά με χώρο ένα (1) κοινόχρηστο διάδρομο, μηχανοστάσιο και φρέαρ ανελκυστήρα και έχει είσοδο το μεν από το υπόγειο κοινόχρηστο διάδρομο, το δε από την οδό Ευφράνορος με κλίμακα σε εσοχή (1,20μ. επί της οδού Ευφράνορος) στο άκρο δυτικό όριο της οικοδομής. Επίσης επικοινωνεί με το ισόγειο κατάστημα με εσωτερική κλίμακα.

Οι δύο ως άνω οριζόντιες ιδιοκτησίες όπως προβλέπεται και στον κανονισμό της εν λόγω πολυκατοικίας επικοινωνούν μεταξύ τους με εσωτερική κλίμακα και αποτελούν ένα ενιαίο προς εκμετάλλευση -χρήση χώρο.

Η οδός Ευφράνορος είναι εγκεκριμένη δημοσία οδός, προορίζεται για την κοινή χρήση έχει πλάτος 20μ.

το πεζοδρόμιό της δε έχει πλάτος 4μ. Η ως άνω πολυκατοικία αποπερατώθηκε κατά μήνα Αύγουστο 1992. Οι ως άνω οριζόντιες ιδιοκτησίες (ισόγειο-υπόγειο) αποπερατώθηκαν και ήταν έτοιμες προς χρήση και εκμετάλλευση κατά μήνα Σεπτέμβριο 1992.

Έμπροσθεν του προλεγόμενου καταστήματος επί της οδού Ευφράνορος, έχει εγκαταστήσει και εκμεταλλεύεται αναπηρικό περίπτερο από ετών ο εναγόμενος, το οποίο έχει τοποθετήσει παρανόμως σε λάθος θέση και επιπλέον έχει προβεί σε κατασκευή προσθηκών εκατέρωθεν αυτού οι οποίες αλλοιώνουν τα χαρακτηριστικά του.

Η σωστή θέση του περιπτέρου είναι στον άξονα μεταξύ των ιδιοκτησιών επί της οδού Ευφράνορος αριθ. 8 και επί της οδού αριθ. 10 σε συνολικό πλάτος 1,50 κ. και εκατέρωθεν του άξονος του κοινού ορίου των ιδιοκτησιών πλάτους 0,75 μ.

Κατά νόμον επιτρέπεται η τοποθέτηση σε κάθε αναπηρικό περίπτερο δύο ψυγείων πώλησης παγωτών και αναψυκτικών υπό την προϋπόθεση ότι ο εκμεταλλευτής του περιπτέρου θα εφοδιασθεί με άδεια κατάληψης του χώρου από τον οικείο Δήμο και με άδεια υγειονομικού ενδιαφέροντος από την Διεύθυνση Υγείας της αρμόδιας Νομαρχίας.

Ο εναγόμενος έχει τοποθετήσει το περίπτερό του διαστάσεων 1,50 × 1,50 στο πεζοδρόμιο της οδού Ευφράνορος όχι στη σωστή θέση όπως άνω καθορίζεται αλλά έμπροσθεν του καταστήματός μου.

Το κέντρο αυτού απέχει 2,65 μέτρα από την οικοδομική γραμμή και 2,15 μέτρα από τον άξονα των ομόρων ιδιοκτησιών με αριθμούς 8 και 10. Επιπλέον έχει κατασκευάσει τρεις παράνομες προσθήκες επί της οδού Ευφράνορος κατά μήκος του πεζοδρομίου. Οι δύο εκατέρωθεν του περιπτέρου και σε επαφή με αυτό, η μία από μεταλλική κατασκευή διαστάσεων 1,15×0,50 προς την ανατολική πλευρά και η άλλη από μεταλλική επίσης κατασκευή διαστάσεων 1,15×0,50 προς τη

δυτική πλευρά από βιτρίνα-ψυγείο πωλήσεως αναψυκτικών και παγωτών έχει τοποθετηθεί στο ίδιο πεζοδρόμιο προς τα ανατολικά σε απόσταση 0,80 μ. από την ανατολική πρόσθετη κατασκευή.

Το έτος 1995, το Γ' Αστυνομικό Τμήμα με το υπ' αριθμόν 1012/15/42στ/31-8-95 έγγραφό του βεβαίωσε τις προαναφερόμενες παραβάσεις των προσθηκών-ψυγείων και μηνύθηκε ο χρήστης-εναγόμενος. Με την απόφαση υπ' αριθμόν 212/1995 του Β' Διαμερίσματος του Δήμου Αθηναίων, ύστερα από συνημμένη εισήγηση του αρμόδιου Πολ. Μηχανικού διατάχθηκε:

α) η μεταφορά του περιπτέρου στην αρχική εγκριτική απόφαση τοποθέτησης στον άξονα Ευφράνορος 8 και 10 και β) ο περιορισμός των προσθηκών σύμφωνα με την ΝΔ 3880125-1015-11-58 (Α 188) και την ΑΥ/Φ443/531/300030/17-7/16-9-69 ΦΕΚ Β 588. Με την απόφαση υπ' αρ. πρ. 1002/12-11-95 επίσης του Β' Διαμερίσματος του Δήμου Αθηναίων παραπέμφθηκε το θέμα στη Δημαρχιακή Επιτροπή για περαιτέρω ενέργειες. Με τη σειρά του Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ/ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΠΤΕΡΩΝ χαρακτήρισε το περίπτερο αυθαίρετο σύμφωνα με το ΝΔ 3880/58 και παρέπεμψε το θέμα στο Τμήμα Αυθαιρέτων με το έγγραφο υπ' αρ. 94137/10079/4-9-95. Με το έγγραφο υπ' αρ. πρ. 69744/20-6-96 του Δήμου Αθηναίων προς την καθ' ύλην Αρμόδια Νομαρχία Αθηνών το περίπτερο χαρακτηρίστηκε αυθαίρετο, δοθέντος ότι δεν πρόκειται για μετεγκατάσταση του αλλά για τοποθέτησ' η του σε άλλη θέση από αυτήν που προβλέπει η αρχική απόφαση τοποθέτησής του. Με την απόφαση υπ' αρ. πρωτ. 10731/3-7-96 του Δήμου Αθηναίων παραγγέλθηκε ο εναγόμενος να τοποθετήσει το περίπτερο στην αρχική εγκεκριμένη θέση και το Αστυνομικό Τμήμα Βύρωνα (αρμόδιο λόγω της κατοικίας του ανωτέρου επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως 25-Βύρωνα) να μεριμνήσει για την εφαρμογή αυτής της απόφασης. Στις 11-1-1996

ο ενάγων απέσειλε εξώδικη δήλωση που επιδόθηκε νόμιμα στον αντίδικό του περιπερά και με την οποία τον προσκαλούσε να τοποθετήσει το περίπτερο στη σωστή του θέση,διότι διαφορετικά του μήνυε ότι θα ζητούσε την αποκατάσταση κάθε θετικής και αποθετικής ζημίας,την οποία υφίσταται ως ιδιοκτήτης των ως άνω οριζοντίων ιδιοκτησιών.

Ωστόσο,ουδεμία απάντηση έδωσε ο εναγόμενος στο εξώδικο αυτό.Αντίθετα,παρά τις ως άνω προς αυτόν προσκλήσεις και υποδείξεις των αρμοδίων αρχών και την απορρέουσα από τα ως άνω μνημονευόμενα έγγραφα να μεταφέρει το περίπτερό του στη σωστή θέση αρνείται να πράξει τούτο παραβιάζοντας το νόμο και ειδικότερα τις διατάξεις περί αυθαιρέτων του ισχύοντος ΓΟΚ και του Ν.Δ. 3880/1958 άρθρον 4 παρ. 4 κ.λπ.,σύμφωνα με την οποία περίπτερα εγκαθι-στάμενα ή τυχον κατασκευαζόμενα κατά παράβασιν των διατάξεων του παρόντος άρθρου,ή μη μετατοπιζόμενα ή διασκευαζόμενα,παρά την περί μετατοπίσεως ή αλλαγής του τρόπου κατασκευής των αποφάσεων του Υπουργού Συγκοινωνιών και Δημ.Έργων,χαρακτηρίζονται ως αυθαίρετα κατεδαφιζόμενα κατά την διαδικασίαν περί αυθαιρέτων κατασκευών.

Από την ως άνω παράνομη τοποθέτηση του περιπτέρου του εναγομένου και την άρνηση αυτού να το επανατοποθετήσει στη σωστή θέση εμποδίζεται η θέα,ο ζωτικός χώρος και η ομαλή προσπέλαση των διερχομένων από την περιοχή και την οδό Ευφράνορος στις ως άνω οριζόντιες ιδιοκτησίες μου-καταστήματα τα οποία παρότι έχουν αποπερατωθεί όπως ανωτέρω αναγράφεται από του μηνός Σεπτεμβρίου 1992,δεν έχει καταστεί δυνατόν,από τον λόγο αυτό να πωληθούν προς τρίτους η και να εκμισθωθούν ακόμα.

Κατόπιν τούτων,ο ενάγων πολιτικός μηχανικός άσκησε αγωγή στο Ειρηνοδικείο Αθηνών,το οποίο έκρινε ότι παραδεκτώς η υπό κρίση αγωγή εισάγεται

σ' αυτό (ά.15 απ.5,29 ΚΠολΔ) και ότι αυτή είναι νομικά βάσιμη,στηριζόμενη στα ά.57 ΑΚ,945,947,907,908,176 ΚΠολΔ και πρέπει να εξεταστεί κατ'ουσίαν.Η αγωγή,σύμφωνα με την υπ'αρ.36002'/28-2-97 εκθ.επιδόσεως του δικαστικού επιμελητή στο Πρωτοδικείο Αθηνών ,επιδόθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα στον εναγόμενο περιπτερά. Ο τελευταίος όμως δεν εμφανίσθηκε στη δικάσιμο και δικάστηκε ερήμην.Με την αγωγή του ο ενάγων ζητούσε τα εξής:

Να υποχρεωθεί ο εναγόμενος σε άρση της παρανόμου αυτής προσβολής και σε παράλειψή της στο μέλλον,να ελευθερώσει την οδό Ευφράνορος από τις παράνομες ως άνω κατασκευές,να άρει δηλαδή τα παρεμβαλλόμενα ως άνω κωλύματα στην ελεύθερη από εμένα χρήση της οδού Ευφράνορος απομακρύνοντας το περίπτερό του από τη θέση που βρίσκεται σήμερα όπως επίσης και τις εκατέρωθεν αυτού προθήκες ως και την κατασκευή της βιτρίνας ψυγείου που αναγράφεται στο ιστορικό.ΑΛΛΩΣ στην περίπτωση που αρνηθεί να πράξει τούτο εντός 10/ημέρου προθεσμίας από την κοινοποίηση σ' αυτόν της αποφάσεως που θα εκδοθεί να επιτραπεί στον ενάγοντα να πράξει τούτο με έξοδά του.

Ν' απειληθεί κατά του εναγομένου χρηματική ποινή πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών και προσωπική κράτηση διάρκειας ενός έτους για κάθε παράβαση των διατάξεων της αποφάσεως που θα εκδοθεί.

Να κηρυχθεί η απόφαση και να επιβληθεί στον εναγόμενο η δικαστική δαπάνη του.

Β) Το νομικό ζήτημα που τίθεται στην προκειμένη περίπτωση είναι αν η τοποθέτηση του περιπτέρου στη συγκεκριμένη θέση προσβάλλει καταρχήν το δικαίωμα του ενάγοντος στην ελεύθερη χρήση κοινόχρηστου πράγματος και κατ'επέκταση την προσωπικότητά του και την ανθρώπινη αξία του.

Γ) Εκ του συνδυασμού των άρθρων 966,967 και 968 του ΑΚ συνάγεται ότι μεταξύ των κοινόχρηστων πραγμάτων περιλαμβάνονται και οι οδοί που προορίζονται για κοινή χρήση.Εξάλλου με την καθιέρωση οιουδήποτε πράγματος ως κοινόχρηστου,δημιουργείται ιδιωτικού δικαίου σχέση του πολίτη προς το κοινόχρηστο,συνιστάμενη στην εξουσία να το χρησιμοποιεί ελεύθερος.Η εξουσία αυτή απορρέει εκ του δικαιώματος της προσωπικότητας,στην οποία περιλαμβάνονται όλα τα αγαθά τα οποία είναι αναποσπάστως με το πρόσωπο συνδεδεμένα και ανήκουν σ'αυτό,μεταξύ των οποίων και η δυνατότητα ελεύθερης τελέσεως των απαιτούμενων σωματικών πράξεων για την απόλαυση των κοινόχρηστων πραγμάτων. Συνέπως,ο ενάγων προσβάλλεται πράγματι στο ως άνω δικαίωμά του επί της ελεύθερης χρήσης κοινόχρηστου πράγματος,όπως είναι οι οδοί,προστατεύεται δε από το ά.57 ΑΚ δικαιούμενος να ζητήσει την άρση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον.Με την ανωτέρω διάταξη παρέχεται προστασία στην ίδια την προσωπικότητα του ατόμου,η οποία περιλαμβάνει ως επί μέρους στοιχεία αυτής,κάθε τι που αποτελεί τη σωματική,την ψυχική και την κοινωνική ατομικότητα του ανθρώπου και η οποία προσωπικότητα νοείται ως σύνολο των ιδιοτήτων,των εκδηλώσεων και των αντιδράσεων του ατόμου στον κύκλο του περιβάλλοντος της κοινωνικής του ζωής,στην οποία διαβιώνει σε μια οργανωμένη πολιτεία.Για να υπάρξει προσβολή της προσωπικότητας θα πρέπει η προσβολή αυτή να είναι παράνομη,δηλαδή ν'αντίκειται σε διάταξη που απαγορεύει συγκεκριμένη πράξη,με την οποία προσβάλλεται ορισμένη έκφανση αυτής,ανεξαρτήτως σε ποιο κλάδο του δικαίου βρίσκεται η απαγόρευση αυτή,δεν απαιτείται δε και ύπαρξη πταίσματος σ'αυτόν που προσβάλλει,αρκεί μόνο η αντικειμενική παρανομία. Αν,όμως,συντρέχει

και πταίσμα μπορεί να ζητηθεί και ανόρθωση της ζημίας που τυχόν προξενήθηκε. Βασική διάταξη του συντάγματος που διατυπώνεται στο άρθρο 2 παρ. 1, η οποία είναι βασική και για το λόγο ότι δεν υπόκειται σε αναθεώρηση (άρθρο 110), ορίζει ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας». Μετά τη συνταγματική καθιέρωση της αρχής αυτής, οι διατάξεις του αστικού κώδικα που προστατεύουν την προσωπικότητα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ειδικεύσεις συνταγματικής επιταγής, διαπίστωση που έχει ιδιαίτερη σημασία για την ερμηνεία τους.

Ο Αστικός Κώδικας, με τη διάταξη του άρθρου 57, που μόνο ο ελβΑΚ είχε τότε αντίστοιχή της, ανάγει τον άνθρωπο σε αυτοτελές αντικείμενο προστασίας και καθιερώνει σφαιρική προστασία της προσωπικότητας.

Οι κυριότερες από τις εκδηλώσεις της προσωπικότητας, που δεχόμαστε ότι σήμερα εμπίπτουν στην προστασία του άρθρου 57, είναι:

α'. Η ζωή, η σωματική ακεραιότητα και η υγεία.

β'. Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

γ'. Ο ψυχικός και συναισθηματικός κόσμος.

δ'. Η τιμή.

ε'. Η σχέση προς τους άλλους ανθρώπους και τα πράγματα.

ζ'. Η ατομική ζωή και η σφαίρα του απορρήτου.

Μια των εκδηλώσεων της προσωπικότητας είναι και η ελεύθερη διακίνηση της επαγγελματικής της εν γένει οικονομικής δραστηριότητας του ατόμου.

Ειδικότερα:

Η διαπίστωση του Αριστοτέλη ότι ο άνθρωπος είναι «ον πολιτικόν» τονίζει, ότι ο άνθρωπος μπορεί να αναπτυχθεί μόνο μέσα στην «πόλη», στην κοινωνία, σε σχέση με τους άλλους

ανθρώπους. Αντίστοιχα η βιολογική του συντήρηση προϋποθέτει ότι έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει «πράγματα», τουλάχιστο για τροφή, ρουχισμό, κατοικία κ.λπ.

Η νομολογία, ορθά, δέχεται ακόμα ότι αν κάποιος καταλάβει δρόμο, πλατεία ή παραλία, αυτό αποτελεί προσβολή του δικαιώματος της προσωπικότητας των άλλων για ελεύθερη χρήση και απόλαυση των πραγμάτων κοινής χρήσης.

Με βάση, λοιπόν, τις παραπάνω σκέψεις και επειδή, λόγω της ερημοδικίας του εναγομένου, αποδεικνύονται πλήρως οι πραγματικοί ισχυρισμοί που περιέχονται στο δικόγραφο της αγωγής δεδομένου ότι θεωρούνται ως ομολογουμένοι, το δικαστήριο έκανε δεκτή την αγωγή και τα αιτήματα του ενάγοντος.

**ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ**

ΑΡΙΘΜ.ΑΠΟΦ. 91/1993

Υπόθεση προσωπικής κράτησης του εκπροσώπου και συνδιαχειριστή της εταιρείας «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ» και μέλους της κοινοπραξίας «Β.Φ.» για χρέη των νομικών προσώπων προς το Δημόσιο. Αρχή της αναλογικότητας.

Ο καθού, εκπρόσωπος και συνδιαχειριστής της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ» και μέλος της κοινοπραξίας «Β.Φ.», είχε ληξιπρόθεσμες οφειλές έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών) συνολικού ύψους 79.856.090 δρχ. Το χρέος αυτό, όπως προκύπτει από τους αναλυτικούς πίνακες χρεών, προερχόμενο από διάφορες αιτίες, φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φόρο μισθωτών υπηρεσιών, τέλη χαρτοσήμου, φόρο κύκλου εργασιών, τέλη κυκλοφορίας κ.λπ. αφορά ειδικότερα οφειλές :α) δρχ 64.585.598 (βασικό χρέος δρχ. 27.981.538 συν 36.591.676 δρχ προσαυξήσεις) της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με

την επωνυμία «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ»,στην οποία ο καθού έχει την ιδιότητα του εκπροσώπου και του συνδιαχειριστή από τη λειτουργία της, β)δρχ. 15.145.883(βασικό χρέος 6.793.653 δρχ συν 8.352.230 προσαυξήσεις) της κοινοπραξίας «Β.Φ.»,της οποίας είναι μέλος και γ) δρχ 325.228 (βασικό χρέος 194.775 συν προσαυξήσεις 130.453 δρχ.) από ατομικές οφειλές.Το ελληνικό Δημόσιο,για τη διασφάλιση των απαιτήσεων του επέβαλλε κατάσχεση σε δύο ακίνητα περιοσιακά στοιχεία του εν λόγω οφειλέτη:α)στο ακίνητο 17.290 τ.μ στο Δήμο Θηβαίων,με τις υπάρχουσες κτιριακές εγκαταστάσεις,που ανήκει στην κυριότητα της εταιρείας «Ασφαλτοβιομηχανία Θηβών ΕΠΕ» και β)στο διαμέρισμα 175 τ.μ. του καθού,στον 9^ο όροφο της πολυκατοικίας που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Σκοπέλου και Λαχανά,στην Κυψέλη.Για τον ίδιο σκοπό κατήσχε το λεωφορείο-αυτοκίνητο της κοινοπραξίας «Β.Φ.»,του οποίου η αξία,σύμφωνα με την 1015/15.5.1986 έκθεση κατάσχεσης του δικαστικού επιμελητή στο πρωτοδικείο Αθηνών Κ.Κ.,ανέρχεται σε 1.000.000 δρχ.Όσον αφορά το προαναφερόμενο διαμέρισμα γράφτηκαν υποθήκες από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος για αποκτήσεις συνολικού ύψους 11.500.000 δρχ.,πλέον δε τούτου ποσό 3.000.000 δρχ καλύπτεται με προσημειώσεις,ενώ ακολουθεί υποθήκη για απαιτήσεις Δημοσίου 2.331.238 και 26.535.010 δρχ. (523/15.3.1991 πιστοποιητικό Υποθηκοφυλακείου Αθηνών).Η αξία του ακινήτου αυτού σύμφωνα με την 173/1991 απόφαση του Διοικ.Πρωτοδικείου Αθηνών (ασφ.μέτρα)ανέρχεται σε 17.500.000 δρχ. με τιμή πρώτης προσφοράς 10.000.000 δρχ.Ως προς το βιομηχανικό οικόπεδο,σε βάρος τούτου έχουν γραφεί υποθήκες της Εθνικής Τράπεζας για ποσό 27.200.000 δρχ. ακολουθεί υποθήκη του Δημοσίου για 23.816.846 δρχ και του ΙΚΑ για 23.447.868 δρχ (17.11.1992 πιστοποιητικό βαρών του Υποθηκοφυλακείου

Θηβών). Με το 136333/1992 πρόγραμμα πλειστηριασμού η αξία του ακινήτου αυτού είχε προσδιορισθεί σε 10.000.000 δρχ. με τιμή πρώτης προσφοράς 8.000.000 δρχ., ενώ με την 9/1992 απόφαση του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Λιβαδειάς απορρίφθηκε αίτηση του καθού για διόρθωση του προαναφερόμενου προγράμματος. Έναντι του συνόλου των επίδικων χρεών ο καθού είχε καταβάλλει μόνο 8.086.127 δρχ., παρά τις ευνοϊκές ρυθμίσεις που είχε επιτύχει με σειρά αποφάσεων της Επιτροπής του ά.17 του ν.5940/1933. Μάλιστα στις 7.10.1992 το Ελληνικό Δημόσιο ειδοποίησε με ατομική ειδοποίηση του καθού να καταβάλει το χρέος του αλλά εκείνος επέδειξε πλήρη αδιαφορία. Ενδεικτική είναι η 5/05/96/556/4-990/4.11.1992 απόφαση της 16^{ης} Δ/σης Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, με την οποία εγκρίθηκε να καταβάλει έναντι του συνόλου των ληξιπρόθεσμων οφειλών του το ποσό των 4.000.000 δρχ. αμέσως και ποσό 2.000.000 δρχ. έως τις 7.12.1992 για να του χορηγηθεί πιστοποιητικό ενημερότητας, πλην όμως δεν συμμορφώθηκε. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο καθού, εκτός των προαναφερόμενων χρεών οφείλει ατομικώς στο Ελλ. Δημόσιο (ΔΟΥ ΙΓ' Αθηνών) το συνολικό ποσό των 47.292.433 δρχ. Τέλος, ο καθού οφειλέτης, όπως προκύπτει από το 185/18.3.1993 πιστοποιητικό του νοσοκομείου «ΣΩΤΗΡΙΑ», είχε σοβαρά προβλήματα υγείας και συγκεκριμένα πάσχει από στεφανιαία ανεπάρκεια, με μόνιμη κολπική μαρμαρυγή, εξ' αιτίας της οποίας υποβάλλεται σε φαρμακευτική αγωγή και παρακολουθείται τακτικά από γιατρό.

Κατόπιν τούτων, το Ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα η ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών άσκησε, δια του προϊσταμένου της, αίτηση προσωπικής κράτησης κατά του καθού για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές συνολικού ύψους 79.856.090 δρχ., όπως ορίζει το ά.46 του ν.2065/1992. Συγκεκριμένα, με το νόμο 1867/1989 «Προσωπική κράτηση κατ' εφαρμογή των διατάξεων

του Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων και άλλες διατάξεις» καταργήθηκε η προσωπική κράτηση οφειλετών του Δημοσίου ως αναγκαστικό μέτρο προς είσπραξη των δημοσίων εσόδων, που αποφασίζεται από τον Προϊστάμενο της οικείας ΔΟΥ με διοικητική πράξη (ένταλμα προσωπικής κράτησης) και από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου αυτού η απαγγελία του μέτρου αυτού ανατέθηκε στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, ήδη δε μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 46 του ν. 2065/1992 (ΦΕΚ Α' 113), με τίτλο «Τροποποίηση και συμπλήρωση του ν. 1867/1989» και συγκεκριμένα από 1^{ης} Οκτωβρίου 1992, αρμόδιος για την εκδίκαση της αίτησης προσωπικής κράτησης, προκειμένου για ληξιπρόθεσμα χρέη προς το Δημόσιο (και εφόσον ο νόμιμος τίτλος αποδεικνύει απαίτηση δημόσιου χαρακτήρα), το ύψος των οποίων υπερβαίνει το ποσό των 100.000 δρχ, καθίσταται ο Πρόεδρος του οικείου διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με τη διαδικασία «περί ασφαλιστικών μέτρων» των άρθρων 686επ ΚΠολΔ. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον προαναφερόμενο νόμο 1867/1989, η προσωπική κράτηση διατάσσεται ύστερα από αίτηση του αρμόδιου για την είσπραξη του σχετικού εσόδου προϊσταμένου της ΔΟΥ, η διάρκειά της δε μπορεί να υπερβαίνει το έτος, απαγγέλλεται δε και κατά των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης για χρέη των εταιρειών αυτών, καθώς και κατά των εκπροσώπων των λοιπών νομικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων και των χρεών των βεβαιωμένων κατά την έναρξη ισχύος του ν. 2065/1992, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 46 αυτού.

Κατά της αίτησης προσωπικής κράτησης που ασκήθηκε εναντίον του, ο καθού οφειλέτης προέβαλε τους εξής ισχυρισμούς: **Πρώτον** ότι ο Προϊστάμενος της ΔΟΥ ΚΓ' Αθηνών έπρεπε να απευθυνθεί στο Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο, το οποίο είναι

αρμόδιο για εκδίκαση της αίτησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1867/1989, από τις οποίες καταλαμβάνεται, γιατί όλο το επίδικο χρέος ανάγεται σε χρονική περίοδο προγενέστερη της έναρξης ισχύος του άρθρου 46 του ν.2065/1992, ο οποίος πρααναφέρθηκε τροποποίησε τον προγενέστερο ν. 1867/1989. Το δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό ως αβάσιμο και απεφάνθη ότι η κρινόμενη αίτηση, η οποία ασκήθηκε μετά την 1.10.1992, παραδεκτώσ εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (Μονομελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών), εφόσον για τη θεμελίωση της δικαιοδοσίας και της αρμοδιότητας του Προέδρου δεν ενδιαφέρει αν το χρέος ανάγεται στο παρελθόν, αρκεί δε ότι τούτο είναι βεβαιωμένο και ληξιπρόθεσμο κατά την πιο πάνω ημερομηνία ισχύος του άρθρου τούτου (1.10.1992). Εξάλλου, η βούληση του νομοθέτη του άρθρου 46 του ν.2065/1992 να καταστήσει υπεύθυνους με προσωπική κράτηση τους ατομικούς οφειλέτες και τους εκπροσώπους των ΑΕ και ΕΠΕ **και για τα χρέη προς το Δημόσιο που γεννήθηκαν και βεβαιώθηκαν προγενεστέρως, δηλαδή πριν από την ισχύ του άρθρου τούτου (1.10.1992)** προκύπτει από την παρ.3 του άρθρου 46 που καθιερώνει και στο θέμα αυτό την αρχή που κρατεί στο διαχρονικό δίκαιο, κατά την οποίαν το παραδεκτό των μέσων εκτέλεσης διέπεται ως προς τη διαδικασία και τις ουσιαστικές προϋποθέσεις από το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο ενέργειας αυτών (των μέσων εκτέλεσης). **Δεύτερον**, ο καθού ισχυρίστηκε ότι η υπο κρίση αίτηση δεν είναι έγκυρη, γιατί δεν έχει τη σφραγίδα της υπηρεσίας, που να την επισημοποιεί ως δικόγραφο απευθυνόμενο σε δικαστήριο. Και αυτός ο ισχυρισμός απερρίφθη ως αβάσιμος, εφόσον μόνη η έλλειψη αυτή, σε συνδυασμό με το ότι το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο περιέχει όλα τα κατά νόμο στοιχεία (ονοματεπώνυμο, υπογραφή προϊσταμένου της ΔΟΥ), δε δημιουργεί προϋποθέσεις για την

αμφισβήτηση του κύρους του. **Τρίτον**, ο ισχυρισμός ότι η υπό κρίση αίτηση είναι αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης και συνεπώς απορριπτέα ως απαράδεκτη, γιατί σ' αυτή αναγράφεται μόνο το συνολικό χρέος χωρίς να επεξηγείται από ποια αιτία προέκυψαν οι επιμέρους οφειλές, για να μπορεί να ερευνηθεί η νομιμότητά τους και αν αφορούν αυτόν ή άλλα πρόσωπα, απερρίφθη ως αβάσιμος, αφού είναι προφανές ότι δεν είναι αναγκαίο κάτι τέτοιο (αρκεί ότι το χρέος αναφέρεται ως βεβαιωμένο και ληξιπρόθεσμο), με δεδομένο ότι η αμφισβήτηση της ουσιαστικής βασιμότητας των οφειλών και της νομιμότητας της βεβαίωσης αυτών αποτελεί λόγο προσφυγής του ά.73 του ΚΦΔ ή ανακοπής του ά.73 του ΚΕΔΕ κατά της καταλογιστικής πράξης ή του νόμιμου τίτλου, ανάλογα και με τη φύση της οφειλής, που ο καθού δεν προκύπτει ότι άσκησε έως τη συζήτηση της κρινόμενης αίτησης. Άλλωστε, στους συνημμένους αναλυτικούς πίνακες χρεών αναφέρονται όλα τα αναγκαία στοιχεία που επιτρέπουν στον καθού να υπερασπίσει τις θέσεις του και να οργανώσει την άμυνά του, πάντοτε όμως μέσα στα επιτρεπόμενα δικονομικά όρια της δίκης αυτής. **Περαιτέρω**, ο ισχυρισμός ότι οι απαντήσεις έχουν παραγραφεί είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος προβαλλόμενος κατά την παρούσα διαδικασία. **Επιπλέον**, ο καθού επικαλείται και πάλι τον ν.1867/1987 και ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το ά. 4 παρ.1 εδ.γ. του νόμου αυτού δεν μπορεί να απαγγελθεί σε βάρος του προσωπική κράτηση, γιατί έχει συμπληρώσει το 65 έτος της ηλικίας του (είναι 73 ετών), πάνω από το οποίο δεν διατάσσεται κατά των οφειλετών το μέτρο αυτό. Ο ισχυρισμός αυτός απερρίφθη ως αβάσιμος, γιατί το ά.4 παρ.1 εδ.γ' έχει καταργηθεί και αντικατασταθεί από το αντίστοιχο ά.46 παρ.1 εδ.γ' του ισχύοντος νόμου, σύμφωνα με το οποίο δε συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη μη απαγγελία σε βάρος του καθού προσωπικής κράτησης λόγω

συμπλήρωσης του πιο πάνω ορίου ηλικίας.Ο αποκλεισμός εφαρμογής του ά.4 παρ.1 εδ.γ' δεν είναι αντισυνταγματική και ειδικότερα δεν προσκρούει,όπως αβάσιμα υποστηρίζεται,στην καθιερούμενη στο ά. 4 του Σ αρχή της ισότητας,για το λόγο ότι το προαναφερόμενο όριο ηλικίας έχει μεν καταργηθεί για τους οφειλέτες του Δημοσίου και του ΙΚΑ, εφαρμόζεται όμως και λειτουργεί ευνοϊκά υπέρ των οφειλετών των ν.π.δ.δ. και αυτό γιατί πρόκειται για διαφορετική κατηγορία προσώπων (οφειλετών) που δεν τελούν υπό τις ίδιες συνθήκες με συνέπεια να είναι να είναι συνταγματικώς επιτρεπτή η νομοθετική ρύθμιση που καθιερώνει αυτή τη διάκριση.Επίσης ο αποκλεισμός εφαρμογής του ά.4 παρ.1 εδ.γ' δεν προσκρούει ούτε στα ά.2 παρ.1,5 παρ.1και 7 παρ.1 του Σ,από τα οποία το τελευταίο δεν έχει εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση.Εξάλλου,η έλλειψη ενός απόλυτου ορίου ηλικίας στους οφειλέτες του Δημοσίου δεν αντίκειται στο άρθρο 21 παρ.3 του Σ,κατά το οποίο «Το κράτος ... λαμβάνει ειδικά μέτρα προστασίας του γήρατος.»,αφού η διάταξη αυτή δεν έχει την έννοια ότι ο νομοθέτης δε μπορεί να καταστήσει τους πολίτες αυτούς υπεύθυνους για τα χρέη τους με το μέτρο της προσωπικής κράτησης όταν τούτο επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος,που στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουν σχέση με τη μη στέρηση του Δημοσίου από σημαντικούς πόρους.Τέλος,προβάλλεται από τον καθού ότι το Δημόσιο ζητά την προσωπική του κράτηση κατά παράβαση της απορρέουσας από το Σ αρχής της αναλογικότητας,η οποία θα πρέπει να εφαρμοσθεί και στην περίπτωσή του,προκειμένου να μη διαταχθεί το μέτρο αυτό σε βάρος του,λόγω της ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων,από την εκπλειστηρίαση των οποίων μπορεί να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του Δημοσίου και λόγω,επίσης,της σοβαρής κατάστασης της υγείας του η οποία θα επιδεινωθεί με κίνδυνο να προκληθεί ανεπανόρθωτη

βλάβη από τον τυχόν εγκλεισμό του στις φυλακές. Από τον συνδυασμό των άρθρων 5 παρ.3 του Σ, όπου κατοχυρώνεται το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας, της οποίας δεν επιτρέπεται στέρηση ή περιορισμός, παρά όταν και όπως νόμος ορίζει και του ά.2 παρ.1 του Σ που καθιερώνει την υποχρέωση της Πολιτείας να προστατεύει την αξία του ανθρώπου προκύπτει ότι η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας με το μέτρο της προσωπικής κράτησης του οφειλέτη για χρέη του προς το Δημόσιο είναι επιτρεπτή, εφόσον ανταποκρίνεται προς τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας. Κατά την αρχή αυτή, η οποία απορρέει από την έννοια του Κράτους Δικαίου, οι περιορισμοί που ο νομοθέτης θέτει στα ατομικά δικαιώματα και ειδικότερα στην προσωπική ελευθερία, πρέπει να είναι μόνο οι αναγκαίοι και να συνάπτονται προς τον επιδιωκόμενο από το νόμο σκοπό, επί επαλλήλων δε δυνατών πεποιθημάτων, η Διοίκηση ή το Δικαστήριο πρέπει να εφαρμόζει τους καταρχήν ηπιότερους. Με τα δεδομένα αυτά, αν ενόψει της συγκεκριμένης κάθε φορά κατάστασης διαπιστώνεται από το Δικαστήριο, στα πλαίσια ελέγχου της νομιμότητας λήψης του συγκεκριμένου μέτρου, ότι η ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου μπορεί να επιδιωχθεί με την αναγκαστική κατάσχεση περιουσιάζων στοιχείων του οφειλέτη, η χρήση του μέτρου της προσωπικής κράτησης δηλαδή του εσχάτου και επαχθέστερου μέτρου αναγκαστικής εκτέλεσης θα ήταν αντίθετη και προς το σκόπο του νομοθέτη, ο οποίος απέβλεψε στην είσπραξη των απαιτήσεων του Δημοσίου. Ο σχηματισμός, όμως, δικανικής πεποίθησης σχετικά με το ζήτημα της μη λήψης του μέτρου της προσωπικής κράτησης, κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας λαμβάνει χώρα με βάση τα προσκομιζόμενα από τον καθού η αίτηση κατάλληλα αποδεικτικά μέσα (σχετικά με τον τρόπο διαβίωσής του, τις τυχόν δαπάνες στις οποίες υποβάλλεται, την εν

γένει συμπεριφορά του κ.τ.λ) από τα οποία θα πρέπει να προκύπτουν πειστικές ενδείξεις για τη μη ύπαρξη αφανών περιουσιακών στοιχείων ή πηγών εισοδήματος μη ικανών να ικανοποιήσουν την απαίτηση του Δημοσίου. Έτσι, δεν απαιτείται για τη θεμελίωση του νόμου βάσιμου της υποβαλλόμενης αίτησης για προσωποκράτηση να επικαλεσθεί το Ελλ. Δημόσιο και να αιτιολογήσει ειδικώς το πρόσφορο του μέτρου αυτού με την παράθεση συγκεκριμένων στοιχείων. Επομένως κρίνεται αντισυνταγματικό να μην εφαρμοστεί στην προκείμενη περίπτωση με τη διάταξη του ά. 46 παρ. 1 περ. γ' του ν.2065/1992 της αντίστοιχης διάταξης του ά. 3 παρ. 5 του ν. 1867/1989, κατά την οποία "Τα αρμόδια κατά τις διατάξεις της παρ. 2 δικαστήριο αποφασίζει την προσωπική κράτηση αν κρίνει ότι το μέτρο αυτό είναι , ιδίως ενόψει του ύψους του χρέους, αναγκαίο και πρόσφορο για την εξόφληση του χρέους, καθώς και ότι η λήψη του μέτρου αυτού είναι το μόνο μέσο κατ' αποκλεισμό κάθε άλλου προβλεπόμενου από τις κείμενες διατάξεις αναγκαστικού μέτρου είσπραξης δημοσίων εσόδων ικανοποίησης της σχετικής απαίτησης."

Επομένως, το νομικό ζήτημα που υπάρχει και παραμένει προς έρευνα είναι αν πράγματι η λήψη του συγκεκριμένου μέτρου(προσωπική κράτηση) είναι κατάλληλη στην προκείμενη περίπτωση και αν προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάταξη του ά.3 παρ. 5 του ν.1867/1989 και υπό το γενικότερο πρλισμα της καταστατικής αρχής του 2 παρ. 1 Σ που προασπίζει την αξία του ανθρώπου.

Πέρα από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης – που αναπτύχθηκαν παραπάνω- το δικαστήριο, προκειμένου να αποφανθεί επί του ζητήματος έλαβε υπόψη του και τις καταθέσεις μαρτύρων που δόθηκαν κατά τημ επ' ακροατηρίου συζήτηση της υπόθεσης. Η μάρτυρας του αιτούντος Ελληνοκού Δημοσίου (Α.Π.

υπάλληλος ΔΟΥ ΚΓ΄ Αθηνών) κατέθεσε ότι η διοίκηση με τα αρμόδια όργανά της προχώρησε σε σειρά μέτρων για τη διασφάλιση του επίδικου χρέους (αναφέρεται στις κατασχέσεις των προαναφερόμενων περιουσιακών στοιχείων), ότι με την προσωπική κράτηση του καθού το δημόσιο θα εισπράξει τις απαιτήσεις αφού κατά τα προηγούμενα έτη δεν ανταποκρινόταν στις υποχρεώσεις του, αλλά κατέβαλε έναντι και αυτό για να μη ληφθεί σε βάρος του κάποιο αναγκαστικό μέτρο, ότι δε συμμορφωνόταν προς τις ευνοϊκές αποφάσεις της Επιτροπής του ν.5940/1993 για τμηματική εξόφληση των χρεών, ότι ο καθού συνεχίζει τη δραστηριότητά του, απασχολούμενος στο γραφείο της κόρης του που είναι αρχιτέκτων-μηχανικός και ότι κατά του συνδιαχειριστή, Α.Φ., της προαναφερόμενης εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, που είναι πτωχός, έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και έχει απαγορευθεί η έξοδός του από τη χώρα . Από την άλλη πλευρά, η μάρτυρας του καθού, Ζ.Μ., κατέθεσε ότι δούλευε στο γραφείο του καθού έως το 1986, ότι αυτός τώρα πλέον δεν έχει δραστηριότητα, λόγω των προβλημάτων υγείας που αντιμετωπίζει και βοηθάει απλώς την κόρη του, ότι το συγκρότημα στη Θήβα είναι ένα υπερσύγχρονο εργοστάσιο κατασκευής ασφαλτομίγματος, αξίας 200.000.000 δραχμών, ενώ η αξία του διαμερίσματος ανέρχεται σε 35.000.000 δραχμές, ότι δεν έχει άλλα περιουσιακά στοιχεία, ότι στερείται εισοδημάτων, ζει με τη βοήθεια της κόρης του και διάγει συντηρητική ζωή και ότι έτσι το μέτρο της προσωπικής κράτησης λόγω και της σοβαρής κατάστασης της υγείας του, σε συνδυασμό και με την ηλικία του (είναι 73 ετών) είναι αναποτελεσματικό στην περίπτωση αυτή, αφού με την επιβολή είναι βέβαιο ότι δε θα επιτευχθεί η καταβολή της πιο πάνω οφειλής.

Το δικαστήριο, λαμβάνοντας συνολικά υπόψη τόσο τα πραγματικά περιστατικά όσο και τις καταθέσεις των

μαρτύρων, κατέληξε στις εξής διαπιστώσεις : **α)** Το ελληνικό δημόσιο θα ικανοποιούσε ένα πολύ μικρό μέρος των απαιτήσεων του από την πλειστηρίαση των προαναφερόμενων καρασχεμένων περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με όσα προκύπτουν από τα σχετικά έγγραφα (προγράμματα πλειστηριασμού, δικαστικές αποφάσεις κ.τ.λ.), έστω και αν για τις ληξιπρόθεσμες αυτές οφειλές από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχονται, κατατάσσεται πριν από τους ενυπόθηκους δανειστές (ά. 61παρ.1 του ΚΕΔΕ, 24 παρ.1 ν.2093/1992 και 975 ΚΠολΔ), **β)** είχε αναπτύξει έντονη επαγγελματική δραστηριότητα, αφού απασχολούνταν ατομικά ως εργολήπτης-μηχανικός δημοσίων έργων και παράλληλα είχε την ιδιότητα του συνδιαχειριστή σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης για την παραγωγή ασφαλτομίγματος και συμμετείχε σε κοινοπραξία με παρεμφερή σκοπό, **γ)** παρόλα αυτά αδιαφορούσε χαρακτηριστικά για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του και όχι μόνο, εφόσον αρνιόταν να συμμορφωθεί και προς τις ευνοϊκές ρυθμίσεις που είχε πετύχει με αποφάσεις της αρμόδιας Επιτροπής για διακανονισμό των χρεών με τμηματική καταβολή, **δ)** το ποσό που έχει καταβάλει ως τώρα είναι ασήμαντο σε σχέση με το συνολικά οφειλόμενο, **ε)** ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις του δημοσίου μόνο για να αποφύγει κάποιο εξαναγκαστικό μέτρο που απειλείτο σε βάρος του, **στ)** η τακτική αυτή να καταβάλει όταν υπήρχε άμεση ανάγκη και η εν γένει συμπεριφορά του απέναντι στο δημόσιο δείχνουν δύστροπο οφειλέτη και **η)** ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, παρά τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζει ο καθού και την προχωρημένη ηλικία του, προέχει η προστασία του δημόσιου συμφέροντος.

Κατόπιν τούτων, το δικαστήριο έκρινε με την υπ' αριθμόν 91/1993 απόφασή του ότι η ένδικη απαίτηση του δημοσίου δε μπορεί να ικανοποιηθεί με άλλο μέσο διοικητικής εκτέλεσης παρά μόνο με τη χρησιμοποίηση

του μέτρου της προσωπικής κράτησης, που αποτελεί το μόνο πρόσφορο και ενδεδειγμένο μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς να παραβιάζεται κατά τον τρόπο αυτό η αρχή της αναλογικότητας.

Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών
Αριθμός Απόφ. 1881/1996

Υπόθεση παράνομης προσβολής της προσωπικότητας του
Παιδαγωγικού Συμβούλου στην Ελληνογαλλική Σχολή από
την άκυρη απόλυσή του.

Α) Ο ενάγων προσλήφθηκε τον Οκτώβριο του 1965 με σύμβαση αορίστου χρόνου από το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών για να εργαστεί ως βασικός Παιδαγωγικός Σύμβουλος στα εκπαιδευτήρια της Ελληνογαλλικής Σχολής που λειτουργούσε στην Αγία Παρασκευή Αττικής. Η θέση του παιδαγωγικού συμβούλου προβλέπεται μόνο στη γαλλική παιδεία και όχι στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, θεωρείται διευθυντική και είναι επιφορτισμένη με εκτεταμένες αρμοδιότητες στους τομείς προγραμμάτων, εκπροσώπησης, δημοσίων σχέσεων και γενικά σε όλες τις δραστηριότητες, μέσα από τις οποίες ασκείται ο παιδαγωγικός ρόλος του σχολείου. Το Σεπτέμβριο του 1981 ο αρχικός εργοδότης του ενάγοντος παραχώρησε τη θέση του στο νομικό πρόσωπο με την επωνυμία «Ε.Ε.Σ.», το οποίο τον υποκατέστησε πλήρως στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Στη συνέχεια ο «Ε.Ε.Σ.» δυνάμει του ν.1750/1988, με την οποία κυρώθηκε η συμφωνία των Κυβερνήσεων της Ελλάδος και της Γαλλίας για την Ελληνογαλλική Σχολή, ανέθεσε τη λειτουργία και τη διεύθυνση της Σχολής στον εναγόμενο «Σύνδεσμο για τη Γαλλική Εκπαίδευση στην Ελλάδα». Ο Σύνδεσμος αυτός, που είναι νομικό πρόσωπο του Γαλλικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα το Παρίσι και πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα στην Ελλάδα, ανέλαβε από το έτος 1998 δια του εκάστοτε εδώ εκπροσώπου του τη λειτουργία και διαχείριση της Σχολής, η οποία κατά το άρθρο 2 του ν.1750/1988 «είναι ένα Ίδρυμα διπλής πολιτιστικής κατευθύνσεως». Περιλαμβάνει δε δύο τμήματα, ένα Ελληνικό, το οποίο ακολουθεί ελληνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και ένα Γαλλικό, το οποίο ακολουθεί ως προς τα προγράμματα διδασκαλίας και το απασχολούμενο σ' αυτό προσωπικό τα ισχύοντα στα γαλλικά εκπαιδευτήρια. Το προσωπικό του Γαλλικού Τμήματος απαρτίζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος του από γάλλους δημόσιους υπαλλήλους που αποσπώνται σ' αυτό, όπως και στα λοιπά

γαλλικά εκπαιδευτήρια που λειτουργούν στο εξωτερικό, μέσω μιας γαλλικής κρατικής υπηρεσίας που ονομάζεται «Οργανισμός για τη Γαλλική εκπαίδευση στο εξωτερικό», και αμείβονται απευθείας από το γαλλικό κράτος και ως εκ τούτου δεν βαρύνουν τον προϋπολογισμό του τοπικού εκπαιδευτηρίου. Εκτός όμως από το γαλλικό προσωπικό απασχολείται και ελληνικό προσωπικό, η μισθοδοσία του οποίου βαρύνει τον προϋπολογισμό της Ελληνογαλλικής Σχολής. Στην κατηγορία αυτή του μισθοδοτούμενου από τη Σχολή προσωπικού ανήκε και ο ενάγων. Το 1990 ο ενάγων παρασημοφορήθηκε από τη Γαλλική Δημοκρατία και τιμήθηκε διάκριση για τις προσφερθείσες υπηρεσίες του στη γαλλική παιδεία. Για την εκπλήρωση των καθηκόντων του ο ενάγων μετεκπαιδεύτηκε πολλές φορές στη Γαλλία μέχρι και τον Οκτώβριο του 1994, όπου παρακολούθησε επιμορφωτικά σεμινάρια με δαπάνες του Γαλλικού Ινστιτούτου. Τον Απρίλιο του 1995 η Σχολή αποφάσισε να αυξήσει τα δίδακτρα κατά ποσοστό 12% με την οποία αύξηση θα αντιμετώπιζε ικανοποιητικά τις δαπάνες λειτουργίας της. Τον ίδιο μήνα (Απρίλιο) το Γαλλικό Ινστιτούτο ζήτησε από τον «Οργανισμό για τη Γαλλική Εκπαίδευση στο εξωτερικό» την έγκριση μιας ακόμη θέσης Γάλλου δημοσίου υπαλλήλου, ο οποίος να αμείβεται απευθείας από το Γαλλικό Κράτος. Ως λόγο για το αίτημα του αυτό πρόβαλε ότι ο προϋπολογισμός της Σχολής ήταν επιβαρημένος από τη μισθοδοσία του προσωπικού της. Το αίτημα αυτό έγινε δεκτό και ο Οργανισμός με την από 7.6.1995 επιστολή του γνωστοποίησε στη Σχολή ότι προτίθεται να τοποθετήσει Γάλλο Παιδαγωγικό Σύμβουλο, τον οποίο θα όριζε τις προσεχείς ημέρες. Στις 4.7.1995 το Ίδρυμα, με τη σειρά του, γνωστοποίησε με εξώδικο στον Έλληνα Παιδαγωγικό Σύμβουλο την πρόθεσή του να καταγγείλει την εργασιακή σχέση τους και στο οποίο ανέφερε ότι ο «Οργανισμός για τη Γαλλική Εκπαίδευση στο εξωτερικό» διόρισε για το σχολικό έτος 1995-1996 Γάλλο Εκπαιδευτικό Παιδαγωγικό Σύμβουλο στη θέση που αυτός(ο ενάγων) κατείχε. Πράγματι στις 7.8.1995 ολοκληρώθηκε η διαδικασία τοποθέτησης της νέας παιδαγωγικής συμβούλου Σ.Μ, σύζυγο του Μ. στη Σχολή, με απόφαση απόσπασης του Γάλλου Υπουργού. Την 1.9.1995, πρώτη ημέρα εργασίας του ενάγοντος μετά τη λήξη της άδειάς του, το Γαλλικό Ινστιτούτο κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας του εγγράφως καταβάλλοντας τη νόμιμη αποζημίωση. Μετά την απόλυση του ενάγοντος και την αντικατάστασή του από τη Σ.Μ, το εναγόμενο(Ο Σύνδεσμος για τη Γαλλική Εκπαίδευση στην Ελλάδα) προσέλαβε δύο ακόμη εργαζόμενους ως επιτηρητές στη Σχολή. Κατ' ακολουθία αυτών, ο απολυθείς Έλληνας παιδαγωγικός σύμβουλος άσκησε αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών(ά.16 αριθμ. 2 και 663επ ΚπολΔ), η οποία συνεκδικάσθηκε με την πρόσθετη υπέρ αυτού παρέμβαση που άσκησε παραδεκτά με προφορική δήλωσή του στο ακροατήριο ο Σύλλογος Προσωπικού Ελληνογαλλικής Σχολής Αγίας Παρασκευής (ΣΠΕΣΑ), μέλος του οποίου τυγχάνει ο ενάγων. Η αγωγή στρεφόταν κατά του εργοδότη του ενάγοντος, το «Σύνδεσμο για τη Γαλλική Εκπαίδευση στην Ελλάδα», για να κηρυχθεί άκυρη η απόλυσή του(Έλληνα παιδαγωγικού συμβούλου) για τους εξής λόγους: επί 30 χρόνια

παρείχε τις υπηρεσίες του ως βασικός παιδαγωγικός σύμβουλος(Conseiller Principal d'Education) στο Γυμνάσιο και το Λύκειο του γαλλικού τμήματος της Σχολής με απόλυτη επιτυχία και αναγνώριση της προσφοράς του τόσο από τους ιθύνοντες του εναγομένου και το προσωπικό της Σχολής όσο και από τους γονείς και μαθητές του εκπαιδευτηρίου. Σήμερα, έτος 1996, ο ενάγων, ηλικίας 56 ετών, ανάλωσε ολόκληρη την επαγγελματική του σταδιοδρομία στην υπηρεσία της Ελληνογαλλικής Σχολής σε μια θέση, η οποία δεν προβλέπεται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζει ουσιαστικά αδυναμία εξεύρεσης άλλης παρόμοιας εργασίας στην Ελλάδα. Επίσης απολύθηκε 4,5 μόλις χρόνια πριν από τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού του δικαιώματος, ενώ αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας(έχει υποστεί σοβαρό καρδιακό ισχαιμικό επεισόδιο, το οποίο γνώριζε η υπηρεσία του, διότι έλαβε αναρρωτική άδεια για τη νοσηλεία του) αλλά και σοβαρά οικονομικά προβλήματα, διότι πέρα των απαραίτητων δικών του δαπανών διαβίωσης συντηρεί και το γιο του, ο οποίος σπουδάζει στη Γαλλία. Έτσι και ενόψει όλων των προαναφερόμενων ειδικών συνθηκών όχι μόνο το Γαλλικό Ινστιτούτο δεν απέτρεψε την τοποθέτηση νέας παιδαγωγικής συμβούλου αλλά ειδοποίησε τον ενάγοντα για την πρόθεσή του να τον απολύσει δύο μέρες πριν το Ίδρυμα υποβάλλει την αίτησή του στον προαναφερθέντα αρμόδιο Οργανισμό για να προσλάβει γάλλο παιδαγωγικό σύμβουλο(4.7.1995 γνωστοποίησε στον ενάγοντα την επερχόμενη απόλυσή του και 6.7.1995 απέστειλε την αίτηση για την πρόσληψη άλλου υπαλλήλου στον Οργανισμό), δηλ. η γνωστοποίηση προς τον ενάγοντα έγινε σε χρόνο που καμία επιλογή γάλλου συμβούλου δεν είχε γίνει ακόμη, η οποία να δέσμευε το Γαλλικό Ινστιτούτο. Περαιτέρω, και όταν οριστικοποιήθηκε πια η παραπάνω τοποθέτηση της γαλλίδας παιδαγωγικής συμβούλου, η Ελληνογαλλική Σχολή δεν προέβη σε καμία ενέργεια, προκειμένου να αναζητήσει σε συνεννόηση με τον ενάγοντα κάποια εναλλακτική λύση για τη συνέχιση της απασχόλησης του σε άλλη κενή θέση ή με διαφορετικούς όρους εργασίας, προκειμένου να διατηρήσει ο μισθωτός του τη θέση εργασίας του αλλά και με δεδομένο ότι δεν υπήρχε καμία ανάγκη περιστολής των δαπανών του εναγομένου. Κατόπιν τούτων ο ενάγων ζήτησε να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας του, να υποχρεωθεί το εναγόμενο να αποδέχεται τις υπηρεσίες του με απειλή χρηματικής ποινής, να υποχρεωθεί να του καταβάλλει το ποσό των 3.571.600 δρχ. με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, το οποίο αφορά μισθούς υπερημερίας για το από 1.9.1995 έως 1.2.1996 χρονικό διάστημα και χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη από την ίδια αιτία, να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή και να καταδικαστεί το εναγόμενο στη δικαστική του δαπάνη.

Β) Το ζήτημα που τίθεται είναι αν η καταγγελία της σύμβασης εργασίας του Έλληνα παιδαγωγικού συμβούλου για οικονομικοτεχνικούς λόγους που επικαλέσθηκε η Ελληνογαλλική Σχολή είναι στη συγκεκριμένη περίπτωση έγκυρη υπό το πρίσμα

της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 2 παρ.1 που προασπίζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Γ) Η καταγγελία της σύμβασης αορίστου χρόνου, όπως είναι και αυτή που συνδέει τον ενάγοντα με το Ελληνογαλλικό Ινστιτούτο, αποτελεί κατά το 669 ΑΚ μονομερή αιτιώδη δικαιοπραξία και ανήκει στα δικαιώματα του εργοδότη. Η άσκηση όμως του δικαιώματος αυτού δεν είναι απεριόριστη και ανεξέλεγκτη, αλλά υπόκειται στον προβλεπόμενο από το ά. 281ΑΚ περιορισμό της μη προφανούς αντίθεσής της στην καλή πίστη ή στα χρηστά ήθη ή τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος της καταγγελίας. Αν υπάρχει τέτοια υπέρβαση, η καταγγελία καθίσταται κατά τα ά.174 και 180 ΑΚ άκυρη, ο δε μη αποδεχόμενος τις υπηρεσίες του απολυθέντος μισθωτού εργοδότης καθίσταται υπερήμερος και συνακόλουθα υπόχρεος καταβολής κατ' άρθρο 656ΑΚ των μισθών υπερημερίας. Περαιτέρω, όταν η απόλυση επιβάλλεται από οικονομικοτεχνικούς λόγους ή για τον περιορισμό του προσωπικού ή των δαπανών, δεν μπορεί καταρχήν να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική. Έτσι είναι νόμιμη η καταγγελία που έγινε επειδή μειώθηκαν οι εργασίες της επιχείρησης ή επειδή βρέθηκε-λόγω των συνεχών ζημιών της- σε δύσκολη οικονομική κατάσταση. Το δικαστήριο, κατά την έρευνα της βασιμότητας του εργοδοτικού ισχυρισμού ότι η απόλυση οφείλεται σε οικονομικοτεχνικούς λόγους, ελέγχει κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας αν οι οικονομικής, οργανωτικής ή τεχνικής φύσεως ανάγκες της επιχείρησης μπορούν να αντιμετωπισθούν με ηπιότερα από την καταγγελία μέσα. Η αδικαιολόγητη επιλογή του επαχθέστερου για τον εργαζόμενο μέσου, στην προκειμένη περίπτωση της καταγγελίας, υπερβαίνει προφανώς τα όρια της καλής πίστης και συνιστά καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος. Τούτο δε, διότι η στέρηση από τον εργαζόμενο της θέσης εργασίας, η οποία αποτελεί τη βάση της κοινωνικής και οικονομικής του ύπαρξης, χωρίς τη συνδρομή ιδιαίτερων λόγων που να δικαιολογούν επαρκώς την καταγγελία, δεν συμβιβάζεται με τις θεμελιώδεις συνταγματικές αξιολογήσεις, με τις οποίες το συμφέρον του εργαζόμενου έχει αναχθεί σε συνταγματικά προστατευόμενη έννομη σχέση. (**ά. 2παρ.1, 5 και 22παρ.1 Σ**). Ενόψει του παραπάνω σκεπτικού και των προαναφερθέντων πραγματικών περιστατικών, το δικαστήριο απεφάνθη ότι η εν λόγω απόλυση υπερβαίνει προφανώς τα όρια, τα οποία επιβάλλονται από την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη και είναι άκυρη. Συνεπώς, το εναγόμενο Γαλλικό Ινστιτούτο κατέστη υπερήμερο ως προς την αποδοχή των υπηρεσιών του υπαλλήλου και πρέπει να του καταβάλει για μισθούς υπερημερίας κατά το από 1.9.1995 έως 1.2.1996 χρονικό διάστημα 578.600δρχ. ο μηνιαίος μισθός του ενάγοντος κατά το χρόνο της καταγγελίας επί 6 μήνες=3.471.600δρχ. Επίσης, επειδή ο ενάγων προσβλήθηκε στην προσωπικότητά του και υπέστη μείωση στο κοινωνικό και επαγγελματικό του περιβάλλον πρέπει προς αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης να του επιδικαστεί εύλογη χρηματική ικανοποίηση, η οποία ενόψει της βαρύτητας της προσβολής, του τρόπου με τον οποίο έγινε και της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης των διαδίκων,

ανέρχεται κατά την κρίση του Δικαστηρίου στο αιτούμενο ποσό των 100.000δρχ.

ΕΦΕΤΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Αριθμ. Αποφάσεως : 765 / 1986

Υπόθεση προσωπικής κράτησης εκπροσώπου(Προέδρου) της ανώνυμης εταιρίας «Α.Κ.» για χρέη της στο Δημόσιο βάσει των σχετικών διατάξεων του ΚΕΔΕ.

Α) Η εταιρία «Α.Κ.» Α.Ε όφειλε στο Δημόσιο 112.499.883 δραχμές. Στα περιουσιακά στοιχεία της εν λόγω εταιρίας ανήκε ένα ακίνητο στην τοποθεσία Καμάρες Αιγίου, εκτάσεως 65 περίπου στρεμμάτων, από τα οποία τα 11 στρέμματα καλύπτονταν από τα κτίσματα του εργοστασίου της. Στο ακίνητο αυτό είχαν εγγραφεί υποθήκες και προσημειώσεις υπέρ των Τραπεζών ΕΤΒΑ ΚΑΙ ΕΤΕ για ποσά 475.000.000 δραχμών περίπου και είχαν επιβληθεί τρεις κατασχέσεις του δημοσίου για 65.000.000 δραχμών περίπου και μία του ΙΚΑ για 7.846.114 δραχμών. Είχε επίσης επιβληθεί κατάσχεση για απαίτηση ανώνυμης εταιρίας για κεφάλαιο και τόκους 8.654.800 δραχμών και είχαν εκδοθεί επαναληπτικά προγράμματα δημόσιου αναγκαστικού

πλειστηριασμού του ακινήτου. Το έτος 1983 με την 1420/8.8.1983 έκθεση του δικαστικού επιμελητή Β.Β. είχαν κατασχεθεί αναγκαστικώς για απαίτηση της δανείστριας εταιρίας «Κ.Μ.» ΑΕΒΕ 3.733.513 δραχμών, τα μηχανήματα του εργοστασίου, η αξία των οποίων κατά την εκτίμηση του δικαστικού επιμελητή ανέρχονταν σε 1.300.000.000 δραχμών. Το έτος 1984, ο διευθυντής του ταμείου ανωνύμων εταιριών Πειραιώς, εφαρμόζοντας τις διατάξεις των άρθρων 9 παρ.3, 63 και 69 παρ.1α του ν.δ/τος 356/1974 « **περί κώδικος εισπράξεως δημοσίων εσόδων**», που προβλέπουν την έκδοση εντάλματος προσωποκρατήσεως κατά των εκπροσώπων των ανωνύμων εταιριών ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως για την είσπραξη χρεών των νομικών αυτών προσώπων στο δημόσιο, εξέδωσε το 85/5.10.1984 ένταλμα προσωποκρατήσεως του διευθυντή και προέδρου του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας «Α.Κ.» ΑΕ για τις συνολικά ανερχόμενες στο ποσό 112.499.883 οφειλές προς το δημόσιο. Μετά την έκδοση του εντάλματος και συγκεκριμένα στις 20.11.1984 ο διευθυντής του δημόσιου ταμείου Πειραιώς

επέβαλε κατάσχεση στο προαναφερθέν ακίνητο της εταιρίας για χρέη ύψους 67.755.915 δραχμών. Στις 6.2.1985 οι υποθήκες υπέρ διαφόρων δανειστών της οφειλέτριας εταιρίας είχαν ανέλθει σε 21 και εξασφάλιζαν απαιτήσεις πολλών ακόμη εκατομμυρίων. Λίγες ημέρες αργότερα και μετά από αίτηση δανειστών της, οι απαιτήσεις των οποίων ανέρχονταν σε 73.715.507 δραχμές η «Α.Κ.» ΑΕ κηρύχθηκε σε πτώχευση με την 368/1985 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς. Η σειρά, όμως, των βαρών και των κατασχέσεων δε διασφάλιζε τα χρέη της ανώνυμης εταιρίας στο δημόσιο, για τα οποία είχε εκδοθεί το ένταλμα προσωποκράτησης και που είχαν ανέλθει σε 216.171.104 δραχμές. Για το ποσό αυτό έγινε η από 19.7.1985 αναγγελία στο σύνδικο της πτώχευσης. Κατόπιν τούτων, ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της οφειλέτριας εταιρίας και διαχειριστής της άσκησε, βάσει του 73 παρ.1 του ΚΕΔΕ, ανακοπή και προέβαλε ως λόγο την κατάχρηση της διακριτικής ευχέρειας του διευθυντή του ταμείου που έβγαλε το ένταλμα και η οποία κρίθηκε παραδεκτή να ερευνηθεί κατ' ουσία αφού με την ανακοπή του

ΚΕΔΕ μπορεί να προβληθεί κάθε αντίρρηση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου. Ζήτησε δε την ακύρωση του εντάλματος προσωποκράτησης που εκδόθηκε εναντίον του για τα χρέη της «Α.Κ.» ΑΕ στο δημόσιο, διότι η έκδοσή του στηρίζεται στις αντισυνταγματικές, κατά την άποψή του, διατάξεις του ΚΕΔΕ, που προαναφέρθηκαν. Η ανακοπή απερρίφθη και ο ανακόπτων άσκησε έφεση στο εφετείο Πειραιώς με το ίδιο αίτημα και για τους ίδιους λόγους.

Β) Το ζήτημα που έπρεπε καταρχήν ν' αντιμετωπίσει το εφετείο ήταν αν πράγματι οι διατάξεις του ΚΕΔΕ περί εντάλματος προσωποκράτησης κατά των εκπροσώπων ανωνύμων εταιριών ως μέσον αναγκαστικής εκτελέσεως είναι αντισυνταγματικές και ειδικότερα, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε κατάχρηση της διακριτικής ευχέρειας του διευθυντή του δημόσιου ταμείου Πειραιώς ως προς την έκδοση του εντάλματος προσωποκράτησης του διαχειριστή και προέδρου της οφειλέτριας εταιρίας «Α.Κ.» .

Γ) Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας του δικαστηρίου, οι διατάξεις των άρθρων 9 παρ.3, 63 και 69 παρ.1α του ν.δ/τος

356/1974 «περί κώδικος εισπράξεως δημοσίων εσόδων» που προβλέπουν την έκδοση εντάλματος προσωποκράτησης κατά των εκπροσώπων των ανωνύμων εταιριών ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως για την είσπραξη χρεών των νομικών αυτών προσώπων στο δημόσιο, δεν προσκρούουν στο Σύνταγμα.. Συγκεκριμένα, δεν αντίκειται στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, διότι η διάταξη αυτή δε ρυθμίζει το επιτρεπτό ή μη της προσωποκράτησης ως θεσμού. Δεν είναι αντίθετες, επίσης, στη διάταξη του άρθρου 6 παρ.1 του Συντάγματος, διότι το άρθρο αυτό αναφέρεται αποκλειστικώς στις εγγυήσεις της προσωπικής ελευθερίας έναντι της ποινικής διώξεως και δεν αφορά την προσωπική κράτηση για χρέη στο δημόσιο, η οποία δεν αποτελεί δίωξη ποινικού χαρακτήρα, αλλά στέρηση της προσωπικής ελευθερίας, ως μέσου αναγκαστικής εκτέλεσης, η οποία ρυθμίζεται από το άρθρο 5 παρ.3 του Συντάγματος, που επιτρέπει τον περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας, όταν και όπως νόμος ορίζει . Τέτοιος νόμος είναι και ο ουσιαστικός νόμος για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Δεν προσκρούουν, τέλος , στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1,2 ,4

και 20 παρ.1 και 2 Σ, διότι δεν στερεί εκείνους κατά των οποίων απειλείται προσωπική κράτηση απ' τους φυσικούς τους δικαστές, ούτε το δικαίωμα της ακρόασης, διότι πριν εκδοθεί το ένταλμα προσωποκράτησης προηγείται ειδοποίηση του ενδιαφερόμενου, στον οποίο κοινοποιείται ατομική πρόσκληση. Εξάλλου, το άρθρο 5 της διεθνούς συμβάσεως της Ρώμης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974, έγινε σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ.1 Σ, μέρος του ημεδαπού εσωτερικού δικαίου και διασφαλίζει το δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας προβλέπει ότι η προσωποκράτηση για χρέη είναι ανεκτή (εδ. β σκέλος β') για τη διασφάλιση κάθε υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος. Τέτοια υποχρέωση είναι προδήλως και η πληρωμή φόρων που προβλέπονται απ' το νόμο και έχουν βεβαιωθεί από τον αρμόδιο δημόσιο ταμία. Τέλος, το άρθρο 1 του 4^{ου} πρωτοκόλλου απαγορεύει ρητά την προσωποκράτηση για αδυναμία εκπληρώσεως συμβατικών υποχρεώσεων. Έτσι, και ανεξαρτήτως του ότι το πρωτόκολλο αυτό (εν έτει 1986) δεν έχει επικυρωθεί από την Ελλάδα, δεν

απαγορεύει, πάντως, την προσωποκράτηση ως μέσο εκτελέσεως για την είσπραξη φόρων που οφείλονται στο δημόσιο, αφού η υποχρέωση καταβολής τους δεν είναι συμβατική, αλλά επιβάλλεται απ' το νόμο.

Ένα μέλος, όμως, του δικαστηρίου είχε τη γνώμη ότι έπρεπε να γίνει δεκτός ο λόγος της εφέσεως και ο αντίστοιχος λόγος της ανακοπής και να ακυρωθεί το ένταλμα προσωποκράτησης διότι οι διατάξεις των άρθρων 9 παρ.3, 63 και 69 παρ.1 του ΚΕΔΕ είναι πραγματικά αντισυνταγματικές. Με τις συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 2 παρ.1, 5 παρ.1, 7 παρ.2 και 106 παρ.2 και τις υποχρεώσεις -ιδίως της πολιτείας- που καθιερώνουν, βρίσκεται σε άμεση και ριζική αντίθεση ο θεσμός της προσωποκράτησης που χρησιμοποιείται από το δημόσιο ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων και άλλων χρεών, χωρίς μάλιστα να ερευνάται αν είναι ο προσωποκρατούμενος υπαίτιος ή μη για την πληρωμή και αν έχει δυνατότητα εξοφλήσεώς τους. Το πρόβλημα αυτό εμφανίζεται εντονότερο και οξύτερο στην περίπτωση του άρθρου 69 ΚΕΔΕ, που δεν

εγκαθιδρύει προσωπική ευθύνη των φυσικών προσώπων στα οποία αναφέρεται, για τα χρέη της ανώνυμης εταιρίας αλλά καθιερώνει αντανακλαστική ευθύνη τους, που εκδηλώνεται με τη δυνατότητα να ληφθεί εναντίον τους μόνο το αναγκαστικό μέτρο της προσωπικής κράτησης . Επίσης όσον αφορά το προαναφερθέν άρθρο λειτουργεί ως μέσο εκβιασμού για την πληρωμή χρεών τρίτων, χωρίς ατομική ευθύνη του προσωποκρατούμενου και –παρόλο ότι η στέρηση της ελευθερίας παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά της ποινής- χωρίς υπαιτιότητα και καταλογισμό. Η άποψη ότι η χρησιμοποίηση του αναχρονιστικού μέσου εκτέλεσης είναι αναπόφευκτη, διότι το δημόσιο αδυνατεί αλλιώς να εκπληρώσει τους δημοσιονομικούς και κοινωνικούς σκοπούς δεν ευσταθεί, διότι είναι απαράδεκτο να επιδιώκεται η πραγματοποίηση των στόχων αυτών με υπέγγυο το ανθρώπινο σώμα. Ούτε οποιοσδήποτε άλλος λόγος σκοπιμότητας μπορεί να δικαιολογήσει την παρά την επιταγή του άρθρου 2 παρ.1 Σ ταπείνωση του ανθρώπου. Αλλωστε, μπορεί να θεσπιστεί η αποφυγή πληρωμής των φόρων και χρεών προς το δημόσιο ως

ποινικό αδίκημα και να τιμωρείται ο υπαίτιος αλλά με τις εγγυήσεις της ποινικής δίκης .

Αναφορικά με την κατάχρηση ή μη της διακριτικής ευχέρειας του διευθυντή του ταμείου ως προς την έκδοση εντάλματος για τον πρόεδρο της «Α.Κ.» ΑΕ και με βάση την άποψη της πλειοψηφίας περί συνταγματικότητας του θεσμού της προσωποκράτησης για χρέη προς το δημόσιο, το δικαστήριο απεφάνθη ότι η έκδοση του εντάλματος δεν ήταν καταχρηστική, αφού η πλήρης ικανοποίηση του δημοσίου από την περιουσία της ανώνυμης εταιρίας, που έχει ήδη κηρυχθεί σε πτώχευση για τις σημαντικού ύψους απαιτήσεις του, είναι προδήλως αμφίβολη, μικρό δε μόνο μέρος αυτών είναι πιθανό να ικανοποιηθεί προνομιακώς, ενόψει των πολλών, σημαντικών και εξοπλισμένων με προνόμια γενικά και εμπράγματος χαρακτήρα άλλων δανειστών ύψους πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων δραχμών. Και είναι μεν αλήθεια ότι η αξία του ακινήτου της ανώνυμης εταιρίας και των μηχανημάτων του εργοστασίου της είναι μεγάλη και επίσης βέβαιη η εκποίησή τους κάτω από τις συνθήκες που έχουν

διαμορφωθεί, αλλά ελάχιστοι και δυσεύρετοι θα είναι εκείνοι που θα μπορούν και θα θέλουν να διαθέσουν τα τεράστια κεφάλαια που απαιτούνται για την αγορά των περιουσιακών αυτών στοιχείων.

Το εφετείο, λοιπόν, με την υπ' αριθμόν 765/1986 απόφασή του επικύρωσε την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου που απέρριψε το λόγο ανακοπής ότι η έκδοση του εντάλματος εναντίον του ανακόπτοντος ήταν καταχρηστική και διέταξε την αντικατάσταση της αιτιολογίας του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου με τις σκέψεις της παρούσας απόφασης..

ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
Αριθμ. Αποφάσεως : 13/1999

Αναίρεση υπέρ του νόμου- Υπόθεση προσβολής της προσωπικότητας και
της εθνικής ταυτότητας από λήμμα (Βούλγαρος) που χρησιμοποίησε καταχρηστικά-υβριστικά στο λεξικό του «ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ» ο καθηγητής γλωσσολογίας Γ. Μπαμπινιώτης.

Α) Ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης, ως τακτικός καθηγητής της γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και σύμβουλος του Υπουργείου Παιδείας, με επιτελείο βοηθών, συνέταξε ελληνικό λεξικό(ερμηνευτικό, ορθογραφικό και ετυμολογικό) με τίτλο « ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ», το οποίο εξέδωσε και έθεσε σε κυκλοφορία το νομικό πρόσωπο με την επωνυμία « ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ». Στο λεξικό αυτό και στο λήμμα-λέξη Βούλγαρος αναφέρεται : « Βούλγαρος 1. αυτός που γεννήθηκε στη

Βουλγαρία ή κατάγεται από εκεί, 2. (καταχρ. υβριστ.) ο οπαδός ή παίκτης ομάδας της Θεσσαλονίκης (κυρίως του ΠΑΟΚ)». Κατά του συγγραφέα και του νομικού προσώπου που εξέδωσε το λεξικό ασκήθηκε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για την απάλειψη της δεύτερης καταχρηστικής- υβριστικής χρήσης του λήμματος για το λόγο ότι προσβάλλει την προσωπικότητα του αιτούντος Θ. Ασπασίδη. Η αίτηση εκδικάσθηκε από το Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης, το οποίο δέχθηκε τα εξής : Η λέξη «Βούλγαρος» με την ως άνω εξυβριστική έννοια χρησιμοποιείται από ασήμαντη μερίδα ποδοσφαιρόφιλων του νότου, σαν σύνθημα μάλλον παρά σαν έννοια της λέξης, μεμονωμένα, σποραδικά και χωρίς κάποια διάρκεια. Γι' αυτό και δεν αποτελεί «λήμμα που μπορούσε να έχει καταχωρηθεί σε λεξικό», η δε απάλειψή της από το συγκεκριμένο λεξικό « ουδόλως θα αναιρούσε την επιστημονικότητά του η οποία είναι δεδομένη». Βάσει των παραδοχών αυτών το Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσ/κης έκρινε ότι η καταγραφή και διάδοση μέσω αυτής του ως άνω χαρακτηρισμού προσβάλλει την προσωπικότητα του αιτούντος και των υπέρ αυτού παρεμβάντων, κατοίκων Θεσσαλονίκης, οπαδών των άνω ομάδων, διότι ενέχει αμφισβήτηση και σύγχυση ως προς την εθνική τους ταυτότητα, περαιτέρω δε διέταξε την απάλειψη της έννοιας αυτής του λήμματος Βούλγαρος με την ως άνω δεύτερη σημασία του από κάθε μελλοντική ανατύπωση ή έκδοση του λεξικού καθώς και από όσα αντίτυπα δεν έχουν διατεθεί στο κοινό ή βρίσκονται στα χέρια του Γεωργίου Μπαμπινιώτη και του Κέντρου Λεξικογραφίας. Κατά της απόφασης αυτής του Μονομελούς Πρωτοδικείου ασκήθηκε από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αναίρεση υπέρ του νόμου ως προς το παραδεκτό της οποίας (αναίρεσης) υπήρξαν αντικρουόμενες απόψεις από τα μέλη του ανώτατου δικαστηρίου. Τελικά, η αίτηση για αναίρεση υπέρ του νόμου της προσβαλλόμενης απόφασης που διέταξε ασφαλιστικό μέτρο κατά τη διαδικασία των ά. 682 επ. του ΚΠολΔ κρίθηκε παραδεκτή και εξετάσθηκε κατ' ουσία.

Β) Το νομικό ζήτημα που εξετάσθηκε ήταν και πάλι κατά πόσο η καταχώριση στο εν λόγω λεξικό της καταχρηστικής-υβριστικής έννοιας της λέξης «Βούλγαρος» προσβάλλει την προσωπικότητα και την αξία του ανθρώπου.

Γ) Ο ΑΠ ανέπτυξε τις σκέψεις του επί της υπόθεσης ως εξής : Κατά το ά. 57 εδ. α του ΑΚ «όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Η προσωπικότητα περιλαμβάνει κάθε αγαθό που συνδέεται στενά με το πρόσωπο, ως ύπαρξη φυσική, ηθική, κοινωνική και πνευματική, όπως είναι η τιμή, η υπόληψη, η ελευθερία, η εθνικότητα ως στοιχείο προσδιοριστικό της ταυτότητας του ατόμου κ.α. Περαιτέρω το άρθρο 16 παρ. 1 του Συντάγματος καθιερώνει την ελευθερία της επιστήμης και της έρευνας, ενώ οι διατάξεις του άρθρου 14 παρ, 1, 2 και 3 αυτού προστατεύουν την ελευθερία εκφράσεως και διαδόσεως των στοχασμών και απαγορεύουν την κατάσχεση, τη λογοκρισία ή κάθε άλλο ισοδύναμο προληπτικό μέτρο σε βάρος

του τύπου που και ρητώς ανακηρύσσεται ελεύθερος. Η προστασία των ως άνω ελευθεριών, επειδή αποσκοπεί στη διαφύλαξη ύψιστων κοινωνικών αγαθών, καλύπτει (νομιμοποιεί) και προσβολές του δικαιώματος της προσωπικότητας που τυχόν ενυπάρχουν στην ενάσκησή τους, οι οποίες έτσι, εφόσον δεν προσβάλλεται η αξία του ανθρώπου, δεν είναι παράνομες διότι η προσωπικότητα, και αν θίγεται, έχει στη συγκεκριμένη περίπτωση υποδεέστερη σημασία σε σχέση με το αγαθό των ως άνω ελευθεριών. Αυτό συμβαίνει και όταν κατά τη σύνταξη γλωσσικού λεξικού, που είναι συγχρόνως επιστημονικό έργο, ο λεξικογράφος αναζητώντας συστηματικά και μεθοδικά την αλήθεια, καταγράφει τις ποικίλες σημασίες ή χρήσεις ορισμένων λέξεων ή φράσεων που θεωρούνται μειωτικές ή εξυβριστικές για ορισμένα πρόσωπα ή μέλη ευρύτερων κοινωνικών ομάδων, εφόσον ο ίδιος δεν υιοθετεί ούτε αποδέχεται τη σημασία αυτή.

Επομένως, η υπό τα ως άνω δεδομένα «προσβολή» της προσωπικότητας δεν είναι παράνομη, αφού η απλή αναφορά-καταγραφή στο λεξικό ότι η λέξη «Βούλγαρος» χρησιμοποιείται καταχρηστικώς ως υβριστική ονομασία κατηγορίας φιλάθλων και αθλητών (παικτών) δεν ενέχει αποδοχή του χαρακτηρισμού αυτού από το συντάκτη, έγινε δε στα πλαίσια της συνταγματικώς κατοχυρωμένης και αξιολογικώς υπέρτερης ελευθερίας του τύπου και της επιστήμης. Πράγματι η ως άνω καταχώρηση έγινε με την επιστημονική πεποίθηση του συντάκτη, ότι η ως άνω σημασία της λέξης «Βούλγαρος», έστω και αν αυτή χρησιμοποιείται μεμονωμένα, σποραδικά, παροδικά και από ασήμαντη μερίδα φιλάθλων του νότου, αποτελούσε «έννοια» της άνω λέξης και έπρεπε να καταγραφεί ως τέτοια, με τη διευκρίνιση μάλιστα, ότι η έννοια αυτή ήταν «καταχρηστική-υβριστική», η προσβολή δε, υπό τις προαναφερόμενες περιστάσεις της προσωπικότητας των ανωτέρω, δε θίγει κατ' αντικειμενική κρίση την ανθρώπινη «αξία» τους. Τα μέλη του δικαστηρίου Στέφανος Ματθίας(Πρόεδρος), Γεώργιος Βελλής, Χαράλαμπος Μυρσινιάς, Κων. Παπαλάκης (Αντιπρόεδροι) και Αρεοπαγίτες Εμμανουήλ Χαριτάκης, Αναστάσιος Καραγεώργης, Κωνσταντίνος Τζένος, Ηλίας Βλάσσης, Γεώργιος Κάππος, Γεώργιος Ρήγος, Γρηγόριος Φιλιππάτος, Αντώνιος Τωμαδάκης, Δημήτριος Σουλτανιάς, Δημήτριος Λινός, Θεόδωρος Λαφαζάνος και Γεράσιμος Φρούντζος (Αεροπαγίτες) έχουν ειδικότερα τη γνώμη ότι ο λεξικογράφος δεν προσδίδει νόημα στις λέξεις ούτε τις χρησιμοποιεί με το όποιο νόημα έχουν προσλάβει από τη χρήση τους. Απλώς καταγράφει τις λέξεις με το γνωστό και δεδομένο νόημά τους, άσχετα αν η χρήση είναι συνήθης ή σπάνια, ανεξαρτήτως δε αν πρόκειται για κυριολεκτική ή καταχρηστική χρήση. Η καταγραφή, ενόψει τούτου, της λέξης «Βούλγαρος» υπό την επίμαχη έννοια στο προαναφερόμενο λεξικό, δεν ενέχει χρησιμοποίηση της ούτε υιοθέτησή της ούτε διάδοσή της ή οποιαδήποτε χρήση της, αλλά αποτελεί απλή, ουδέτερη καταγραφή, η οποία μπορεί να είναι επιστημονικά ορθή ή μη, πάντως όμως είναι αξιολογικά άχρωμη. Επομένως, δε μπορεί να συνιστά προσβολή υπό την έννοια του άρθρου 57ΑΚ, πολύ δε

περισσότερο όταν στην καταχώρηση η χρήση της λέξης χαρακτηρίζεται ως «καταχρηστική-υβριστική». Συνεπώς, το δικαστήριο της ουσίας, που δέχτηκε ότι υπάρχει παράνομη προσβολή της προσωπικότητας και για το λόγο αυτό διέταξε, ως ασφαλιστικό μέτρο, την απόλειψη της προαναφερόμενης φράσης, κατά μεν τη μείζονα ως άνω γνώμη παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 57 του ΑΚ και 16 παρ.1 εδ. ά., 14 παρ. 1 του Συντάγματος, κατά δε την ελάσσονα ως άνω γνώμη του άρθρου 57 του ΑΚ. Πρέπει συνεπώς να αναιρεθεί υπέρ του νόμου η ως άνω απόφαση.

Εξάλλου πέντε μέλη, ήτοι οι Ιωάννης Τέτοκας, Ανδρέας Κατράκης, Κωνσταντίνος Κωστήρης, Πέτρος Κακκαλής και Γεώργιος Χριστόφιλος (Αρεοπαγίτες) έχουν τη γνώμη ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θα έπρεπε να αναιρεθεί κατ' άρθρο 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ., λόγω ελλείψεως νόμιμης βάσεως, για τον ακόλουθο λόγο : Σε περίπτωση συγκρούσεως των συνταγματικώς προστατευόμενων έννομων αγαθών της ελευθερίας εκφράσεως των στοχασμών (άρθρο 14 παρ. 1 Συντ.) και της ελευθερίας της επιστήμης και της τέχνης (άρθρο 16 παρ. 1 Συντ.) με το επίσης συνταγματικώς προστατευόμενο έννομο αγαθό της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1-2 Συντ.), έκφανση της οποίας αποτελεί η τιμή και η υπόληψη κάθε προσώπου, εφόσον η εναρμόνισή τους είναι ανέφικτη, πρέπει να σταθμίζεται η αξία της επιδιωκόμενης με την πρώτη ελευθερία πληροφόρησης του κοινού και της μέσω αυτής διακινδυνεύσεως του έννομου αγαθού της προσωπικότητας. Κατά τη στάθμιση αυτή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το δικαίωμα της προσωπικότητας είναι δικαίωμα-πλαίσιο. Οσάκις δε το αγαθό της προσωπικότητας έλθει σε σύγκρουση με την ελευθερία εκφράσεως των στοχασμών και την ελευθερία της επιστήμης και της τέχνης, επιβάλλεται η στάθμιση του αγαθού αυτού με το εύλογο δικαίωμα του κοινού για πληροφόρηση μέσω των δύο άλλων ελευθεριών, αρκεί να μην πλήττεται ο πυρήνας του δικαιώματος της προσωπικότητας, δηλαδή η αξία του ανθρώπου. Στην προκειμένη περίπτωση το Μονομελές Πρωτοδικείο, μολονότι είχε προ αυτού, με τα όσα παραπάνω δέχθηκε, σύγκρουση του δικαιώματος του καθού η αίτηση καθηγητή γλωσσολογίας να εκφράζει ελευθέρως τους στοχασμούς τους και να ασκεί ελεύθερα την επιστήμη του με το δικαίωμα της προσωπικότητας του αιτούντος Θ. Ασπασίδη, έκρινε ότι τα όσα παραπάνω ο πρώτος αναφέρει στο «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» που συνέταξε, υπό το λήμμα-λέξη «Βούλγαρος», είναι υβριστικά για τον αιτούντα και αποτελούν παράνομη προσβολή της προσωπικότητάς του, χωρίς όμως να προβεί προηγουμένως όπως όφειλε, στη στάθμιση των συγκρουόμενων ως άνω αγαθών που προστατεύονται συνταγματικώς και μέσω της σταθμίσεως αυτής στη διαπίστωση αν ενταύθα προστατευτέο ήταν ως υπέρτερο αγαθό το της προσωπικότητας του αιτούντος. Έτσι, όμως διέλαβε στην απόφασή του ελλειπείς και ανεπαρκείς αιτιολογίες σε σχέση με το ουσιώδες για την έκβαση της δίκης ζήτημα αυτό και τη στέρηση

από τη νόμιμη βάση της, επομένως έπρεπε να αναιρεθεί για το λόγο αυτό.

Έντεκα, όμως, μέλη της Ολομέλειας, ήτοι οι Θεόδωρος Τόλιας, Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος (Αντιπρόεδροι) και Γεώργιος Σταθείας, Μιχαήλ Καρατζάς, Γεώργιος Μπούτσικος, Χαράλαμπος Γεωργακόπουλος, Αριστείδης Κρομμυδάς, Γεώργιος Νικολόπουλος, Λουκάς Λυμπερόπουλος, Λέανδρος Ρακιντζής και Θεόδωρος Μπάκας (Αρεοπαγίτες) έχουν τη γνώμη ότι κατά το άρθρο 57 ΑΚ προσβολή της προσωπικότητας μπορεί να αναφέρεται σε οποιοδήποτε στοιχείο προσδιοριστικό της ταυτότητας του ανθρώπου, όπως εκείνο της εθνικής καταγωγής του και της βάσει αυτής εντάξεώς του σε συγκεκριμένη εθνότητα. Υπό τις ως άνω συνεπώς περιστάσεις υπάρχει προσβολή της προσωπικότητας των αναιρεσιβλήτων. Ειδικότερα, εφόσον κατά τις παραδοχές της αποφάσεως, η χρησιμοποίηση της λέξης « Βούλγαρος» με την ως άνω υβριστική έννοια γινόταν από περιορισμένη μερίδα ποδοσφαιρόφιλων του νότου και μάλιστα «μεμονωμένα, σποραδικά και χωρίς κάποια διάρκεια», δεν ανταποκρινόταν η καταχώρηση στην επιδίωξη του λεξικογράφου Γεωργίου Μπαμπινιώτη να παρουσιάσει στο λεξικό την κοινή γλώσσα των Ελλήνων. Αντιθέτως με την καταχώρηση αυτή επισημοποιείτο και μονιμοποιείτο μια κατάσταση «περιθωριακή»πράγματι, για την οποία όμως παρεχόταν με την καταχώρηση η πεπλανημένη εντύπωση, ότι νομίμως χρησιμοποιείτο η προσβλητική λέξη. Συνεπώς η ως άνω καταχώρηση αποτελεί προσβολή και δεν συγχωρείται βάσει δικαιώματος του Γεωργίου Μπαμπινιώτη παρεχόμενου σ' αυτόν στα πλαίσια της ελευθερίας της επιστήμης (άρθρο 16 παρ. 1 Συντ) και της ελευθερίας εκφράσεως (άρθρο 14 παρ.1). Μάλιστα σε περίπτωση συγκρούσεως αυτών προς δικαιώματα προστατευόμενα από άλλες διατάξεις, όπως εκείνες των άρθρων 2 παρ.1 και 5 παρ.1 που αναφέρονται στην προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ελεύθερης ανάπτυξης του ανθρώπου, η ελευθερία της επιστήμης δεν έχει κανένα προβάδισμα, διότι η Πολιτεία δεν αναγορεύει το δικαίωμα της επιστημονικής ελευθερίας σε απόλυτη ελευθερία. Η ελευθερία της επιστήμης δε δίδει στον επιστήμονα το δικαίωμα να διαπράττει εγκλήματα, όπως εκείνο της προσβολής της τιμής άλλου (άρθρα 361 ΠΚ). Σε κάθε όμως περίπτωση ο καθορισμός της προτεραιότητας μεταξύ των συγκρουόμενων δικαιωμάτων είναι ζήτημα πραγματικό και στην κρινόμενη περίπτωση το Μονομελές Πρωτοδικείο σιωπηρώς και ανελέγκτως έδωσε την προτεραιότητα στο δικαίωμα προστασίας της προσωπικότητας του αναιρεσιβλήτου Θ. Ασπασίδη και των υπέρ αυτού παρεμβάντων.

Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης
Αριθμός Απόφασης 18134/1998 (ασφ. μέτρα)

Υπόθεση προσβολής της προσωπικότητας και της εθνικής ταυτότητας από λήμμα που χρησιμοποιήσε στο λεξικό του ο καθηγητής Μπαμπινιώτης.

Α) Ο τακτικός καθηγητής γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και σύμβουλος του Υπουργού παιδείας, Μπαμπινιώτης, με επιτελείο βοηθών συνέταξε ελληνικό λεξικό (ερμηνευτικό-ορθολογικό και ετυμολογικό) με τον τίτλο “Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας”. Στο λεξικό αυτό και στο λήμμα-λέξη «Βούλγαρος» ο εν λόγω συγγραφέας παρέθεσε τα εξής : «Βούλγαρος 1.Αυτός που γεννήθηκε στη Βουλγαρία ή κατάγεται από εκεί. 2.(καταχρ.υβριστ.) ο οπαδός ή ο παίκτης ομάδας της Θεσσαλονίκης (κυρίως του ΠΑΟΚ)». Ο δεύτερος των καθών ,από 20ημέρου περίπου, έχοντας το δικαίωμα της έκδοσης-εκτύπωσης, κυκλοφορίας και διάθεσης του λεξικού αυτού, έθεσε σε κυκλοφορία και διέθεσε το λεξικό αυτό. Ακολούθησε η υποβολή αίτησης ασφαλιστικών μέτρων από τον αιτούντα, ο οποίος επικαλέσθηκε επείγουσα περίπτωση και παράλληλα την προσβολή της προσωπικότητάς του και της εθνικής του ταυτότητας από την καταχρηστική-υβριστική χρήση της λέξης «Βούλγαρος». Ζήτησε δε να ληφθούν τα εξής ασφαλιστικά μέτρα : να απαγορευθεί προσωρινά η κυκλοφορία και η διάθεση του συγκεκριμένου λεξικού, να υποχρεωθούν οι καθών να αποσύρουν από την κυκλοφορία (βιβλιοπωλεία ή άλλα κέντρα διάθεσής του) αυτό μέσα σε προθεσμία 10 ημερών από την επίδοση της αποφάσεως, διαφορετικά να επιτραπεί να το πράξει αυτός με έξοδα των καθών και να απειληθεί κατά του πρώτου των καθών καθώς και κατά του εκπροσώπου του δεύτερου προσωπική κράτηση διάρκειας ενός έτους, καθώς και χρηματική ποινή 2.000.000 δραχμών στον καθένα ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως και σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους προς τις διατάξεις της αποφάσεως που θα εκδοθεί. Η αίτηση αναφορικά με το αίτημά της για την προσωπική κράτηση του δεύτερου των καθών κρίθηκε μη νόμιμη και απερρίφθη, αφού ο τελευταίος δεν είναι διάδικος. Κατά τα λοιπά κρίθηκε νόμιμη να εξετασθεί κατ’ ουσία κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Με την αίτηση συνεκδικάσθησαν και οι πρόσθετες παρεμβάσεις που είχαν ασκηθεί υπέρ του αιτούντος και κατά των καθών, καθώς και υπέρ των καθών και κατά του πρώτου, οι οποίες κρίθηκαν νόμιμες κατ’ άρθρο 80ΚπολΔ και ερευνήθηκαν κατ’ ουσία.

Β) Το νομικό ζήτημα είναι αν η χρήση της λέξης «Βούλγαρος» με τη δεύτερη καταχρηστική έννοια είναι αναγκαία να διατηρηθεί στο λεξικό με τη σκέψη ότι εξυπηρετεί τον επιστημονικό-επιμορφωτικό σκοπό του ή η χρήση της αυτή δεν έχει καμιά επιστημονική αξία και επιπλέον πλήττει τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αξία του ανθρώπου προσβάλλοντας την προσωπικότητά του.

Γ) Η υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας θεμελιώνεται στις διατάξεις των άρθρων 2παρ1, 5παρ1, 7παρ2, 9, 19, 23παρ1,2Σ, στα άρθρα 57 και 59ΑΚ, 39παρ1, 2 του α.ν. 1092/1938 περί τύπου για την προστασία της προσωπικότητας του κατηγορουμένου όσο εκκρεμεί η ποινική δίκη, 329παρ 1 και 330 του ΚπολΔ, 361-367, 369, 370επ ΠΚ και 8, 10 της Συμβάσεως της Ρώμης. Στην προσωπικότητα περιλαμβάνεται σαν μερικότερο στοιχείο κάθε τι που αποτελεί τη σωματική, ψυχική και την κοινωνική ατομικότητα του ανθρώπου. Στην ψυχική ατομικότητα ανήκει κάθε τι που έχει σχέση με την ψυχική υπόσταση του ανθρώπου, όπως οι αντιδράσεις που προκαλούν στον εσωτερικό του κόσμο εξωτερικές προσβολές που διαταράσσουν

την εσωτερική κατάστασή του, εκδηλώνονται δε με τη μορφή πόνου είτε σωματικού είτε ψυχικού.

Με βάση λοιπόν το παραπάνω ιστορικό και στηριζόμενο στις προαναφερθείσες διατάξεις που προασπίζουν την προσωπικότητα του ανθρώπου, το δικαστήριο αρνήθηκε την επιστημονική-διδασκτική αξία της χρήσης της λέξης «Βούλγαρος» με τη δεύτερη καταχρηστική έννοια. Συγκεκριμένα έκρινε ότι ένα καλό λεξικό δεν αποτυπώνει μόνο τη γλωσσική πραγματικότητα αλλά έχει σαν αποστολή και να διδάξει. Επομένως, η γλωσσική πραγματικότητα που καταγράφεται σ' αυτό πρέπει να είναι αυτή που κατά κάποιο τρόπο έχει καθιερωθεί στην Ελληνική κοινωνία, δηλαδή έχει γενικευθεί και έχει κάποια διάρκεια. Η συγκεκριμένη λέξη «Βούλγαρος» με την υβριστική έννοια προκύπτει ότι χρησιμοποιείται από ασήμαντη αριθμητική μερίδα ποδοσφαιρόφιλων του νότου και μάλιστα σαν σύνθημα παρά σαν έννοια της λέξης. Επομένως, δεν αποτελεί λήμμα που μπορούσε να έχει καταχωρηθεί σε λεξικό, αφού η χρήση της λέξης αυτής είναι σποραδική και στερείται κάποιας διάρκειας. Επίσης, η παράθεση της λέξης αυτής με το συγκεκριμένο περιεχόμενο αναμφίβολα προσβάλλει την προσωπικότητα του αιτούντος και των υπέρ αυτού παρεμβαινόντων, αλλά περαιτέρω δημιουργεί σύγχυση για την εθνική καταγωγή των παικτών και των οπαδών της ομάδας του ΠΑΟΚ και γενικότερα των Μακεδόνων.

Κατόπιν τούτων το δικαστήριο δέχθηκε ότι υφίσταται επείγουσα περίπτωση και έκανε δεκτή την αίτηση ως ουσία βάσιμη, διέταξε δε την απάλειψη από το επίδικο λεξικό του λήμματος «Βούλγαρος» με τη δεύτερη έννοια από κάθε μελλοντική ανατύπωση ή έκδοση αυτού, καθώς και από όσα αντίτυπα δεν έχουν διατεθεί στο αναγνωστικό κοινό και βρίσκονται στα χέρια των καθών κατά τη δημοσίευση της αποφάσεως αυτής. Απειλίες κατά των καθών και ειδικότερα κατά του πρώτου προσωπική κράτηση διάρκειας ενός μηνός και κατά αμφοτέρων χρηματική ποινή 2.000.000 δραχμών στον καθένα, ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης της απόφασης αυτής και για κάθε παράβαση του διατακτικού της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΟΙΚ. ΠΡΩΤ. ΠΑΤΡΩΝ 3/1996

- **Υπόθεση προσωπικής κράτησης οικονομικά άπορου οφειλέτη (Α.Κ.Κ) για χρέη προς το Δημόσιο.**

Α) Κατά την περίοδο 1976-1983 ο Α.Κ.Κ δημιούργησε έναντι του Δημοσίου και, συγκεκριμένα προς την Α' Δ.Ο.Υ Πατρών, χρέη ύψους 11.692.788, προερχόμενα από φορολογία εισοδήματος, πρόστιμα ΚΒΣ και ποινικά έξοδα. Το 1983 κηρύχθηκε σε πτώχευση με την 434/1983 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών. Η πτώχευση οφειλόταν στην αδυναμία του να ανταπεξέλθει στις οικονομικές του υποχρεώσεις λόγω των προβλημάτων υγείας που αντιμετώπιζε και εξαιτίας των οποίων το 1983 νοσηλεύτηκε σε ιδιωτική κλινική και το 1985 στο Κρατικό Θεραπευτήριο Ψυχικών Παθήσεων Αθηνών. Το έτος 1995 με την 11221/1995 απόφαση του Νομάρχη Αχαΐας χαρακτηρίστηκε οικονομικά άπορος, προκειμένου να τύχει δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης. Την ίδια χρονιά, 1995, το Δημόσιο επέβαλε αναγκαστική κατάσχεση στο 50% της επικαρπίας διαμερίσματος που κατέλιπε η μητέρα του και η τιμή πρώτης προσφοράς ορίστηκε σε 1.500.000 δραχμές (660/22.11.1995 έκθεση κατασχέσεως.). Το 1998 με την απόφαση 455/1998 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών έπαυσαν οι

εργασίες της πτώχευσης. Ο Α.Κ.Κ εξακολουθούσε να βρίσκεται σε πλήρη οικονομική αδυναμία να εξοφλήσει τα χρέη του. Προς τούτο και προκειμένου το Ελληνικό Δημόσιο να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις του ζητά με αίτηση της Προϊσταμένης της Α' Δ.Ο.Υ Πατρών να διαταχθεί η προσωπική κράτηση του Α.Κ.Κ για ένα χρόνο για τις εν λόγω ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Νομική βάση στην οποία στηρίζει το αίτημά του το Ελληνικό Δημόσιο είναι ο ν.1867/1989, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τον ν.2065/1992 (άρθρο 46) και μετά την αντικατάσταση και τη συμπλήρωση και του τελευταίου από τον ν.2214/1994, στο άρθρο 33 παρ. 2-8 του οποίου ορίζεται ότι για τα ληξιπρόθεσμα προς το Δημόσιο χρέη που βεβαιώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ 356/1974, καθώς και για τα ληξιπρόθεσμα προς το ΙΚΑ... εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1867/1989 με τις ακόλουθες παρεκκλίσεις α) Η αίτηση του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ για τα παραπάνω χρέη εκδικάζεται από τον πρόεδρο του οικείου διοικητικού πρωτοδικείου, σύμφωνα με τη διαδικασία 'περί ασφαλιστικών μέτρων' (άρθρα 686 επ.

Κ.Πολ.Δ)...β)...γ)...δ) Η προσωπική κράτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται για συνολικές οφειλές πάνω από ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στον προαναφερόμενο νόμο 1867/1989 η προσωπική κράτηση διατάσσεται ύστερα από αίτηση του αρμόδιου για την είσπραξη του σχετικού εσόδου προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ (άρθρο 2 παρ.2 εδ. α'), η δε διάρκειά της μπορεί να υπερβαίνει το έτος. (άρθρο 3 παρ.1 εδ.α'),

Β) Το νομικό ζήτημα που τίθεται είναι αν οι διατάξεις του νόμου που επιβάλλουν το μέτρο της προσωπικής κράτησης σε οφειλέτες του Δημοσίου για ληξιπρόθεσμα χρέη προς αυτό, είναι συνταγματικά ανεκτό να εφαρμόζονται απαρέγκλιτα και στους οικονομικά άπορους.

Γ)Ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πατρών στην 3/1996 απόφασή του διατύπωσε τα εξής ' επικαλούμενος τα άρθρα 2 παρ.1 και 5 παρ.2 όπου κατοχυρώνεται η προστασία της αξίας του ανθρώπου και το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας αντίστοιχα, όρισε ότι η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας με το μέτρο της προσωπικής κράτησης του οφειλέτη για χρέη προς το Δημόσιο, είναι επιτρεπτή εφόσον ανταποκρίνεται στη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας. Οι περιορισμοί, δηλαδή, που θέτει ο νομοθέτης στα ατομικά δικαιώματα και ειδικότερα στην προσωπική ελευθερία πρέπει να είναι οι μόνοι αναγκαίοι και να συνάπτονται από τον επιδιωκόμενο από το νόμο σκοπό. Επί περισσότερων δυνατών περιορισμών, η διοίκηση ή το δικαστήριο πρέπει να εφαρμόζει τους καταρχήν ηπιότερους. Έτσι, το δικαστήριο πρέπει να λαμβάνει κάθε φορά υπόψη του τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά της εκάστοτε υπόθεσης και να κρίνει αν το προτεινόμενο μέτρο είναι κατάλληλο, αναγκαίο και βρίσκεται σε λογική αναλογία με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, δηλαδή αν οι αρνητικές επιπτώσεις του είναι δυσανάλογα επιβαρυντικές, ιδίως για το θιγόμενο, σε σύγκριση με τις θετικές.

Έχοντας, λοιπόν, υπόψη του ότι ο Α.Κ.Κ έχει χαρακτηριστεί οικονομικά άπορος από τη Νομαρχία Αχαΐας και ότι ένα μέρος του χρέους προς το Δημόσιο μπορεί να καλυφθεί από τον πλειστηριασμό του παραπάνω αναφερόμενου ακινήτου, ο πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πατρών απεφάνθη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η επιβολή του μέτρου της προσωπικής κράτησης σε βάρος του καθού η αίτηση, δηλαδή του Α.Κ.Κ, θα ήταν αντίθετη στην αρχή της αναλογικότητας, γιατί ναι μεν το μέτρο είναι αναγκαίο για τη ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου, αφού η αξία του εν λόγω ακινήτου-του μόνου δηλαδή

περιουσιακού του στοιχείου-δεν επαρκεί για να τις καλύψει, πλην όμως δεν είναι πρόσφορο για την είσπραξη του παραπάνω χρέους, αφού ο καθού δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει ούτε καν τις στοιχειώδεις για την ιατροφαρμακευτική του περίθαλψη δαπάνες. Κατόπιν τούτου, ο πρόεδρος απέρριψε την αίτηση του Δημοσίου.

ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΛΕΞ/ΛΗΣ ΕΒΡΟΥ
Αριθμ. Απόφασης : 166/1984

Υπόθεση έκδοσης εντάλματος προσωπικής κράτησης οφειλέτη για χρέη του προς το δημόσιο από τον διευθυντή του Δημόσιου Ταμείου Αλεξ/πόλεως.

Α) Ο διευθυντής του δημόσιου ταμείου Αλεξ/πόλεως εξέδωσε το υπ' αριθμόν 72.22.2.83 ένταλμα προσωπικής κράτησης του ανακόπτοντος για οφειλές του τελευταίου προς το ταμείο. Κατά του εκδοθέντος αυτού και μη εκτελεσθέντος, ως το χρόνο εκείνο, εντάλματος ο οφειλέτης άσκησε ανακοπή, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις των άρθρων 9 παρ. 3 και 73 παρ. 1 Β' του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων - Ν.Δ. 356/74, αμφισβητώντας τη βασιμότητα της απαιτήσεως, για την οποία εκδόθηκε και το εν λόγω ένταλμα προσωπικής κράτησης. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ανακοπή του ΚΕΔΕ(ά 73 παρ. 1) αποτελεί είδος των ανακοπών που προβλέπονται από το ά.583 επ. ΚπολΔ κατά δικαστικών και εξώδικων πράξεων, που πρέπει να περιέχει τα οριζόμενα από τα άρθρα 585 και 933 επί πλέον στοιχεία του δικογράφου και ασκείται πριν από τη σύλληψη του διωκόμενου ενώπιον του κατά τις γενικές διατάξεις αρμοδίου λειτουργικά δικαστηρίου, επιτρεπόμενης σ' αυτήν την περίπτωση κάθε αντιρρήσεως ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου όπως και της έρευνας βασιμότητας κάθε απαίτησης στην ουσία της, εάν αμφισβητείται και εφόσον ο προσδιορισμός δεν έχει ανατεθεί σε δικαστήρια ή διοικητικές επιτροπές, η δε εκτέλεση συλλήψεως του διωκόμενου πρέπει να αποτραπεί εάν δεν είναι νόμιμη. Γιατί ως πράξη (η προσωπική κράτηση) που λαμβάνει χώρα έξω από τα πλαίσια μιας δίκης είναι εξώδικη, ως πράξη όμως αναγκαστικής εκτέλεσης είναι διαδικαστική με την έννοια ότι η εκτέλεση κανονίζεται από διατάξεις του ΚπολΔ και αφορούν διαγνωστική δίκη, εντός του όλου διαρθρωμένου συστήματος της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Β) Το νομικό ζήτημα που τέθηκε εν προκειμένω ήταν αν ο θεσμός της εκδόσεως εντάλματος προσωπικής κράτησης από την αρμόδια διοικητική αρχή, δηλαδή χωρίς δικαστική απόφαση, για χρέη προς το δημόσιο είναι συνταγματικώς επιτρεπτή.

Γ) Το Μονομελές Πρωτοδικείο Αλεξ/πόλεως Έβρου με την υπ' αριθμόν 166/1984 απόφαση-χείμαρρο έκρινε ότι ο εν λόγω θεσμός είναι πολλαπλά

αντισυνταγματικός και στήριξε τις σκέψεις του στους εξής λόγους : **Πρώτον**, αντίκειται στον ουσιαστικό πυρήνα της διατάξεως του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος που προστατεύει την ανθρώπινη αξία και την ανάγει σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας, νοούμενης όχι μόνο ως το παραδοσιακό κράτος που εξουσιάζει αλλά και ως οργανωμένη κοινωνία με τα πολιτικά κόμματα, τον τύπο, τα σωματεία, την οικονομία κ.λ.π. Επομένως τα όργανα του κράτους πρέπει πάνω απ' όλα να σέβονται την αξιοπρέπεια του ανθρώπου κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας και, όταν τον χρησιμοποιούν ως μέσο για την επίτευξη ορισμένου ταμειευτικού αποτελέσματος, τον υποβιβάζουν σε αντικείμενο. Ο θεσμός αυτός είναι θλιβερό κατάλοιπο από την εποχή που ο δανειστής μπορούσε να καταστήσει δούλο του τον οφειλέτη. **Δεύτερον**, αντίκειται στο άρθρο 6 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο θέτει τη γενική αρχή ότι απαγορεύεται η σύλληψη και η φυλάκιση χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, το οποίο πρέπει να επιδοθεί κατά τη στιγμή της σύλληψης (μοναδική εξαίρεση αφορά το αυτόφωρο έγκλημα). Γιατί η συνταγματική αυτή διάταξη ορίζει ότι κάθε σύλληψη και φυλάκιση πρέπει να γίνεται για οποιαδήποτε αιτία με αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, ενώ ο ΚΕΔΕ προβλέπει ότι ο οφειλέτης προσωποκρατείται με ένταλμα του δ/ντή του αρμόδιου Δημόσιου Ταμείου. Μάλιστα, το ά. 6 παρ 1 Σ είναι ειδικότερο της γενικής διατάξεως του ά. 5 παρ 3 Σ που ορίζει ότι η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Ουδείς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ή άλλως πως περιορίζεται, ειμή όταν και όπως ο νόμος ορίζει. Τέτοιος δε εκτελεστικός νόμος του Συντ. είναι και το Ν.Δ 356/74 (ΚΕΔΕ). "Αρα το ά.6 παρ. 1 είναι οργανική επέκταση του ά.5 παρ. 3, το δε ά.5 παρ. 3 επιτρέπει του περιορισμούς όχι όμως και τις στερήσεις της προσωπικής ελευθερίας, οι οποίες απαγορεύονται, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπει ρητά το ά.6 παρ.1 και το οποίο διασφαλίζει τη λεγόμενη «προσωπική ασφάλεια». "Όταν, λοιπόν, κάποια διάταξη επιτρέπει μέτρα που την ανατρέπουν δεν πρέπει να εφαρμόζεται, γιατί η προσωπική ελευθερία είναι «απαρβίαστη» και υπάρχει τεκμήριο υπέρ της ατομικής ελευθερίας από τον κρατικό καταναγκασμό. Ο γνωστός θεσμός της προσωπικής ασφάλειας από τη δικαστική αρχή δε μπορεί να θιγεί με νομοθετικούς ορισμούς που βάλλουν κατά του πυρήνα της. Το άρθρο 5 παρ. 3 περιλαμβάνει μια γενική επιφύλαξη νομοθετικού περιορισμού του αγαθού της προσωπικής ελευθερίας. Συρρέει δε με το άρθρο 6 παρ. 1 που εξειδικεύει τότε παραβιάζεται και τότε μπορεί να προσβληθεί η προσωπική ελευθερία και όντας ειδικότερη διάταξη επικρατεί. Για το ά. 6 παρ. 1 όμως δε μπορεί να συναχθεί άλλη ευρεία ερμηνεία ή ανάλογη εφαρμογή της διατάξεως του ά. 5 παρ. 3, γιατί το 6 παρ. 1 δεν επιφυλάσσει κάποιον περιορισμό υπέρ του κοινού νομοθέτη, ο συμβιβασμός δε ατομικού και γενικού συμφέροντος έγινε κατευθείαν από το Σ, ουδενός άλλου μέτρου και οργάνου επιτρεπομένου ν' ασκήσει άλλη συντακτική εξουσία, συμπληρώνοντας την ελλείπουσα ρητή επιφύλαξη με γενική ρήτρα προστασίας του γενικού συμφέροντος. Επομένως, η προσωπική κράτηση που επιβάλλεται από τον δ/ντή του Δημόσιου Ταμείου είναι στέρηση της προσωπικής ελευθερίας και όχι μορφή περιορισμού.

Τρίτον, αντιτίθεται στο άρθρο 20 παρ. 1 Σ που ορίζει δικαίωμα προσφυγής του κάθε ανθρώπου στα δικαστήρια και παραβιάζεται τούτο ακόμη και όταν η νομοθετική εξουσία, (εκτός των συνταγματικά προβλεπομένων περιπτώσεων) αναθέτει την απονομή της δικαιοσύνης, όπως εδώ σε διοικητική αρχή και επιτρέπει την άσκηση ένδικου μέσου κατά της αποφάσεως αρχής ενώπιον των δικαστηρίων. Γιατί τα δικαστήρια επιλαμβάνονται εκ των υστέρων, ενώ πρώτα το (καθαρά) διοικητικό όργανο που προαναφέρεται στον ΚΕΔΕ, ως εκδότης του

εντάλματος προσωπικής κρατήσεως, αποφασίζει επί διαφορών ουσίας ενώ είναι αντίδικο με τον ιδιώτη και μετά τα ειδικά, από το Σ, καθορισμένα όργανα, ως παραδικαιοσύνη.

Τέταρτον, αντιτίθεται στο ά.8 του Σ που ορίζει ότι κάθε πολίτης δικάζεται από τον (φυσικό) νόμιμο δικαστή του και μόνο από αυτόν. Γιατί ο νόμιμος δικαστής, ο ορισμένος από τους ισχύοντες οργανωτικούς, ουσιαστικούς ή δικονομικούς νόμους να δικάσει υποθέσεις προκαθορισμένες λόγω ύλης, δεν είναι μόνο διεκπεραιωτής τούτων αλλά και ο αρμόδιος από την αρχή για την έρευνα, κι έτσι αποφεύγεται μεγάλος κίνδυνος να επιρριφθεί ευθύνη στον πολίτη για συμπεριφορά μη αποδοκιμαστέα υποκειμενικά. Πλέον του ότι το πρόσωπο του δικαστή έχει τα εχέγγυα της ανεξαρτησίας και η δικαστική πεποιθήσή του δεν υποχρεώνεται να θεωρεί την ανθρώπινη συμπεριφορά ως ένα απλό φυσικό φαινόμενο με έννομα αποτελέσματα. Ενώ ο προϊστάμενος της διοικητικής αρχής ουδέν σημείο δικαστικής ανεξαρτησίας έχει ή δικαστικής ιδιότητας. Και κατά τούτο η αντισυνταγματικότητα της ρύθμισης βαραίνει περισσότερο.

Γιατί, πέμπτον, ο θεσμός της προσωποκράτησης αντίκειται στην αρχή του Κράτους Δικαίου, περί διακρίσεως των λειτουργιών, που την καθιερώνουν τα άρθρα 1, 26 παρ. 3, 87 Σ, τα οποία επιτάσσουν οι τρεις κρατικές λειτουργίες να ασκούνται από τα ίδια και σαφώς προκαθορισμένα όργανα μη αλληλοσυγγεόμενα, αρχή θεμελιώδης του ελληνικού πολιτεύματος που αποτελεί άμεσο ισχύον δίκαιο και ταυτόχρονα ερμηνευτικό κανόνα για τις διατάξεις που τη συγκεκριμενοποιούν. Όταν δε οποιοδήποτε διοικητικό όργανο ενεργεί με βάση τέτοιες διατάξεις, τότε, αδιάφορα από τη φύση της ασκούμενης δραστηριότητας, είναι οι πράξεις του πράξεις της διοικήσεως σε αντιδιαστολή με τις νομοθετικές και δικαστικές πράξεις, ως εκδιδόμενες από διοικητική αρχή και αποτελούσες μονομερή δήλωση βουλήσεως που σκοπούν στην παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων. Γιατί το ένταλμα προσωπικής κράτησης είναι πράξη διοικητική που εκδίδεται από μη δικαστή και δεν επιτρέπεται τα διοικητικά όργανα να αποφασίζουν, επί διοικητικών διαφορών που τα ίδια γεννούν, την έκδοση των ενταλμάτων προσωποκράτησης για χρέη προς το δημόσιο, με αποτέλεσμα να γίνονται και δικαστές των ίδιων τους υποθέσεων. Έτσι συζευγμένη η αρχή του νομίμου δικαστή με την αρχή της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας αυτού (ά.87 Σ / 75) εξασφαλίζει την αμεροληψία και αποκλείει την αυθαιρεσία. Είναι αναγκαίο το κράτος κατά την απονομή της δικαιοσύνης να μεταχειρίζεται και εξαναγκαστικά μέτρα για να πραγματοποιήσει την άσκηση της πολιτικής εξουσίας, γιατί αποβλέπει στην πραγμάτωση επιδιώξεων σοβαρής και ουσιώδους φύσεως, γι' αυτό περιβάλλει τους δικαστές με άλλες εγγυήσεις, ώστε εφόσον προβλέπονται κυρώσεις κατά των παραβατών του νόμου, αυτές πρέπει να είναι δικαστικές. Μόνο το πρόσωπο τρίτου προσώπου, του Δικαστή, είναι (πρέπει) κρίση δικαίου, που δεν (πρέπει να) καθοδηγείται από εκτιμήσεις σκοπιμοτήτων, χωρίς παρεκκλίσεις από τους νόμους, εφ' όσον κύριο γνώρισμα της δικαστικής λειτουργίας παραμένει το αμέτοχο των οργάνων της απέναντι στην οδηγηθείσα σ' αυτά για κρίση διαφορά.

Έκτον, αντίκειται στο άρθρο 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Ανθρωπ. Δικαιωμάτων ν.2529/53, ν.δ. 53/1974 κατά το οποίο κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικασθεί δίκαια , δημόσια και μέσα σε λογική προθεσμία από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο το οποίο θα αποφασίσει επί των υποχρεώσεών του αστικής φύσεως, διάταξη υπερισχύουσα κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης της ελλ. έννομης τάξεως δυνάμει του άρθρου 28 παρ. 1 του Σ και η οποία έχει υπερνομοθετική ισχύ. Γιατί ο νόμος δε δύναται να

δίνει αρμοδιότητες – εξουσίες σε διοικητικό όργανο, οι οποίες κατά το Σ ανήκουν στην δικαστική εξουσία. Ουδεμία από τις προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη αυτή τηρούνται για την έκδοση των διοικητικών ενταλμάτων προσωποκράτησης για χρέη προς το δημόσιο, αφού και μόνη η γραμματική διατύπωση πείθει ότι η νομοθετική ρύθμιση του θεσμού στον ΚΕΔΕ δεν συμφωνεί με τη διεθνή σύμβαση. "Ούτε μπορεί να βρει στήριγμα στο ά. 5 παρ. 1 β' αυτής, που λέει ότι επιτρέπεται να στερηθεί κάποιος την ελευθερία του, σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία σε εγγύηση εκτελέσεως υποχρέωσης οριζόμενης από το νόμο, αφ' ενός μεν γιατί «νόμιμη διαδικασία» είναι πρώτη η συνταγματική διαδικασία και δεύτερη η κοινή νομοθετική ρύθμιση, εφ' όσον εναρμονίζεται με τη συνταγματική επιταγή, αφού υπάρχει σχέση με τον υπερκείμενο συνταγματικό κανόνα, αφ' ετέρου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δέχεται ότι για να δικαιολογηθεί η προσωπική κράτηση κατά το άρθρο 5 παρ. 1 ά. της Συμβάσεως της Ρώμης, απαιτείται να έχει επιβληθεί από το αρμόδιο δικαστήριο με την διαδικασία της δίκης. Τούτο είναι σύμφωνο και με όλο το πνεύμα του άρθρου 5 αυτής της Διεθνούς Συμβάσεως που θέτει εγγυήσεις δικαστικής κρίσεως προ των περιορισμών και της στέρησης της ελευθερίας της ελευθερίας του ανθρώπου. Αλλά και η γνώμη ότι το μέτρο της προσωποκρατήσεως το προβλεπόμενο από τον ΚΕΔΕ, μπορεί να βρει στήριγμα στην υποπερ. Β' της περιπτ. β' της παρ. 1 του άρθρου 5 της Συμβάσεως και ότι δεν απαιτείται δικαστική κρίση για την επιβολή του δεν μπορεί να ευσταθήσει, καθ' όσον οι διεθνείς συμβάσεις τις οποίες ή συνάπτει ή προσχωρεί η Ελλάδα, αποτελούν κατά το προαναφερόμενο άρθρο 28 παρ. 1 του Σ αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη διάταξη νόμου, όχι όμως και του Σ, το οποίο υπερέχει όλων των άλλων κανόνων που ισχύουν δυνάμει τούτου και υπερισχύει και των διεθνών συμβάσεων, πλην του κοινοτικού δικαίου, παραγόμενο από τα προκαθορισμένα όργανα των συνθηκών που έχουν υπερσυνταγματική ισχύ, με άμεση εσωτερική εφαρμογή.

Έβδομο, αντίκειται και στην αρχή γενικότερα της λαϊκής κυριαρχίας η οποία επιτάσσει η εξουσία να ασκείται κατά τον τρόπο που ορίζει το Σ : στην προκειμένη περίπτωση η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας και η παραβίαση της περιοχής «ασφαλείας» του ατόμου γίνεται μόνο από τα δικαστήρια ή στους δικαστές εντός των ορίων του νόμου και όχι από τα διοικητικά όργανα. Γιατί μπορεί η ζωή του κάθε ανθρώπου να βρίσκεται σε μια συνεχή κοινωνική εξέλιξη που το δίκαιο να μην μπορεί πολλές φορές να προλάβει να δαμάσει, λόγω της συνεχούς αντιπαραθέσεως και ανταγωνισμού των κοινωνικών ομάδων που συναπαρτίζουν την πολιτική κοινωνία, κανένα όμως από τα μέλη τους δεν έχει δικαίωμα ατομικά ή συλλογικά να ιδιοποιηθεί την κρατική εξουσία αυθαίρετα μια να την ασκεί κατά παράβαση των συνταγματικών ορισμών που αναπτύσσονται με όλες τις προηγούμενες σκέψεις, γιατί η άσκησή τους ανήκει κατ' ισομοιρία σ' όλα τα μέλη της κοινωνίας, όλα τα δικαιώματα προστατευόμενα και ευρισκόμενα με την εγγύηση της κρατικής ασφαλίσεως μακριά από καταχρήσεις των οργάνων του κράτους. Παρά πέρα η πρόληψη αποστερήσεως του δημοσίου από σημαντικούς πόρους για την εκπλήρωση των αναγκαίων κοινωφελών σκοπών του, δε σημαίνει με ερμηνεία εναντίον του νόμου, ότι η πολιτεία μπορεί ν' ανατρέψει ή καταστρατηγεί τις αρχές και τις βάσεις της συνταγματικής ζωής, τις οποίες, η ίδια έθεσε προηγουμένως. Σκοπός των συνταγματικών διατάξεων ήταν και είναι ο αποκλεισμός κάθε αυθαιρεσίας εναντίον της απαραβίαστης προσωπικής ελευθερίας και «ασφάλειας» που μόνο το προηγούμενο της δικαστικής κρίσεως εγγυάται, αυτή δε ήταν και η θέληση του νομοθέτη, αφού ο νομοθέτης συνάντησε

φυσικές και κοινωνικές καταστάσεις, έλαβε υπόψη βασικούς κοινωνικούς θεσμούς και οι κοινές παραστάσεις της ελληνικής κοινωνίας δεν περιλαμβάνουν, ως αδιανόητη, την στέρηση της προσωπικής ελευθερίας από όργανα της διοίκησης, τα οποία δεν έχουν σχέση με τα δικαστήρια, ώστε οι ορισμοί του Σ, βρίσκονται μέσα στη φύση των πραγμάτων τα οποία ρυθμίζουν.

Σύμφωνα με τις παραπάνω ερμηνευθείσες διατάξεις του Σ και σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 111 παρ. 1 ορίζουσα ότι «πάσα διάταξις νόμου, ή διοικητικής πράξεως κανονιστικού χαρακτήρος, αντικειμένη εις το Σ καταργείται από της ενάρξεως της ισχύος αυτού» και της επιταγής του ά.93 παρ. 4 ότι « τα δικαστήρια υποχρεούνται όπως μη εφαρμόζουν νόμο το περιεχόμενον του οποίου αντίκειται προς το Σ» τα άρθρα 9 παρ.3 και 73 παρ.1 β΄ του ν.δ 356/74 1^{ης} Ιουλίου – ΚΕΔΕ έχουν καταργηθεί από 9.6.1975 (ΦΕΚ Α΄ φ.111) ως αντίθετα με το Σ που είναι νεότερος και ανώτερος νόμος του κράτους και εφαρμόζεται κατά πρώτο λόγο ως ο υπέρτατος νόμος της πολιτείας. Και τα δικαστήρια δικαιούνται και υποχρεούνται να ελέγχουν τη συνταγματικότητα των νόμων, και να μη τους εφαρμόζουν όταν το περιεχόμενο τους έρχεται σε αντίθεση με το γράμμα του Σ, όπως κι όταν παραβιάζουν διατάξεις που αφορούν την τήρηση ορισμένου τύπου ή όπως, όταν δεν συμφωνούν οι εκδιδόμενες διοικητικές πράξεις με τους νόμους, πολύ περισσότερο με το Σ. Συνεπώς, εφ΄ όσον στην προκείμενη περίπτωση το προμνημονευόμενο ένταλμα εκδόθηκε από τον διευθυντή του δημόσιου ταμείου Αλεξ/πόλεως, και όχι από δικαστή ή δικαστήριο, χωρίς προηγούμενη δικαστική κρίση, αναπληρώσας το δικαστήριο και υποκαταστάθηκε στα έργα του, πρέπει να γίνει δεκτή η ανακοπή με το σχετικό λόγο αυτής και ανεξάρτητα των υπολοίπων λόγω του δικογράφου αυτής, να κηρυχθεί άκυρο το με αριθμό 72 της 22.2.1983 ένταλμα προσωπικής κράτησης του προ- ονομαζόμενου δ/ντή .

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Αριθμ. 610/1996

Δικαστής η κ. Μ. Δημητροπούλου, πρωτοδίκης

Δικηγόροι ο κ. Σ. Βλάχος, η κ. Γ. Γιαννιού

Προσωπικότητα.- Ηθική βλάβη.- Πλοία.- Πράκτορες(ναυτικοί).- Προσβολή προσωπικότητας, προϋποθέσεις.- Η επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης προϋποθέτει σημαντική προσβολή της προσωπικότητας, συνεκτίμηση στοιχείων, περιστατικά.- Ναυτικοί πράκτορες, άμεσοι αντιπρόσωποι του πλοιοκτήτη. Ευθύνη του πράκτορα από την έκδοση υπεράριθμων εισιτηρίων.

Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 57 παρ. 1 εδ.α΄ και 2ΑΚ, όποιος προσβάλλεται παρανόμως στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης κατά τις διατάξεις για αδικοπραξίες δεν αποκλείεται. Κατά δε το άρθρο 59 ΑΚ στην

περίπτωση του ως άνω άρθρου, το Δικαστήριο με απόφασή του, ύστερα από αξίωση αυτού που έχει προσβληθεί και αφού λάβει υπόψη του το είδος της προσβολής, μπορεί επί πλέον να καταδικάσει τον υπαίτιο να ικανοποιήσει την ηθική βλάβη αυτού που έχει προσβληθεί, η ικανοποίηση δε συνίσταται σε πληρωμή χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα ή σε οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις. Από τις διατάξεις αυτές αλλά και από άλλες τόσο του Αστικού Κώδικα όσο και ειδικών νόμων, που πρέπει πλέον να αντιμετωπίζονται ως ειδικεύσεις του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος, με το οποίο καθιερώνεται ο θεμελιώδης κανόνας του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου (βλ. Παπαντωνίου, Γεν. Αρχές εκδ. Γ' παρ. 27 σ. 123), προκύπτει ότι το δίκαιο ανάγει τον άνθρωπο καθ' εαυτόν σε αυτοτελές αντικείμενο προστασίας και επιβάλλει το σεβασμό της προσωπικότητός του από τρίτους. Η προσωπικότητα εξωτερικώς παρίσταται υπό διάφορες εκφάνσεις, με τη γενική δε ρήτρα περί παρανόμου προσβολής της επιτυγχάνεται ο εντοπισμός, αλλά και η διεύρυνση των εκφάνσεων της προσωπικότητας, εκείνων που κατά την επιστήμη και τις κοινωνικές συναλλακτικές αντιλήψεις θεωρούνται προστατεύσιμες. Μέσα της καθιερούμενης σφαιρικής προστασίας είναι η άρση της προσβολής, η παράλειψη αυτής στο μέλλον και η ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, ενώ η αποκατάσταση της περιουσιακής ζημίας που προκλήθηκε από την προσβολή της χωρεί με βάση εκείνα που ισχύουν στις αδικοπραξίες (άρθρα 914 επ. ΑΚ) στα οποία άλλωστε παραπέμπει το άρθρο 57 ΑΚ. Το δικαίωμα επί της προσωπικότητας αποτελεί κατηγορία δικαιώματος με ιδιαίτερη φυσιογνωμία, που το αποχωρίζει από τα γνωστά είδη δικαιωμάτων. Είναι δικαίωμα μη περιουσιακό, ενδιαφέρει τη δημόσια τάξη, αυτοτελές για κάθε πρόσωπο, απαράγραπτο, απολύτως προσωπικό και απόλυτο με την έννοια ότι ο δικαιούχος απευθύνεται κατά οποιουδήποτε τρίτου τον διαταράσσει και απαιτεί την παράλειψη της διαταράξεως. Προσβολή της προσωπικότητας εξάλλου ενέχει κάθε πράξη τρίτου προσώπου με την οποία διαταράσσεται η κατά τη στιγμή της προσβολής υπάρχουσα κατάσταση, ως προς τις διάφορες εκφάνσεις της προσωπικότητας, σε κάθε δε έκφανση αντιστοιχεί και ιδιαίτερος τρόπος προσβολής, που μπορεί να συντελεστεί και με παράλειψη. Δεν αρκεί όμως η απλή προσβολή, αλλά απαιτείται επί πλέον να είναι και παράνομη, δηλ. απαγορευμένη. Το παράνομο αυτό είναι ευχερές να διακριβωθεί όταν υπάρχει διάταξη που να απαγορεύει συγκεκριμένη πράξη, η οποία προσβάλλει κάποια έκφανση της προσωπικότητας, είναι δε αδιάφορο σε ποιο τμήμα του δικαίου αυτή η διάταξη ευρίσκεται(αστικού, ποινικού, δημοσίου δικαίου ή και σε ειδικούς νόμους), όπως αντιθέτως το παράνομο δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το δίκαιο ρητώς επιτρέπει την προσβολή της προσωπικότητας του άλλου. Από την πλευρά του προσβάλλοντος έκφανση της προσωπικότητας του άλλου, δεν απαιτείται πταίσμα(δόλος ή αμέλεια), εκτός αν ζητείται αποζημίωση κατά τις περί αδικοπραξιών διατάξεις. Τέλος, κατά το άρθρο 57 ΑΚ, το παράνομο της προσβολής, αποτελεί στοιχείο της βάσεως της αγωγής του προσβληθέντος, που είναι φορέας του δικαιώματος επί της προσωπικότητας και ταυτοχρόνως αντικείμενο της προστασίας, επειδή όμως η προσβολή είναι εκ των προτέρων παράνομη, ο προσβαλλόμενος απαλλάσσεται από την υποχρέωση να αποδείξει αυτός το παράνομο της προσβολής, εκείνος δε που προσβάλλει την προσωπικότητα του άλλου μπορεί να επικαλεσθεί λόγους που αίρουν το παράνομο και οφείλει να τους αποδείξει. (βλ. Σούρλα σε ΕρμΑΚ Εισαγ. Άρθρα 57 – 60 αρ. 2, 6, 8 και 14 επ., ο ίδιος, σε ΕρμΑΚ άρθρο 57 παρ. 3, 4, 5, 21α, 38, Παπαντωνίου, ό.π. παρ.27 και 28, Γαζή, Η σύγκρουσις δικαιωμάτων σ. 58, του ίδιου, Γεν. Αρχαί τεύχ. Β', παρ. 44 σ. 33 επ., Σημαντήρα, Γεν. Αρχαί 1 παρ.31 σ. 289 επ.,

Πλαγιαννάκου, Το δικαίωμα επί της ίδιας προσωπικότητας, βλ. ΕλλΔνη 7. 101 επ., Παπαχρήστου Γεν. Αρχαί υπ' άρθρ. 57 σ. 157 επ., Ι. Καρακατσάνη, σε Γεωργιάδη-Σταθόπουλο ΑΚ 57, αρ. 2, 11 επ., 14, 15 επ. και 24, ΟΛΑΠ 812/1980, ΝοΒ 29. 79 ΑΠ 835/72 ΝοΒ 21. 205, ΑΠ 706/69 ΝοΒ 18. 569). Τέλος, ενόψει της ευρύτατης προστασίας της προσωπικότητας, οι προσβολές κατ' αυτής είναι άπειρες, για πολλές δε του καθημερινού βίου ενέργειες θα μπορεί να υποστηριχθεί ότι αποτελούν προσβολές ασήμαντες ή ότι η παροχή έννομης προστασίας γι' αυτές είναι εκ των πραγμάτων αδύνατη. Συνεπώς και η επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης προϋποθέτει σημαντική οπωσδήποτε προσβολή της προσωπικότητας, γι' αυτό και δικαστής για το σχηματισμό της σχετικής αξιολογικής κρίσεως του, οφείλει να εκτιμήσει όλα τα περιστατικά που χαρακτηρίζουν τη συγκεκριμένη περίπτωση και ειδικότερα να εκτιμήσει την έκφανση της προσωπικότητας κατά της οποίας στρέφεται η προσβολή, τη βαρύτητα αυτής, τον τόπο, το χρόνο και τη διάρκεια της προσβολής, το επάγγελμα, την περιουσιακή κατάσταση και τις συνθήκες της ζωής αυτού που δέχθηκε την προσβολή και εκείνου που ενήργησε αυτήν, την τυχόν δημοσιότητα της προσβολής και τη συμπεριφορά του προσβληθέντος (βλ Σούρλα, σε ΕρμΑΚ 567 αρ. 42-46, και 59 αρ. 10, Παπαντωνίου, ό.π., παρ.28 σ. 136, Γαζή, Γεν. Αρχ. τεύχ. Β' παρ.44 σ. 46-48, Καρακατσάνη, ό.π. 57 αρ. 16 και 17 και 59 αρ. 7-10 ΕφΑθ 8908/88 ΝοΒ 36. 1664, ΕφΑθ 6805/87 ΕλλΔνη 31. 1458, ΕφΑθ 48/83 ΕλλΔνη 24.507).

Εξ άλλου από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 11 ν. 4473/1965, του β.δ. 448/1972, του άρθρου 180 ν.δ. 187/1973 «περί Κώδικος Δημοσίου Λιμένος Πειραιώς, όπως οι διατάξεις αυτές ίσχυαν μέχρι την τροποποίησή τους από το π.δ. 229/9/20.6.1995 (ΦΕΚ Α' 130/1995), προκύπτει ότι ο πλοιοκτήτης ή εφοπλιστής κάθε πλοίου καθώς και οι οριζόμενοι απ' αυτούς ναυτικοί πράκτορες αυτού (προκειμένου ειδικότερα από επιβατηγών και οχηματαγωγών πλοίων), υποχρεούνται να εκδίδουν εισιτήρια επιβατών εντός του αριθμού του Πρωτοκόλλου Γενικής Επιθεωρήσεως (ΠΓΕ) κατά θέσεις ή του πιστοποιητικού Ασφαλείας του πλοίου. Προκειμένου για ενδιάμεσους λιμένες προσέγγισης του πλοίου αυτοί (ναυτικοί πράκτορες) εκδίδουν (δια του ναυτικού πρακτορείου πάντα) εισιτήρια εντός του αριθμού, κατά θέσεις, που τους διατέθηκε από τον πλοιοκτήτη ή τον εφοπλιστή και σε κάθε περίπτωση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των επιβαινόντων στο πλοίο. Τέλος, αυτοί εκδίδουν εισιτήρια επιβάτη (ή αποδείξεις μεταφοράς οχήματος) σε οποιοδήποτε πρόσωπο, εφόσον όμως διαπιστώσουν ότι δεν έχει συμπληρωθεί ο

επιτρεπόμενος αριθμός. Στους παραβάτες δε των πιο πάνω διατάξεων επιβάλλονται οι ποινές που προβλέπονται αντίστοιχα από το άρθρο 180 ν.δ. 187/73 και το άρθρο 11 ν.4473/1965, αλλά και διοικητικές ποινές που προβλέπονται μεταξύ άλλων, και από τον Κανονισμό Λιμένος Πειραιώς. Εξάλλου, γίνεται δεκτό στην επιστήμη και στη νομολογία ότι ο ναυτικός πράκτορας είναι άμεσος αντιπρόσωπος του πλοιοκτήτη-εφοπλιστή- για τις υπό την ιδιότητά του αυτήν συναπτόμενες δικαιοπραξίες, για τα απ' αυτές δε γεννώμενα δικαιώματα και υποχρεώσεις, δεν έχει προσωπική ευθύνη έναντι τρίτων(παραληπτών φορτίων, προμηθευτών, επιβατών κ.λ.π.) διότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αφορούν ευθέως το πρόσωπο του πλοιοκτήτη-εφοπλιστή (άρθρο 411 ΑΚ). Στην περίπτωση της εξωδικαιοπρακτικής δραστηριότητάς του ο ναυτικός πράκτορας ευθύνεται όταν βαρύνεται με προσωπικό του πταίσμα, όταν δηλαδή διαπράττει άδικη πράξη, σύμφωνα με τα άρθρα 914 και 919 ΑΚ, οπότε και εις ολόκληρον υπεύθυνος είναι και ο πλοιοκτήτης-εφοπλιστής(άρθρο 922-926 ΑΚ) (βλ. σχετ. Αλ. Κιάντου- Παμπούκη, Ο ναυτικός Πράκτορας ΕΝΔ 15. 1, δ. Καμβύση, Ιδιωτ. Ναυτ. Δικ. Έκδ. 1982, σ.288-289, Δελούκας, Ναυτ. Δικ. 1979 παρ. 164, σ. 248-249, Καραβάς, παρ.221, Τάγκαρη, ΕΕμπΔ Γ' 225, ΑΠ 70/1977 ΕΕμπΔ 28. 553, ΑΠ 3/1979 ΕΕΝ 46. 146, ΕφΑθ 48/1980 ΕΝΔ 8. 380).

Με την ένδικη αγωγή ο ενάγων ισχυρίζεται ότι την 29.9.1994 αγόρασε στην Αθήνα, 3 εισιτήρια για το δρομολόγιο της 2.10.1994 (Κυριακής) και ώρα 14.00 από Τήνο προς Ραφήνα με το υδροπτερυγο του οποίου τον εξοπλισμό και την εκμετάλλευση ασκεί η πρώτη εναγομένη και ανήκει κατά κυριότητα στην εταιρία « Α.Γ.Μ.» (μη διάδικο) της οποίας νόμιμος εκπρόσωπος και αντίκλητος, είναι ο δεύτερος εναγόμενος. Ότι όταν το υδροπτερυγο XXII νηολ.Πειραιώς υπ' αριθ.(...), την παραπάνω ημερομηνία (2.10.1994) έφθασε στην Τήνο,

προερχόμενο από τη Μύκονο, περί ώρα 13.50' ήταν ήδη πλήρες επιβατών με συνέπεια να μην είναι δυνατόν να παραλάβει από την Τήνο όχι μόνο τους επιβάτες του δρομολογίου της 14.00 ώρας (περί τους 30) μεταξύ των οποίων και του ενάγοντα, αλλά και άλλους (περί τους 20) που είχαν εναπομείνει λόγω υπερπληρώσεως του σκάφους προηγούμενου δρομολογίου. Ότι μετά απ' αυτά εκτυλίχθηκαν επεισόδια από τους επιβάτες που είχαν εναπομείνει, οι οποίοι διεμαρτύροντο προς τον πλοίαρχο, τον τοπικό ναυτικό πράκτορα και τις λιμενικές αρχές για την έκδοση πολλαπλώς υπεράριθμων εισιτηρίων, εισιτηρίων δηλαδή πλέον του αριθμού του Πρωτοκόλλου Γενικής Επιθεωρήσεως και πλέον του αριθμού των θέσεων αφ' ενός που πράγματι υπήρχαν και αφ' ετέρου αυτών που είχαν διατεθεί σε κάθε πράκτορα από τον εφοπλιστή του υδροπτέρυγου. Ότι ο ενάγων και οι λοιποί επιβάτες παρέμειναν επί τρίωρο στο λιμάνι της Τήνου, με υψηλή θερμοκρασία(καύσωνα) και άπνοια που επικρατούσε, απ' όπου στις 17.00 ώρα και μετά από έντονους διαπληκτισμούς και επεισόδια και με την επέμβαση της οικείας λιμενικής αρχής μεταφέρθηκαν, με έκτακτο δρομολόγιο, την 17.00 ώρα με το υπ' αριθ. XVIII υδροπτέρυγο, εφοπλισμού επίσης της πρώτης εναγομένης, στη Ραφήνα. Ότι συνέπεια της παραπάνω υπαίτιας και παράνομης συμπεριφοράς της πρώτης εναγομένης ο ενάγων προσβλήθηκε στο επί της προσωπικότητός του δικαίωμά του διότι προξενήθηκε σ' αυτόν ψυχικός πόνος και σωματική κόπωση αλλά και διότι εξαιτίας της, υπαιτιότητα της εναγομένης και των προστηθέντων αυτής, καθυστερήσεως επιστροφής του επί ζωο, αυτός παρεμποδίστηκε ως προς την ακώλυτη στο χώρο κίνησή του και προσεβλήθη κατ' αυτόν τον τρόπο η ελευθερία του. Με βάση το ιστορικό αυτό ο ενάγων, ζητεί προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη, ως χρηματική ικανοποίηση το ποσόν των 1.100.000 δραχμών το οποίο ζητεί να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι και δη εις ολόκληρον ο καθένας απ' αυτούς να του

καταβάλουν νομομιτόκως από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση.

Έχοντας το περιεχόμενο αυτό η ένδικη αγωγή αρμοδίως και παραδεκτώς εισάγεται προς εκδίκαση ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, και κατά την τακτική διαδικασία, το οποίο είναι καθ' ύλην (άρθρα 12 παρ. 1, 14 παρ.2 ΚΠολΔ) και κατά τόπον (άρθρα 25 παρ.2,22 ΚΠολΔ) αρμόδιο και είναι νόμιμη, ως προς την πρώτη εναγομένη, ερειδόμενη στις αναφερόμενες στη μείζονα σκέψη της παρούσας διατάξεις των άρθρων 57, 59 ΑΚ, καθώς και σ' αυτές των άρθρων 346 ΑΚ ΚΠολΔ και πρέπει συνεπώς να ερευνηθεί- ως προς την εναγομένη αυτή- περαιτέρω κατ' ουσίαν δοθέντος ότι έχει καταβληθεί και το σχετικό τέλος δικαστικού ενσήμου με τα αναλογούντα υπέρ τρίτων ποσοστά (βλ. υπ' αριθ. 155816, 155817, 33759 σειρ. Α' αγωγήσημα). Ως προς τον δεύτερο εναγόμενο η ένδικη αγωγή είναι απορριπτέα καθ' όσον αυτός ενάγεται (κατά τα εκτιμηθέντα στο δικόγραφο της αγωγής) ως νόμιμος εκπρόσωπος και αντίκλητος της κυρίας του πλοίου (υδροπτερύγου XXII ΝΠ 5626) « Α.Γ.Μ.Ν.Ε.»(η οποία ούτως ή άλλως δεν είναι διάδικος στην παρούσα δίκη). Η παραπάνω αποδιδόμενη στον εναγόμενο αυτόν ιδιότητα δεν δικαιολογεί την άσκηση της ένδικης αγωγής κατ' αυτού (ως εναγομένου) αφού και αν ήθελε γίνει δεκτό ότι αυτός πράγματι είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της κυρίας του πλοίου- και ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη, ευθύνης της τελευταίας αυτής- αυτός δεν είναι υποκείμενο της εννόμου σχέσεως από την οποία απορρέει η ένδικη αξίωση και συνεπώς αφού ελλείπουν τα στοιχεία της παθητικής νομιμοποιήσεως αυτού η ένδικη αγωγή πρέπει να απορριφθεί, ως προς αυτόν, να συμψηφισθούν όμως τα δικαστικά έξοδα κατ' άρθρο 179 ΚΠολΔ.

Από την προσήκουσα εκτίμηση των καταθέσεων των μαρτύρων που εξετάσθηκαν ενόρκως στο ακροατήριο και οι οποίες περιέχονται στα ταυτάριθμα με την παρούσα πρακτικά συνεδριάσεως του Δικαστηρίου αυτού και εκτιμώνται ανάλογα με το βαθμό αξιοπιστίας και το λόγο

γνώσεως του καθενός, από τα έγγραφα που οι διάδικοι προσάγουν και επικαλούνται τα οποία επιτρεπτός χρησιμεύουν προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων καθώς και από τις ομολογίες που συνάγονται από τις προτάσεις όπου οι διάδικοι αναπτύσσουν τους ισχυρισμούς τους, αποδείχθηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα εξής πραγματικά περιστατικά:

Στις 29.9.1994, ο ενάγων δικηγόρος Αθηνών, αγόρασε στην Αθήνα τρία εισιτήρια επιστροφής από Τήνο προς Ραφήνα, με υδροπτέρυγα που εφοπλίζεται η πρώτη εναγομένη και για το δρομολόγιο της 14.00 ώρας της Κυριακής 2 Οκτωβρίου 1994, εκδοθέντος του υπ' αριθ. 0306024 εντύπου εισιτηρίου της εναγομένης, της 29.9.1994 (βλ. προσαγόμενο)

Ο ενάγων προέβη στην προ τριημέρου αγορά των παραπάνω εισιτηρίων επιστροφής διότι επιθυμούσε να είναι εξασφαλισμένη η επιστροφή του στη Ραφήνα, κατά τη συγκεκριμένη ώρα, δηλαδή με το συγκεκριμένο δρομολόγιο προκειμένου να καλύψει οδικώς την απόσταση από τη Ραφήνα στην κατοικία του στην Αθήνα κατά τη διάρκεια της ημέρας, καθόσον αντιμετωπίζει σχετικό πρόβλημα με την οδήγηση κατά τη διάρκεια της νύκτας. Την Κυριακή 2.10.1994 και ενώ ο ενάγων μαζί με άλλους 30 περίπου επιβάτες, που είχαν επίσης εισιτήρια για το δρομολόγιο της 14.00 ώρας, αλλά και με άλλους περίπου 20 περίπου επιβάτες οι οποίοι είχαν εναπομείνει στην Τήνο από προηγούμενα δρομολόγια των υδροπτερυγών της εναγομένης και οι οποίοι δεν είχαν μεταφερθείς τον προορισμό τους, λόγω υπερπληρώσεως του σκάφους του προηγούμενου δρομολογίου εξαιτίας εκδόσεως υπεραρίθμων εισιτηρίων, ανέμεναν στην αποβάθρα του Παλαιού Λιμένος της Τήνου όπου ναυλοχούν τα συγκεκριμένα υδροπτέρυγα, αφίχθη, περί την 13.50 ώρα, το υπ' αριθ. XXII υδροπτερυγό Ν.Π. ... (Ε/Γ- Υ/Γ Δελφίνι ...) του οποίου εφοπλίστρια είναι η εναγομένη, προερχόμενο από τη Μύκονο και στο οποίο όμως υπήρχαν διαθέσιμες πολύ λίγες θέσεις, τις οποίες

κατέλαβαν μετά από έντονους διαξιφισμούς, μερικοί από τους αναμένοντες επιβάτες στην Τήνο. Αποτέλεσμα τούτου ήταν να μην καταστεί δυνατή η επιβίβαση στο πλοίο του ενάγοντος και 26 ακόμη επιβάτες οι οποίοι ήσαν κάτοχοι αντίστοιχων εισιτηρίων, με προορισμό την Ραφήνα. Τούτο δε οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα της εναγομένης και των προστηθέντων αυτής ναυτικών πρακτόρων του πλοίου στη Μύκονο και στην Τήνο, οι οποίοι παρά το νόμο εξέδωσαν αριθμό εισιτηρίων κατά πολύ μεγαλύτερο του αριθμού του Πρωτοκόλλου Γενικής Επιθεωρήσεως του πλοίου αλλά και του αριθμού που τους είχε διατεθεί αντίστοιχα από την εφοπλίστρια-εναγομένη, χωρίς να ληφθεί καθόλου υπόψη ο αριθμός των πράγματι επιβαινόντων στο πλοίο, αφού επρόκειτο για ενδιάμεσο λιμένα προσέγγισης του πλοίου για το δε αυτό και η αρμόδια Λιμενική Αρχή Τήνου, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, κίνησε τη διαδικασία επιβολής των νομίμων ποινικών και πειθαρχικών κυρώσεων κατά των ναυτικών πρακτόρων του πλοίου(βλ. σχετ. υπ' αριθ. Πρωτ. 1312.4/30/24.10.1994 απάντηση του ΥΕΝ στην από 4.10.1994 επιστολή-καταγγελία του ενάγοντος). Το γεγονός ότι η εναγομένη γνώριζε την έκδοση υπεραρίθμων εισιτηρίων από τους προστηθέντες αυτής ναυτικούς πράκτορες, και μάλιστα σε όλη της την έκταση, καταδεικνύονται και από την κατάθεση του μάρτυρά της ο οποίος κατέθεσε ότι «έχουμε πάντα αμοιβό “δελφίни” (Υ/ Γ) για τους υπεράριθμους». Μετά από αυτά (τη μη επιβίβαση των επιβατών στο πλοίο) εκτυλίχθηκαν στην αποβάθρα του λιμένος της Τήνου σκηνές πλήρους αναρχίας, προπηλακισμοί, αντεγκλήσεις, ύβρεις κ.λπ. μεταξύ των επιβατών, που είχαν εισιτήριο αλλά δεν επιβιβάσθηκαν, και του πλοιάρχου, του τοπικού πράκτορα, της Λιμενικής Αρχής κ.λ.π., οπότε και επενέβη ο Λιμενάρχης Τήνου που διαβεβαίωσε τους διαμαρτυρούμενους επιβάτες ότι θα μεριμνήσει να μεταφερθούν αυτοί με άλλο Ε/Γ – Υ/Γ της εναγομένης

που θα εκτελούσε έκτακτο δρομολόγιο, δοθέντος ότι οι αγανακτισμένοι επιβάτες απειλούσαν να «καταλάβουν» το Ε/Γ-Υ/Γ δελφίνι ... και να μην επιτρέψουν τον απόπλου του. Μετά από συνεννοήσεις με την εναγομένη ο Λιμενάρχης διαβεβαίωσε τους επιβάτες (μεταξύ των οποίων όπως προαναφέρθηκε, ήταν και ο ενάγων) ότι θα εκτελείτο δρομολόγιο με το « Υ/Γ δελφίνι...», εφοπλισμού επίσης της εναγομένης, το οποίο ήταν ήδη προσδεδεμένο στον εξωτερικό λιμένα της Τήνου και χρειαζόταν 20΄ της ώρας για προθέρμανση της μηχανής του και άλλα 10΄ για την μεθόρμισή του στον κυρίως λιμένα της Τήνου, οπότε και υπεδείχθη στους επιβάτες μα μεταβούν πεζή, στην αποβάθρα του εξωτερικού (νέου) λιμένος, σε απόσταση μεγαλύτερη των 500 μ. μεταφέροντας και τις αποσκευές τους. Επηκολούθησαν νέοι διαπληκτισμοί και αντεγκλήσεις αφού λόγω και του καύσωνος και της άπνοιας που επικρατούσε, ενόψει και της ώρας που διεδραματίζοντο τα παραπάνω συμβάντα (14.00-15.00) τούτο θα ήτο ιδιαίτερος επίπονη. Μετά από τις νέες αυτές διαμαρτυρίες των επιβατών τούς διετεθή λεωφορείο που μετέφερε μερικούς από τους επιβάτες στην αποβάθρα του εξωτερικού λιμένος, όπου όμως πληροφορήθηκαν ότι το νέο Υ/Γ «δελφίνι...» είχε βλάβη, η οποία έπρεπε να αποκατασταθεί και δεν θα αναχωρούσε πριν από την 17.00 ώρα της ίδιας ημέρας. Μετά από επιθεώρηση του δευτέρου υδροπτερύγου, και αφού καμία επισκευή δεν έγινε σ' αυτό, τούτο κρίθηκε αξιόπλοο και ανεχώρησε εν τέλει στις 17.00 ώρα μεταφέροντας τον ενάγοντα και τους λοιπούς επιβάτες στον προορισμό τους στη Ραφήνα. Κατά το διάστημα από τον απόπλου του πρώτου Υ/Γ, περίπου την 14.15΄ μέχρι την αναχώρησή του στις 17.00 ώρα με το δεύτερο (έκτακτο) δρομολόγιο ο ενάγων και οι λοιποί επιβάτες παρέμεναν όρθιοι, σε αναμονή, εν μέσω των προπεριγραφεισών αντεγκλήσεων και διαπληκτισμών, υπό συνθήκες καύσωνας και άπνοιας με συνέπεια αυτός (ο ενάγων) να υποστεί σημαντική προσβολή της

προσωπικότητάς του καθότι από την προαναφερθείσα παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά της εναγομένης και των υπ' αυτής προστηθέντων ναυτικών πρακτόρων, προξενήθηκε σ' αυτόν σωματική κόπωση και ψυχικός πόνος αλλά επιπλέον και λόγω της προξενηθείσας καθυστέρησης στην επιστροφή του, επί τρίωρο, κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες, προσεβλήθη η ελευθερία του με την παρεμπόδιση της ακώλυτης στο χώρο κινήσεως του. Είναι ενδεικτική δε η άποψη της εναγομένης σχετικά με τους επιβάτες προς τους οποίους χορηγεί εισιτήρια και παρά ταύτα αυτοί δεν καθίσταται δυνατόν να ταξιδεύσουν, λόγω της εκδόσεως υπεραρίθμων εισιτηρίων, άποψη που εκφέρεται και με την κατάθεση του μάρτυρος της ότι « δεν υποχρεούμεθα εκ του νόμου να μεριμνήσουμε για τους υπεραρίθμους».

Τέλος ως σημειωθεί 'το ο ισχυρισμός της εναγομένης, στην προμετωπίδα των προτάσεών της, ότι η καθυστέρηση και ταλαιπωρία επιβατών είναι αναμενόμενη ως κάποιο βαθμό σε όλα τα λιμάνια, τους σταθμούς και τα αεροδρόμια της χώρας, με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο, οποιασδήποτε εταιρίας, η δε κατανόηση του κοινού σε τέτοιες περιστάσεις αποτελεί προϋπόθεση της λειτουργίας της εμπορικής ναυτιλίας, βεβαίως και δεν μπορεί να θεωρηθεί λόγος που αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της προξενηθείσας στον ενάγοντα προσβολής της προσωπικότητάς του.(βλ. σχετ. ΕφΑθ 8908/88 ΝοΒ 36.1664, ΠρΑΘ 5980/76 ΝοΒ 24. 1117). Ενόψει όλων αυτών, το δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητα της προπεριγραφείσας προσβολής, το προσβληθέν αγαθό της προσωπικότητας του ενάγοντος, τον τόπο, το χρόνο, τη διάρκεια και τις συνθήκες υπό τις οποίες έλαβε χώρα η προσβολή, το επάγγελμα και τις εν γένει συνθήκες ζωής του προσβληθέντος ενάγοντος και της προσβάλλουσας εναγομένης, τη δημοσιότητα που έλαβε χώρα σχετικώς αλλά και τη συμπεριφορά των διαδίκων, προσδιορίζει το οφειλόμενο στον ενάγοντα, ως χρηματική ικανοποίηση ποσόν στις τριακόσιες χιλιάδες

(300.000) δραχμές. Με τα δεδομένα αυτά, η ένδικη αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή, ως προς την πρώτη εναγομένη, ως βάσιμη και κατ'ουσίαν και να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το πιο κάτω πόσον των 300.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση. Ας σημειωθεί ότι με την ένδικη αγωγή δεν υποβάλλεται αίτημα περί προσωρινής εκτελεστότητας της απόφασης. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα του ενάγοντος, κατόπιν σχετικού αιτήματος του (άρθρο 191 παρ.2 ΚΠολΔ) βαρύνουν την εναγομένη (άρθρο 176 ΚΠολΔ).

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Αριθμ. Απόφασης : 610/1996

Α) Στις 29.9.1994, ο ενάγων, δικηγόρος Αθηνών, αγόρασε στην Αθήνα τρία εισιτήρια για το δρομολόγιο της 2.10.1994 (Κυριακής) και ώρα 14.00 από Τήνο προς Ραφήνα με το υδροπτερυγό XXII νηολ. Πειραιώς υπ' αριθ. 5626 του οποίου τον εξοπλισμό και την εκμετάλλευση ασκεί η πρώτη εναγομένη και ανήκει κατά κυριότητα στην εταιρία «Α.Γ.Μ.Ν.Ε.**». Ο ενάγων προέβη στην προ τριημέρου αγορά των παραπάνω εισιτηρίων επιστροφής διότι επιθυμούσε να είναι εξασφαλισμένη η επιστροφή του στη Ραφήνα κατά τη συγκεκριμένη ημέρα και ώρα, δηλ με το συγκεκριμένο δρομολόγιο προκειμένου να καλύψει οδικώς την απόσταση από τη Ραφήνα στην κατοικία του στην Αθήνα κατά τη διάρκεια της νύκτας. Την Κυριακή 2.10.1994 και ενώ ο ενάγων μαζί με άλλους 30 περίπου επιβάτες, που είχαν επίσης εισιτήρια για το δρομολόγιο της 14.00 ώρας, αλλά και

με άλλους 20 περίπου επιβάτες οι οποίοι είχαν εναπομείνει στην Τήνο από προηγούμενα δρομολόγια των υδροπτερύγων της ίδιας εφοπλίστριας και οι οποίοι δεν είχαν μεταφερθεί στον προορισμό τους, λόγω υπερπληρώσεως του σκάφους του προηγούμενου δρομολογίου εξαιτίας εκδόσεως υπεράριθμων εισιτηρίων, ανέμεναν στην αποβάθρα του Παλαιού Λιμένος της Τήνου όπου ναυλοχούν τα συγκεκριμένα υδροπτέρυγα, αφίχθη περί την 13.50 ώρα το υπ' αριθ. XXII υδροπτέρυγο Ν.Π. 5626, (Ε/Γ-Υ/Γ Δελφίνοι...) προερχόμενο από τη Μύκονο και στο οποίο όμως υπήρχαν διαθέσιμες πολύ λίγες θέσεις, τις οποίες κατέλαβαν μετά από έντονους διαξιφισμούς, μερικοί από τους αναμένοντες επιβάτες στην Τήνο. Αποτέλεσμα τούτου ήταν να μην καταστεί δυνατή η επιβίβαση στο πλοίο του ενάγοντος και 26 ακόμη επιβατών, οι οποίοι ήσαν κάτοχοι αντιστοίχων εισιτηρίων με προορισμό τη Ραφήνα. Αυτό οφειλόταν σε αποκλειστική υπαιτιότητα της εφοπλίστριας-εναγομένης και των προστηθέντων αυτής ναυτικών πρακτόρων του πλοίου στη Μύκονο και στην Τήνο, οι οποίοι παρά το νόμο εξέδωσαν αριθμό εισιτηρίων κατά πολύ μεγαλύτερο του αριθμού του Πρωτοκόλλου Γενικής Επιθεωρήσεως του πλοίου αλλά και του αριθμού που τους είχε διατεθεί αντίστοιχα από την εφοπλίστρια εταιρία, χωρίς να ληφθεί καθόλου υπόψη ο αριθμός των πράγματι επιβαινόντων στο πλοίο, αφού επρόκειτο για ενδιάμεσο λιμένα προσέγγισης του πλοίου. Το γεγονός πως η εφοπλίστρια γνώριζε την έκδοση υπεραρίθμων εισιτηρίων από τους προστηθέντες αυτής ναυτικούς πράκτορες, και μάλιστα σε όλη της την έκταση, καταδεικνύεται και από την κατάθεση του μάρτυρά της, ο οποίος κατέθεσε ότι « έχουμε πάντα αμοιβό “δελφίνοι” (Υ/Γ) για τους υπεράριθμους. Μετά από αυτά (τη μη επιβίβαση των επιβατών στο πλοίο) εκτυλίχθηκαν στην αποβάθρα του λιμένος της Τήνου σκληρές πλήρους αναρχίας, προπηλακισμοί, αντεγκλήσεις, ύβρεις κ.λ.π. μεταξύ των επιβατών, που είχαν

εισιτήριο αλλά δεν επιβιβάστηκαν, και του πλοιάρχου, του τοπικού πράκτορα, της Λιμενικής Αρχής κ.λ.π., οπότε επενέβη ο Λιμενάρχης Τήνου που διαβεβαίωσε τους διαμαρτυρούμενους επιβάτες ότι θα μεριμνήσει να μεταφερθούν αυτοί με άλλο Ε/Γ-Υ/Γ δελφίνι... και να μην επιτρέψουν τον απόπλου του. Μετά από συνεννοήσεις με την εφοπλίστρια ο Λιμενάρχης διαβεβαίωσε τους επιβάτες (μεταξύ των οποίων όπως προαναφέρθηκε ήταν και ο ενάγων) ότι θα εκτελείτο δρομολόγιο με το « Υ/Γ δελφίνι...», εφοπλισμού επίσης της ίδιας, το οποίο ήταν ήδη προσδεδεμένο στον εξωτερικό λιμένα της Τήνου και χρειαζόταν 20΄ της ώρας για προθέρμανση της μηχανής του και άλλα 10΄ για την μεθόρμισή του στον κυρίως λιμένα της Τήνου, οπότε και υπεδείχθη στους επιβάτες να μεταβούν πεζή, στην αποβάθρα του εξωτερικού(νέου) λιμένος, σε απόσταση μεγαλύτερη των 500 μ. μεταφέροντας και τις αποσκευές τους. Επακολούθησαν νέοι διαπληκτισμοί και αντεγκλήσεις αφού λόγω και του καύσωνος και της άπνοιας που επικρατούσε, ενόψει και της ώρας που διεδραματίζοντο τα παραπάνω συμβάντα (14.00-15.00) τούτο θα ήταν ιδιαίτερος επίπονο. Μετά από τις νέες αυτές διαμαρτυρίες των επιβατών τους διετεθή λεωφορείο που μετέφερε μερικούς απ΄ τους επιβάτες στην αποβάθρα του εξωτερικού λιμένος, όπου όμως πληροφορήθηκαν ότι το νέο Υ/Γ « δελφίνι...» είχε βλάβη, η οποία έπρεπε να αποκατασταθεί και δεν θα αναχωρούσε πριν από τις 17.00 ώρα της ίδιας ημέρας. Μετά δε από επιθεώρηση του δεύτερου υδροπτερύγου, και αφού καμία επισκευή δεν έγινε σ΄ αυτό, τούτο κρίθηκε αξιόπλοο και ανεχώρησε εν τέλει στις 17.00 ώρα μεταφέροντας τον ενάγοντα και τους λοιπούς επιβάτες στον προορισμό τους στη Ραφήνα. Κατά το διάστημα από τον απόπλου του πρώτου Υ/Γ, περίπου την 14.15΄ μέχρι την αναχώρησή του στις 17.00 ώρα με το δεύτερο(έκτακτο) δρομολόγιο ο ενάγων και οι λοιποί επιβάτες παρέμεναν όρθιοι, σε αναμονή, εν μέσω των προπεριγραφισών αντεγκλήσεων και

διαπληκτισμών, υπό συνθήκες καύσωνος και άπνοιας. Δύο μέρες μετά τα συμβάντα αυτά, στις 4.10.1994, ο ενάγων δικηγόρος απέστειλε επιστολή-καταγγελία στο ΥΕΝ και μετά την υπ' αριθ. Πρωτ. 1312.4/30/24.10.1994 απάντηση του τελευταίου η αρμόδια Λιμενική Αρχή Τήνου, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, κίνησε τη διαδικασία επιβολής των νόμιμων ποινικών και πειθαρχικών κυρώσεων κατά των ναυτικών πρακτόρων.

Με βάση το ιστορικό αυτό, ο ενάγων άσκησε αγωγή στο Πρωτοδικείο Πειραιώς για το λόγο ότι υπέστη σημαντική προσβολή της προσωπικότητάς του καθότι από την προαναφερθείσα παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά της εναγομένης και των υπ' αυτής προστηθέντων ναυτικών πρακτόρων, προξενήθηκε σ' αυτόν σωματική κόπωση και ψυχικός πόνος αλλά επιπλέον και λόγω της προξενηθείσας καθυστέρησης στην επιστροφή του, επί τρίωρο, κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες, προσεβλήθη η ελευθερία του με την παρεμπόδιση της ακώλυτης στο χώρο κινήσεώς του. Η αγωγή στρεφόταν κατά της εφοπλίστριας εταιρίας (πρώτη εναγομένη) και κατά του νόμιμου εκπροσώπου και αντικλήτου της κυρίας του πλοίου (υδροπτέρυγου XXII Ν.Π. 5626) «Α.Γ.Μ.Ν.Ε.» (η οποία ούτως ή άλλως δεν είναι διάδικος στην παρούσα δίκη). Ωστόσο, η παραπάνω αποδιδόμενη στον εναγόμενο αυτόν ιδιότητα δεν δικαιολογεί την άσκηση της ένδικης αγωγής κατ' αυτού(ως εναγομένου) αφού και αν ακόμα γινόταν δεκτό ότι πράγματι είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος της κυρίας του πλοίου- και ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη, ευθύνης της τελευταίας αυτής- αυτός δεν είναι υποκείμενο της εννόμου σχέσεως από την οποία απορρέει η ένδικη αξίωση και συνεπώς αφού ελλείπουν τα στοιχεία της παθητικής νομιμοποίησης αυτού η ένδικη αγωγή πρέπει να απορριφθεί, ως προς αυτόν.

Β) Το νομικό ζήτημα που τίθεται στην παρούσα υπόθεση είναι αν η έκδοση υπεράριθμων εισιτηρίων από τους ναυτικούς πράκτορες, οι οποίοι είναι προστηθέντες της εφοπλίστριας εταιρίας, αποτελεί προσβολή της

προσωπικότητας και συνεπώς της αξίας του ανθρώπου και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί το δικαστήριο να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης βάσει του ά.59ΑΚ.

Γ) Το δικαστήριο κρίνοντας την υπόθεση ξεκίνησε τις σκέψεις του επικαλούμενο καταρχάς το άρθρο ά.57ΑΚ. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρο 57 παρ.1 εδ. ά και 2 ΑΚ, όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημιώσεως κατά τις διατάξεις για αδικοπραξίες δεν αποκλείεται. Κατά δε το άρθρο 59ΑΚ στην περίπτωση του ως άνω άρθρου, το δικαστήριο με απόφασή του, ύστερα από αξίωση αυτού που έχει προσβληθεί, η ικανοποίηση δε συνίσταται σε πληρωμή χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα ή σε οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις. Από τις διατάξεις αυτές αλλά και από άλλες τόσο του Αστικού Κώδικα όσο και ειδικών νόμων, που πρέπει πλέον να αντιμετωπίζονται ως ειδικεύσεις του άρθρου 2 παρ.1 του Συντάγματος, με το οποίο καθιερώνεται ο θεμελιώδης κανόνας του σεβασμού και της προστασίας της αξία του ανθρώπου, προκύπτει ότι το δίκαιο ανάγει τον άνθρωπο καθ' εαυτόν σε αυτοτελές αντικείμενο προστασίας και επιβάλλει το σεβασμό της προσωπικότητας από τρίτους. Η προσωπικότητα εξωτερικώς παρίσταται υπό διάφορες εκφάνσεις, με τη γενική δε ρήτρα περί παρανόμου προσβολής της επιτυγχάνεται ο εντοπισμός, αλλά και η διεύρυνση των εκφάνσεων της προσωπικότητας, εκείνων που κατά την επιστήμη και τις κοινωνικές, συναλλακτικές αντιλήψεις θεωρούνται προστατεύσιμες. Μέσα της καθιερούμενης σφαιρικής προστασίας της προσωπικότητας είναι η άρση της προσβολής, η παράλειψη αυτής στο μέλλον και η ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, ενώ η αποκατάσταση της περιουσιακής ζημιάς που προκλήθηκε από την προσβολή της χωρεί με βάση εκείνα που ισχύουν στις αδικοπραξίες (άρθρα 914επ.ΑΚ) στα οποία άλλωστε παραπέμπει το άρθρο 57ΑΚ. Προσβολή της προσωπικότητας εξάλλου ενέχει κάθε πράξη τρίτου

προσώπου με την οποία διαταράσσεται η κατά τη στιγμή της προσβολής υπάρχουσα κατάσταση, ως προς τις διάφορες εκφάνσεις της προσωπικότητας, σε κάθε δε έκφανση αντιστοιχεί και ιδιαίτερος τρόπος προσβολής, που μπορεί να συντελεστεί και με παράλειψη. Δεν αρκεί όμως η απλή προσβολή, αλλά απαιτείται επί πλέον να είναι και παράνομη, δηλ. απαγορευμένη. Το παράνομο αυτό είναι ευχερές να διακριβωθεί όταν υπάρχει διάταξη που να απαγορεύει συγκεκριμένη πράξη, η οποία προσβάλλει κάποια έκφανση της προσωπικότητας, είναι δε αδιάφορο σε ποιο τμήμα του δικαίου αυτή η διάταξη ευρίσκεται(αστικού, ποινικού, δημοσίου δικαίου ή και σε ειδικούς νόμους), όπως αντιθέτως το παράνομο δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το δίκαιο ρητώς επιτρέπει την προσβολή της προσωπικότητας άλλου. Από την πλευρά εκείνου που προσβάλλει έκφανση της προσωπικότητας του άλλου, δεν απαιτείται πταίσμα(δόλος ή αμέλεια), εκτός αν ζητείται αποζημίωση κατά τις διατάξεις των αδικοπραξιών. Τέλος, ενόψει της ευρύτατης προστασίας της προσωπικότητας, οι προσβολές κατ' αυτής είναι άπειρες, για πολλές δε του καθημερινού βίου ενέργειες θα μπορεί να υποστηριχθεί ότι αποτελούν προσβολές ασήμαντες ή ότι η παροχή έννομης προστασίας γι' αυτές είναι εκ των προτέρων αδύνατη. Συνεπώς και η επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης προϋποθέτει σημαντική οπωσδήποτε προσβολή της προσωπικότητας, γι' αυτό και ο δικαστής για το σχηματισμό της σχετικής αξιολογικής κρίσεώς του, οφείλει να εκτιμήσει όλα τα περιστατικά που χαρακτηρίζουν τη συγκεκριμένη περίπτωση και ειδικότερα να εκτιμήσει την έκφανση της προσωπικότητας κατά της οποίας στρέφεται η προσβολή, τη βαρύτητα αυτής, την υπαιτιότητα και το βαθμό αυτής, τον τόπο, το χρόνο και τη διάρκεια της προσβολής, το επάγγελμα, την περιουσιακή κατάσταση και τις συνθήκες της ζωής αυτού που δέχθηκε την προσβολή και εκείνου που ενήργησε αυτήν, την τυχόν δημοσιότητα της προσβολής και τη συμπεριφορά του προσβληθέντος.

Εξάλλου από των συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 5 παρ.2, 5 του ν. 60459/1934, του άρθρου 11 ν. 4473/1965, του β.δ. 448/1972, του άρθρου 180 ν.δ. 187/1973 « περί Κωδικός Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου», του Κανονισμού Λιμένος Πειραιώς, όπως οι διατάξεις αυτές ίσχυαν μέχρι την τροποποίησή τους από το π.δ. 229/9/20.6.1995(ΦΕΚ Α' 130/1995), προκύπτει ότι ο πλοιοκτήτης ή εφοπλιστής κάθε πλοίου καθώς και οι οριζόμενοι απ' αυτούς ναυτικοί πράκτορες αυτού (προκειμένου ειδικότερα περί επιβατηγών και οχηματαγωγών πλοίων), υποχρεούνται να εκδίδουν εισιτήρια επιβατών εντός του αριθμού του Πρωτοκόλλου Γενικής Επιθεώρησης(ΠΓΕ) κατά θέσεις ή του πιστοποιητικού Ασφαλείας του πλοίου. . Προκειμένου για ενδιάμεσους λιμένες προσέγγισης του πλοίου αυτοί (ναυτικοί πράκτορες) εκδίδουν (δια του ναυτικού πρακτορείου πάντα) εισιτήρια εντός του αριθμού, κατά θέσεις, που τους διατέθηκε από τον πλοιοκτήτη ή τον εφοπλιστή και σε κάθε περίπτωση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των επιβαινόντων στο πλοίο. Τέλος, αυτοί εκδίδουν εισιτήρια επιβάτη (ή αποδείξεις μεταφοράς οχήματος) σε οποιοδήποτε πρόσωπο, εφόσον όμως διαπιστώσουν ότι δεν έχει συμπληρωθεί ο επιτρεπόμενος αριθμός. Στους παραβάτες δε των πιο πάνω διατάξεων επιβάλλονται οι ποινές που προβλέπονται αντίστοιχα από το άρθρο 180 ν.δ. 187/73 και το άρθρο 11 ν.4473/1965, αλλά και διοικητικές ποινές που προβλέπονται μεταξύ άλλων, και από τον Κανονισμό Λιμένος Πειραιώς. Εξάλλου, γίνεται δεκτό στην επιστήμη και στη νομολογία ότι ο ναυτικός πράκτορας είναι άμεσος αντιπρόσωπος του πλοιοκτήτη-εφοπλιστή- για τις υπό την ιδιότητά του αυτήν συναπτόμενες δικαιοπραξίες, για τα απ' αυτές δε γεννώμενα δικαιώματα και υποχρεώσεις, δεν έχει προσωπική ευθύνη έναντι τρίτων(παραληπτών φορτίων, προμηθευτών, επιβατών κ.λ.π.) διότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αφορούν ευθέως το πρόσωπο του πλοιοκτήτη-εφοπλιστή (άρθρο 411 ΑΚ). Στην περίπτωση της εξωδικαιοπρακτικής δραστηριότητάς του ο ναυτικός πράκτορας ευθύνεται όταν

βαρύνεται με προσωπικό του πταίσμα, όταν δηλαδή διαπράττει άδικη πράξη, σύμφωνα με τα άρθρα 914 και μ919 ΑΚ, οπότε και εις ολόκληρον υπεύθυνος είναι και ο πλοιοκτήτης- εφοπλιστής(άρθρο 922-926 ΑΚ). Ενόψει όλων αυτών, το δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη τη βαρύτητα της προπεριγραφείσας προσβολής, το προσβληθέν αγαθό της προσωπικότητας του ενάγοντος, τον τόπο, το χρόνο, τη διάρκεια και τις συνθήκες υπό τις οποίες έλαβε χώρα η προσβολή, το επάγγελμα και τις εν γένει συνθήκες ζωής του προσβληθέντος ενάγοντος και της προσβάλλουσας εναγομένης, τη δημοσιότητα που έλαβε χώρα σχετικώς αλλά και τη συμπεριφορά των διαδίκων, προσδιορίζει το οφειλόμενο στον ενάγοντα, ως χρηματική ικανοποίηση ποσόν στις τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχμές.

ΜονΠρΑθ 35061/1998

Δικαστής : Αικατερίνη Τσιτσιρίδου

Δικηγόροι : Α. Δαμασκηνός – Β. Καπερνάρος, Δ. Σκούρτης.

(2, 5 παρ. 1, 16 παρ. 1, 22 παρ. 3 Συντ.- 682, 692 παρ. 4 ΚΠολΔ)

Ασφαλιστικά μέτρα. Ελευθερία της εργασίας καλλιτέχνη. Για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων προϋποτίθεται η πιθανολόγηση της υπάρξεως του ουσιαστικού δικαιώματος, του οποίου η προστασία επιδιώκεται. Τέτοιο δικαίωμα, που άγει τον εργαζόμενο σε εξαναγκασμό παροχής οποιουδήποτε είδους εργασίας (πνευματικής, καλλιτεχνικής κ.λ.π) προς τον τέως εργοδότη του, δεν υπάρχει, καθώς είναι αντίθετο στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα ελευθερίας της εργασίας, του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου και της ελεύθερης πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Απαγόρευση ικανοποιήσεως του δικαιώματος. Αθέμιτος ανταγωνισμός. Ικανοποίηση του δικαιώματος επέρχεται, αν διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο η απαγόρευση εκτυπώσεως και κυκλοφορίας των υλικών φορέων του ήχου (album), καθώς δε θα ήταν δυνατή η εκ των υστέρων αποκατάσταση των πραγμάτων από το δικαστήριο της κύριας δίκης.

Σύμφωνα με τα άρθρα 682 επ. ΚΠολΔ, το ασφαλιστικό μέτρο συνιστά αναγκαίως παρεπόμενο της εκκρεμούς ή μέλλουσας συντόμως να ανοιγεί διαγνωστικής δίκης επί του επικαλούμενου δικαιώματος και αποβλέπει στη διασφάλιση, διατήρηση ή προσωρινή

ρύθμιση του δικαιώματος τούτου μέχρι της διαγνώσεως αυτού και συνεπώς στη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης. Η ικανοποίηση, επομένως, του ουσιαστικού δικαιώματος, δηλαδή η δημιουργία ουσιαστικής καταστάσεως, η οποία ανταποκρίνεται προς την έννομη συνέπεια που προκύπτει από το ουσιαστικό δικαίωμα ευρίσκεται εκτός του σκοπού του ασφαλιστικού μέτρου και για το λόγο αυτόν απαγορεύεται και ρητώς από το νόμο και συγκεκριμένα από τη διάταξη του άρθρου 692 παρ. 4 ΚΠολΔ, η οποία καθιερώνει γενική αρχή, κατά την οποία «τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος, του οποίου ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση».

Εξαιρέση της αρχής αυτής αποτελεί μόνο η διάταξη του άρθρου 728 ΚΠολΔ, κατά την οποία το δικαστήριο δύναται να επιδικάσει προσωρινά, ως ασφαλιστικό μέτρο, το σύνολο ή μέρος των απαιτήσεων που αναφέρονται σ' αυτήν και πάντως με τους περιορισμούς που προβλέπονται από τις διατάξεις του επόμενου άρθρου (729 ΚΠολΔ). Οπωσδήποτε, όμως, η εξαιρετική αυτή σύμπτωση του περιεχομένου του ασφαλιστικού μέτρου με την έννομη συνέπεια του ουσιαστικού δικαιώματος δεν αναιρεί την αρχή που αναφέρθηκε σχετικά με το σκοπό του ασφαλιστικού μέτρου και της σχέσεως αυτού προς το ασφαλιστικό δικαίωμα, προ της οποίας κάμπτεται και η εξουσία που παρέχεται στο δικαστήριο από τη διάταξη του άρθρου 732 ΚΠολΔ, να διατάζει δηλαδή εκτός από τα ειδικά απαριθμούμενα στο νόμο ασφαλιστικά μέτρα και κάθε άλλο πρόσφορο, κατά την κρίση του, με το οποίο εξασφαλίζεται ή διατηρείται το δικαίωμα ή ρυθμίζεται η κατάσταση.(βλ. Π. Τζίφρα, Ασφαλ. Μέτρα, έκδ. γ', σελ. 50, σχόλια Μ. Βερβεσού στη Δ 1.162, ΜονΠρΑθ 2005/90, 18510/86, 17109/86, αδημοσ.)

Μεταξύ των γενικών-βασικών- προϋποθέσεων, εξάλλου, που πρέπει να συντρέχουν, σύμφωνα με τα ανωτέρω, για να διαταχθεί οποιοδήποτε ασφαλιστικό μέτρο, είναι η πιθανολόγηση της ύπαρξης δικαιώματος, προς προστασία του οποίου επιδιώκεται το ασφαλιστικό μέτρο. Τέτοιο ασφαλιστέο δικαίωμα που να άγει σε εξαναγκασμό παροχής οποιοδήποτε είδους εργασίας (πνευματικής, καλλιτεχνικής κ.λ.π.) τον εργαζόμενο έναντι του τέως εργοδότη του να απασχολεί αυτόν δεν υφίσταται, διότι τούτο αντιτίθεται στο και συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της ελευθερίας της εργασίας, του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου, καθώς και σ' αυτό της ελεύθερης πνευματικής ή καλλιτεχνικής δημιουργίας.(άρθρ. 2, 5 παρ.1, 16 παρ. 1, 22 παρ.3 του Συντ.,ολ. ΑΠ 4/98 Ελλ Δνη 39.66, ΜονΠρΑθ 22493/94 ΔΕΕ 1995.659).

Στην προκείμενη περίπτωση η αιτούσα, παραγωγός υλικών φορέων ήχου, εκθέτει με την υπό κρίση από 5.10.98 αίτησή της ότι με το από 15.5.91 ιδιωτικό συμφωνητικό συνήψε με τον πρώτο καθ' ού, καλλιτέχνη-τραγουδιστή, σύμβαση τριετούς αποκλειστικής καλλιτεχνικής συνεργασίας, με βάση την οποία ο τελευταίος ανέλαβε την υποχρέωση να ηχογραφήσει για λογαριασμό της τόσα τραγούδια όσα είναι απαραίτητα για να αποτελέσουν το περιεχόμενο τριών (3) δίσκων μακράς διάρκειας, προς το σκοπό κυκλοφορίας αντιτύπων αυτών στο καταναλωτικό κοινό. Ότι η εν λόγω σύμβαση εξετελέσθη ομαλώς και με το από 25.10.93 ιδιωτικό συμφωνητικό συνήψε με τον εν λόγω αντισυμβαλλόμενο της νέα τριετή σύμβαση αποκλειστικής συνεργασίας, με βάση την οποία ο τελευταίος ανέλαβε την υποχρέωση να ηχογραφήσει και να παραχωρεί σ' αυτήν κατ' έτος της διάρκειάς της προς εκμετάλλευση τόσα τραγούδια όσα είναι απαραίτητα για να παραχθεί ένας (1) τουλάχιστον υλικός φορέας ήχου («album»). Ότι με ρητό όρο της σύμβασης αυτής συμφώνησαν να παρατείνεται η διάρκειά της και πέραν της τριετίας, αν κατά τη λήξη της ο αντισυμβαλλόμενός της-πρώτος καθ' ού δεν έχει συμπληρώσει τον αριθμό ηχογραφήσεων τριών (3) albums για λόγους μη οφειλόμενους σ' αυτήν, μέχρι εκπληρώσεως της σχετικής υποχρεώσεώς του. Ότι σε εκτέλεση της νέας συμβάσεως ηχογραφήθηκε κανονικά το πρώτο album που κυκλοφόρησε στις 3.10.94 και με

καθυστέρηση, κατόπιν συμφωνίας τους, το δεύτερο album που κυκλοφόρησε στις 13.9.96, ενώ δεν ηχογραφήθηκε τρίτο album μετά από συναπόφαση των συμβαλλομένων να καθυστερήσει η ηχογράφησή του. Ότι στις 30.9.97, χωρίς να έχει ηχογραφηθεί το τρίτο album και ενώ διαπραγματεύετο με τον πρώτο καθ' ού, για τη σύναψη νέας συμβάσεως, πληροφορήθηκε ότι με ιδιωτικό συμφωνητικό τον προσέλαβε η δεύτερη καθ' ης ανώνυμη εταιρία ως έμμισθο υπάλληλό της για να παρέχει σ' αυτήν την εργασία του ως τραγουδιστής και εκτελεστής καλλιτεχνικών ασμάτων, με την εταιρία δε αυτή θα συνεχίζετο η οποιαδήποτε συνεργασία τους. Ότι στις 15.10.97 ο πρώτος καθ' ού της κοινοποίησε εξώδικη δήλωσή του, με την οποία της επιρρίπτει ανύπαρκτες ευθύνες για τη μη ηχογράφηση του τρίτου album και ισχυρίζεται ότι η από 25.10.93 μεταξύ τους σύμβαση είχε λήξει, ενώ αντιθέτως αυτή είχε παραταθεί αυτοδικαίως, όπως του γνωστοποίησε με την από 20.10.97 εξώδικη απάντησή της που κοινοποίησε και στις ανταγωνίστριες της δισκογραφικές εταιρίες, μεταξύ των οποίων και η τρίτη καθ' ης. Και ότι ο πρώτος καθ' ού προέβη πρόσφατα σε ηχογράφηση περιορισμένου αριθμού τραγουδιών για λογαριασμό της τρίτης καθ' ης, η οποία κυκλοφόρησε τα τραγούδια αυτά επί ψηφιακών φορέων περιορισμένης διάρκειας (CD singles), παρά τη γνώση της για τη μεταξύ τους αντιδικία και για την εκ μέρους αυτής (αιτούσας) άσκηση σχετικής αγωγής κατά των δύο πρώτων καθ' ών ενώπιον του Πολυμελούς πρωτοδικείου Αθηνών, με την ενέργεια δε αυτή της τρίτης καθ' ης, που αντίκειται στα χρηστά ήθη και συναλλακτικά ήθη και στην καλή πίστη η τελευταία ανταγωνίζεται αθεμίτως τα δικά της (αιτούσας) επαγγελματικά συμφέροντα. Ζητεί δε η αιτούσα, ως ασφαλιστικό μέτρο, να απαγορευθεί στους δύο πρώτους καθ' ών η περαιτέρω κυκλοφορία του ψηφιακού δίσκου περιορισμένης διάρκειας (CD single) με γενικό τίτλο «Σ.Ρ» και η ηχογράφηση και κυκλοφορία τραγουδιών με ερμηνευτή τον πρώτο καθ' ού για λογαριασμό οποιουδήποτε τρίτου, μέχρις εκδόσεως οριστικής απόφασης επί της αγωγής της κατ' αυτών που εκκρεμεί στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, να απαγορευθεί στην τρίτη καθ' ης η εκτύπωση των φορέων ήχου και η κυκλοφορία των ήδη πραγματοποιηθεισών ηχογραφήσεων για λογαριασμό της με ερμηνευτή τον πρώτο καθ' ού, μέχρις εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της προαναφερόμενης αγωγής και να υποχρεωθεί η ίδια να αποσύρει τα αντίτυπα που κυκλοφορούν, να απειληθεί δε κατά των καθ' ών χρηματική ποινή 2.000.000 δραχμών για κάθε παράβαση των διατάξεων της αποφάσεως που θα εκδοθεί. Η αίτηση αυτή αρμοδίως εισάγεται για να συζητηθεί ενώπιον του δικαστηρίου τούτου κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρ. 686 επ ΚΠολΔ), πλην όμως, έχουσα το ανωτέρω περιεχόμενο και αιτήματα, κρίνεται μη νόμιμη, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν στις νομικές σκέψεις του δικαστηρίου. Τούτο διότι, όσον αφορά τους δύο πρώτους καθ' ών, δεν έχει τέτοιο ασφαλιστέο δικαίωμα η αιτούσα ως τέως εργοδότης του πρώτου καθ' ού να του απαγορεύσει να εργασθεί σε άλλον εργοδότη και να εξαναγκάσει τούτον σε παροχή καλλιτεχνικών υπηρεσιών προς αυτή την ίδια (αιτούσα), ή να αξιώσει κατά της δεύτερης καθ' ης ως νέας εργοδότης του να μην απασχολεί αυτόν, όσον αφορά δε την τρίτη καθ' ης διότι επιδιώκεται με την αίτηση αυτή η πλήρης ικανοποίηση του επικαλούμενου δικαιώματος που αναγνωρίζεται και προστατεύεται από το νόμο περί αθέμιτου ανταγωνισμού, εφόσον, διατασσομένης τυχόν της αιτούμενης απαγόρευσής της υπό της τρίτη καθ' ης εκτύπωσης και κυκλοφορίας των φορέων ήχου με ερμηνευτή τον πρώτο καθ' ού, δεν θα ήταν δυνατή η εκ των υστέρων αποκατάσταση των πραγμάτων από το δικαστήριο της κύριας δίκης σε περίπτωση απορρίψεως της σχετικής αγωγής της αιτούσας ή άρσεως (άρθρ. 693 παρ 2 ΚΠολΔ) ή ανακλήσεως (άρθρ. 696 παρ 3 ΚΠολΔ) του ασφαλιστικού μέτρου. Άλλωστε, δεν γίνεται καμιά αναφορά ή επίκληση στην αίτηση για συνδρομή επείγουσας περίπτωσης ή επικείμενου κινδύνου για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων υπέρ της αιτούσας.

Μετά απ' αυτά, πρέπει να απορριφθεί η αίτηση και να συμψηφισθούν μεταξύ των διαδικών τα δικαστικά έξοδα, για εύλογη αμφιβολία της αιτούσας ως προς την έκβαση της δίκης (άρθρ. 179 ΚΠολΔ).

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 35061/1998

Υπόθεση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων από την τέως εργοδότηρα δισκογραφική εταιρία προκειμένου να εξαναγκάσει τον εργαζόμενο καλλιτέχνη να συνεχίσει να της παρέχει την εργασία του.

Α) Η αιτούσα εταιρία, παραγωγός υλικών φορέων ήχου, με το από 15.5.91 ιδιωτικό συμφωνητικό συνήψε με τον πρώτο καθού, καλλιτέχνη-τραγουδιστή, σύμβαση τριετούς αποκλειστικής καλλιτεχνικής συνεργασίας, με βάση την οποία ο τελευταίος ανέλαβε την υποχρέωση να ηχογραφήσει για λογαριασμό της τόσα τραγούδια όσα θα ήταν απαραίτητα για ν' αποτελέσουν το περιεχόμενο τριών δίσκων μακράς διάρκειας, προς το σκοπό κυκλοφορίας αντιτύπων αυτών στο καταναλωτικό κοινό. Η εν λόγω σύμβαση εξετελέσθη ομαλώς και με το από 25.10.1993 ιδιωτικό συμφωνητικό συνήψε με τον προρρηθέντα αντισυμβαλλόμενό της νέα τριετή σύμβαση αποκλειστικής συνεργασίας, με βάση την οποία ο τελευταίος ανέλαβε την υποχρέωση να ηχογραφεί και να παραχωρεί σ' αυτήν κατ' έτος της διάρκειάς της προς εκμετάλλευση τόσα τραγούδια όσα θα ήταν απαραίτητα να παραχθεί ένας (1) τουλάχιστον υλικός φορέας ήχου («album»). Με ρητό όρο της σύμβασης αυτής συμφώνησαν να παρατείνεται η διάρκειάς της και πέραν της τριετίας, αν κατά τη λήξη της ο αντισυμβαλλόμενός της δεν είχε συμπληρώσει τον αριθμό ηχογραφήσεων τριών (3) albums για λόγους μη οφειλόμενους σ' αυτήν, μέχρι εκπλήρωσεως της σχετικής υποχρεώσεώς του. Σε εκτέλεση της νέας συμβάσεως ηχογραφήθηκε κανονικά το πρώτο album που κυκλοφόρησε στις 3.10.1994 και με καθυστέρηση, κατόπιν συμφωνίας τους, το δεύτερο album που κυκλοφόρησε στις 13.3.1996, ενώ δεν ηχογραφήθηκε τρίτο album μετά από συναπόφαση των συμβαλλόμενων να καθυστερήσει η ηχογράφησή του. Στις 30.9.97, χωρίς να έχει ηχογραφηθεί το τρίτο album και ενώ η προαναφερόμενη δισκογραφική εταιρία διαπραγματεύετο με τον πρώτο καθού για τη σύναψη νέας σύμβασης, πληροφορήθηκε ότι με ιδιωτικό συμφωνητικό τον προσέλαβε η δεύτερη καθής ανώνυμη εταιρία ως έμμισθο υπάλληλό της για να παρέχει σ' αυτήν την εργασία του ως τραγουδιστής και εκτελεστής καλλιτεχνικών ασμάτων, με τη δεύτερη δε αυτή εταιρία θα συνεχίζετο η οποιαδήποτε συνεργασία τους. Στις 15.10.1997 ο εν λόγω τραγουδιστής κοινοποίησε στην αρχική εταιρία εξώδικη δήλωσή του, με την οποία της επέριπτε ανύπαρκτες ευθύνες για τη μη ηχογράφηση του τρίτου album και ισχυρίστηκε ότι η από 25.10.1993 μεταξύ τους σύμβαση είχε λήξει, ενώ αντιθέτως αυτή είχε παραταθεί αυτοδικαίως, όπως του γνωστοποίησε η εταιρία με την από 20.10.1997 εξώδικη απάντησή της που κοινοποίησε και στις ανταγωνίστριές της δισκογραφικές εταιρίες, μεταξύ των οποίων και η τρίτη καθής. Αναφορικά με την τρίτη αυτή δισκογραφική εταιρία, ο συγκεκριμένος τραγουδιστής προέβη σε ηχογράφηση περιορισμένου αριθμού τραγουδιών για λογαριασμό της, η οποία κυκλοφόρησε τα τραγούδια αυτά επί ψηφιακών φορέων

περιορισμένης διάρκειας (CD singles), παρά τη γνώση της για την μεταξύ τους αντιδικία και για την εκ μέρους αυτής (της αιτούσας) άσκησης αγωγής κατά των δύο πρώτων καθών (δηλ. κατά του τραγουδιστή και της δεύτερης δισκογραφικής εταιρίας) ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, με την ενέργεια δε αυτής της τρίτης εταιρίας, που αντίκειται στα χρηστά ήθη και συναλλακτικά ήθη και στην καλή πίστη, η τελευταία ανταγωνίζεται αθεμίτως τα επαγγελματικά συμφέροντα της αιτούσας.

Κατόπιν τούτου η εν λόγω πρώτη δισκογραφική εταιρία άσκησε αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα κατά των τριών καθών (τραγουδιστή, δεύτερης και τρίτης δισκογραφικής εταιρίας) ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών ζητώντας να ληφθούν τα εξής ασφαλιστικά μέτρα : α) να απαγορευθεί στους δύο πρώτους καθών (τραγουδιστή- δεύτερη δισκογραφική εταιρία) η περαιτέρω κυκλοφορία ψηφιακού δίσκου περιορισμένης διάρκειας (CD single) με γενικό τίτλο «Σ.Ρ.» και η ηχογράφηση και κυκλοφορία τραγουδιών με ερμηνευτή τον πρώτο καθού για λογαριασμό οποιουδήποτε τρίτου, μέχρι εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της αγωγής της κατ' αυτών που εκκρεμεί στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, να απαγορευθεί στην τρίτη καθής η εκτύπωση των φορέων ήχου και η κυκλοφορία των ήδη πραγματοποιηθεισών ηχογραφήσεων για λογαριασμό της με ερμηνευτή τον πρώτο καθού, μέχρι εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της προαναφερόμενης αγωγής και να υποχρεωθεί η ίδια να αποσύρει τα αντίτυπα που κυκλοφορούν, να απειληθεί δε κατά των καθών χρηματική ποινή 2.000.000 δραχμών για κάθε παράβαση των διατάξεων της απόφασης που θα εκδοθεί.

Β) Το νομικό ζήτημα που τίθεται είναι αν η αιτούσα δισκογραφική εταιρία έχει δικαίωμα, σύμφωνα με το Σύνταγμα, να ζητήσει τη λήψη των συγκεκριμένων ασφαλιστικών μέτρων, δηλαδή αν, σε γενικότερη βάση, είναι συνταγματικά επιτρεπτό να υπάρχει ασφαλιστέο δικαίωμα που να άγει τον εργαζόμενο σε εξαναγκασμό παροχής οποιουδήποτε είδους εργασίας (πνευματικής, καλλιτεχνικής κ.λ.π.) έναντι του τέως εργοδότη του και να απαγορεύει στο νέο εργοδότη του να απασχολεί αυτόν.

Γ) Το δικαστήριο ξεκίνησε την αιτιολογία της εκδοθείσας απόφασής του με τις εξής σκέψεις : Σύμφωνα με τα 682 επ. ΚΠολΔ, το ασφαλιστικό μέτρο συνιστά αναγκαίως παρεπόμενο της εκκρεμούς ή μέλλουσας συντόμως να ανοιγεί διαγνωστικής δίκης επί του επικαλούμενου δικαιώματος και αποβλέπει στη διασφάλιση, διατήρηση ή προσωρινή ρύθμιση του δικαιώματος τούτου μέχρι της διαγνώσεως αυτού και συνεπώς στη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης. Η ικανοποίηση, επομένως, του ουσιαστικού δικαιώματος, δηλαδή η δημιουργία ουσιαστικής καταστάσεως, η οποία ανταποκρίνεται προς την έννομη συνέπεια που προκύπτει από το ουσιαστικό δικαίωμα ευρίσκεται εκτός του σκοπού του ασφαλιστικού μέτρου και για το λόγο αυτόν απαγορεύεται και ρητώς από το νόμο και συγκεκριμένα από τη διάταξη του άρθρου 692 παρ. 4 ΚΠολΔ, η οποία καθιερώνει γενική αρχή, κατά την οποία «τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος, του οποίου ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση».

Εξαιρέση της αρχής αυτής αποτελεί μόνο η διάταξη του άρθρου 728 ΚΠολΔ, κατά την οποία το δικαστήριο δύναται να επιδικάσει προσωρινά, ως ασφαλιστικό μέτρο, το σύνολο ή μέρος των απαιτήσεων που αναφέρονται σ' αυτήν και πάντως με τους περιορισμούς που προβλέπονται από τις διατάξεις του επόμενου άρθρου (729 ΚΠολΔ). Οποσδήποτε, όμως, η εξαιρετική αυτή σύμπτωση του περιεχομένου του ασφαλιστικού μέτρου με την έννομη συνέπεια του ουσιαστικού δικαιώματος δεν αναιρεί την αρχή που αναφέρθηκε σχετικά με το σκοπό του ασφαλιστικού μέτρου και της σχέσεως αυτού προς το ασφαλιστικό δικαίωμα, προ της οποίας κάμπτεται και η εξουσία που παρέχεται στο δικαστήριο από τη διάταξη του άρθρου 732 ΚΠολΔ, να διατάξει δηλαδή εκτός από τα ειδικά απαριθμούμενα

στο νόμο ασφαλιστικά μέτρα και κάθε άλλο πρόσφορο, κατά την κρίση του, με το οποίο εξασφαλίζεται ή διατηρείται το δικαίωμα ή ρυθμίζεται η κατάσταση.

Μεταξύ των γενικών-βασικών- προϋποθέσεων, εξάλλου, που πρέπει να συντρέχουν, σύμφωνα με τα ανωτέρω, για να διαταχθεί οποιοδήποτε ασφαλιστικό μέτρο, είναι η πιθανολόγηση της ύπαρξης δικαιώματος, προς προστασία του οποίου επιδιώκεται το ασφαλιστικό μέτρο. Τέτοιο ασφαλιστέο δικαίωμα που να άγει σε εξαναγκασμό παροχής οποιοδήποτε είδους εργασίας (πνευματικής, καλλιτεχνικής κ.λ.π.) τον εργαζόμενο έναντι του τέως εργοδότη του να απασχολεί αυτόν δεν υφίσταται, διότι τούτο αντιτίθεται στο και συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της ελευθερίας της εργασίας, του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου, καθώς και σ' αυτό της ελεύθερης πνευματικής ή καλλιτεχνικής δημιουργίας.(άρθρ. 2, 5 παρ.1, 16 παρ. 1, 22 παρ.3 του Συντ.).

Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες νομικές του σκέψεις και έχοντας υπόψη του περιεχόμενο και τα αιτήματά της υπό κρίση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων, το δικαστήριο, δικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, με την υπ' αριθμόν 35061/1998 έκρινε την εν λόγω αίτηση ως μη νόμιμη και την απέρριψε. Τούτο διότι, όσον αφορά τους δύο πρώτους καθ' ών, δεν έχει τέτοιο ασφαλιστέο δικαίωμα η αιτούσα ως τέως εργοδότης του πρώτου καθ' ού να του απαγορεύσει να εργασθεί σε άλλον εργοδότη και να εξαναγκάσει τούτον σε παροχή καλλιτεχνικών υπηρεσιών προς αυτή την ίδια (αιτούσα), ή να αξιώσει κατά της δεύτερης καθ' ης ως νέας εργοδότης του να μην απασχολεί αυτόν, όσον αφορά δε την τρίτη καθ' ης διότι επιδιώκεται με την αίτηση αυτή η πλήρης ικανοποίηση του επικαλούμενου δικαιώματος που αναγνωρίζεται και προστατεύεται από το νόμο περί αθέμιτου ανταγωνισμού, εφόσον, διατασσομένης τυχόν της αιτούμενης απαγόρευσής της υπό της τρίτη καθ' ης εκτύπωσης και κυκλοφορίας των φορέων ήχου με ερμηνευτή τον πρώτο καθ' ού, δεν θα ήταν δυνατή η εκ των υστέρων αποκατάσταση των πραγμάτων από το δικαστήριο της κύριας δίκης σε περίπτωση απορρίψεως της σχετικής αγωγής της αιτούσας ή άρσεως(άρθρ. 693 παρ 2 ΚΠολΔ) ή ανακλήσεως(άρθρ. 696 παρ.3 ΚΠολΔ) του ασφαλιστικού μέτρου. "Άλλωστε, δεν γίνεται καμιά αναφορά ή επίκληση στην αίτηση για συνδρομή επείγουσας περίπτωσης ή επικείμενου κινδύνου για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων υπέρ της αιτούσας.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αριθ. Πρωτ. 100/31.1.2000

Πρόεδρος ο κ. Κ. ΔΑΦΕΡΜΟΣ

Εισηγητής ο κ. Σ. ΛΥΤΡΑΣ, αναπληρωματικό μέλος

Δικηγόροι οι κ.κ. Χ. Μπαλής, Β. Πήττας

Προσωπικά δεδομένα.- Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.- Σύνταγμα.- Ελευθερία τύπου.- Αξία του ανθρώπου.-

Η κατοχή, καταχώρηση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση εικόνων ερωτικής ζωής όπως και εικόνων προσωπικού ημερολογίου εμπίπτουν στην έννοια της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του ν. 2472/97.- Οι διατάξεις βάσει των οποίων ορίζεται η αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, δεν επηρεάζουν την αρμοδιότητα της Αρχής, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ν. 2472/97.- Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το δικαίωμα του τύπου να ενημερώνει το κοινό δεν φθάνει μέχρι του σημείου το κοινό να απαιτεί να λαμβάνει γνώση ευαίσθητων δεδομένων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξίας του ανθρώπου, ανεξάρτητα αν αυτά είχαν σημασία για τη θεμελίωση του αξιόποινου χαρακτήρα συγκεκριμένων πράξεων.

(Απόσπασμα) : Από το σύνολο των αποδεικτικού υλικού που προσκομίσθηκε και την εν γένει συζήτηση της υπόθεσης αποδείχτηκαν τα παρακάτω πραγματικά περιστατικά :

α. Σύμφωνα με τη σύμβαση που συνήψαν μεταξύ τους οι εταιρίες «Ρ**» και «Ε.Τ.** και Σία ΕΕ» η πρώτη ανέθεσε στη δεύτερη για το διάστημα 1.9.1999 – 31.7.2000 την παραγωγή δύο εβδομαδιαίων τηλεοπτικών εκπομπών που θα μεταδίδονταν από τον Τηλεοπτικό Σταθμό της Α.** ΑΕ, εφεξής Τηλ/κός Σ/θμός Α.**

β. Στο πλαίσιο της πιο πάνω σύμβασής της με την εταιρία Ρ.** η εταιρία Ε.Τ.** και Σία ΕΕ συγκρότησε αρχείο με βάση κασέτα και προσωπικό ημερολόγιο που εστάλησαν, όπως κατέθεσε ο δημοσιογράφος Μ.Τ.** ενώπιον της Αρχής την 23.12.1999 μέσω του Ταχυδρομείου, στο οποίο αρχείο μεταξύ των άλλων περιλαμβάνονται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα από τη ερωτική ζωή του τραγουδιστή Σ.Κ.** και του σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**

γ. Στην εκπομπή με τον τίτλο «Κ.Τ.**» της 5.12.1999 του Τηλ/κού Σ/θμού Α.** εθνικής εμβέλειας, που παρουσιάζεται από τον δημοσιογράφο Μ.Τ.**, στο πλαίσιο της σύμβασης μεταξύ Ε.Τ.** και Σία ΕΕ και Ρ.** έγινε χρήση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από το πιο πάνω αρχείο, χρήση που παραδέχθηκε ο

δημοσιογράφος Μ.Τ.*8 κατά την κατάθεσή του ενώπιον της Αρχής της 23.12.1999.

Συγκεκριμένα ως προς τον πρώτο- μεταξύ άλλων – προβλήθηκαν σκηνές στις οποίες τελούσε ερωτική πράξη με άτομο του οποίου δεν προσδιοριζόταν η εικόνα, ενώ ως προς τον δεύτερο αναγνώσθηκαν αποσπάσματα προσωπικού ημερολογίου – με ταυτόχρονη προβολή των αντίστοιχων σελίδων, με κείμενο και φωτογραφίες ημίγυμων ανδρών – στα οποία γινόταν αναφορά σε ερωτικού χαρακτήρα πράξεις υποδηλούμενες με τον όρο «σουσέλ»- με ρητά κατονομαζόμενα με τα μικρά τους ονόματα άτομα του ίδιου φύλου.

δ. Της εκπομπής αυτής είχαν προηγηθεί τρεις – 25.11.1999, 28.11.1999 και 2.12.1999- γινόταν χρήση των ίδιων ευαίσθητων δεδομένων, με τη διαφορά ότι δεν είχαν αποκαλυφθεί η εικόνα ή η ταυτότητα των προσώπων, στα οποία αυτά αφορούσαν.

ε. Ότι των ευαίσθητων αυτών προσωπικών δεδομένων έγινε χρήση χωρίς τη συναίνεση των προσώπων, στα οποία αφορούν και τα οποία πρόσωπα τα είχαν για προσωπική τους χρήση.

στ. Ότι τα δεδομένα αυτά συλλέχθηκαν στο πλαίσιο δημοσιογραφικής έρευνας που αφορούσε- κατά τη δήλωση του ίδιου δημοσιογράφου ενώπιον της Αρχής της 23.12.1999- την ερωτική εκμετάλλευση ατόμων νεαρής ηλικίας (παιδεραστία), από πρόσωπα με σημαντική κοινωνική ισχύ όπως τα προαναφερόμενα. Στην περίπτωση του Σ.Κ.**, αναφέρθηκαν ηλικίες 14-16 ετών, σπανιότερα 13, ενώ στην περίπτωση Μ.Α.** δεν υπήρξε συγκεκριμένος καθορισμός ηλικίας. Ενώπιον της Αρχής κατά την πιο πάνω κατάθεση του ο δημοσιογράφος Μ.Τ.** ανέφερε ότι η φωτογραφία ενός από τα εικονιζόμενα στο ημερολόγιο Α.** πρόσωπα αφορούσε παιδί ηλικίας 13-14 ετών.

ζ. Ότι η Α.** ΑΕ (δια των εκπροσώπων της) γνώριζε το περιεχόμενο των δεδομένων αυτών προ της 5.12.1999, αφού είχε γίνει χρήση τους κατά τις προηγηθείσες εκπομπές της 2.12.1999, 28.11.1999 και 25.11.1999, ιδιαίτερα δε κατά την εκπομπή της 2.12.1999 υπήρχε δυνατότητα σύνδεσης με πρόσωπο κατά την έννοια του άρθρου 2γ του ν. 2472/97.

η. Ότι τα ακόλουθα νομικά ή φυσικά πρόσωπα έχουν αρχείο με τα ευαίσθητα δεδομένα των οποίων έγινε χρήση κατά τις επίμαχες εκπομπές και ιδιαίτερα εκείνης της 5.12.1999.

αα. Η Α.** ΑΕ, στην οποία τα δεδομένα αυτά – πέραν των άλλων παραμένουν ως αρχείο με βάση τις διατάξεις του ν. 2328/95 (άρθρο 3 παρ. 12) τουλάχιστον ως τρεις μήνες μετά την παρουσίαση της εκπομπής που τα περιείχε.

ββ. Η εταιρία Ε.Τ.** και Σία ΕΕ, όπως προκύπτει από τη σύμβασή της με την εταιρία Ρ.** και κατέθεσαν ενώπιον της Αρχής ο δημοσιογράφος Μ.Τ.** και ο εκπρόσωπος της Α.** ΑΕ δικηγόρος Β. Πήττας.

γγ. Ο ίδιος ο δημοσιογράφος Μ.Τ.** από την κατάθεση του οποίου προκύπτει ότι παρέδωσε στον Εισαγγελέα τις κασέτες με τις βιντεοσκοπημένες ερωτικές σκηνές με πρωταγωνιστή τον τραγουδιστή Σ.Κ.**, όχι όμως και το προσωπικό ημερολόγιο του Μ.Α.**, του οποίου παρέδωσε στον Εισαγγελέα πιστό αντίγραφο.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 2472/97 όπου καθορίζεται το περιεχόμενο των όρων που χρησιμοποιεί, « επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (επεξεργασία)- είναι- κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση, η αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, διάδοση, ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση, ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή.»

Κατά συνέπεια η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση εικόνων ερωτικής ζωής, όπως και σελίδων προσωπικού ημερολογίου, εμπίπτουν στην έννοια της επεξεργασίας του ν. 2472/97, δεδομένου ότι αποτελούν σε κάθε περίπτωση χρήση ή διάδοση προσωπικών δεδομένων πανελληνίας μάλιστα στην υπό κρίση περίπτωση εμβέλειας.

Την εφαρμογή εξάλλου των διατάξεων του ν.2472/97 στον τύπο και τη ραδιοτηλεόραση επιβάλλουν τόσο η ρητή αναφορά του νόμου στην επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων κατά την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος (άρθρο 7 παρ.2, ζ), όσο και κυρίως η αδιάστικτη διατύπωση του άρθρου 3 παρ.1 του νόμου(...), διάταξη, η οποία ειδικά σε ό,τι αφορά στη ραδιοτηλεόραση θα

πρέπει να συνδυασθεί με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ.12 του ν. 2328/95(...).

Στη δυνατότητα εφαρμογής των σχετικών διατάξεων στον τύπο και τη ραδιοτηλεόραση κατά την επεξεργασία ήχου και εικόνας στο πλαίσιο δημοσιογραφίας- με συγκεκριμένους περιορισμούς- ρητά αναφέρεται τέλος και η με αριθ. 95/46 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Προοίμιο αρ. 14, 16, άρθρο 9), που μετέφερε στο ελληνικό δίκαιο ο ν. 2472/97.

ι. Κατά συνέπεια η Αρχή ασκεί αφενός σύμφωνα με τη γενικού χαρακτήρα διάταξη του άρθρου 15 παρ.1 ευρεία εποπτεία στον τομέα της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αφετέρου- μεταξύ άλλων- τις αρμοδιότητες που απορρέουν από τα άρθρα 19, 21 και 22 του νόμου αυτού.(...).

Από το σύνολο των διατάξεων αυτών προκύπτει σαφής επίσης αρμοδιότητα του ΕΣΡ για τη επιβολή κυρώσεως σε περίπτωση προσβολής του ιδιωτικού βίου των πολιτών έννοια, στην οποία γίνεται γενικά δεκτό ότι ανήκει η σφαίρα της ερωτικής τους δραστηριότητας.

Οι διατάξεις αυτές ωστόσο δεν επηρεάζουν την αρμοδιότητα της Αρχής, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ν. 2472/97. Και τούτο, γιατί σκοπός του ν. 2472.97 είναι να αποτρέψει την παράνομη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και όχι να ορίσει κανόνες λειτουργίας των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, όπως συμβαίνει με τους νόμους που ρυθμίζουν τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα δημόσια ή ιδιωτικά.

Έτσι το ΕΣΡ δεν έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί για τη νόμιμη ύπαρξη ή όχι αρχείου ευαίσθητων δεδομένων, ενώ και οι κυρώσεις που επιβάλλονται στις δύο περιπτώσεις δε συμπίπτουν.

κα. Η συλλογή ευαίσθητων δεδομένων από την Εταιρία «Ε.Τ.* και Σία ΕΕ» στο πλαίσιο της δημοσιογραφικής έρευνας που προαναφέρθηκε και ιδιαίτερα η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση των δεδομένων αυτών κατά τις επίμαχες εκπομπές και ιδιαίτερα εκείνες της 2.12.1999 και 5.12.1999, από την οποία (χρήση) προκύπτει και η κατοχή των δεδομένων αυτών είναι παράνομη για τους ακόλουθους λόγους :

αα. Από τα άρθρα 5 παρ.1, 9 παρ.1 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ.1 του Σ που ανάγει σε πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας το

σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου, απορρέει, ως ιδιαίτερη εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας το δικαίωμα πληροφορικής αυτοδιάθεσης που απαγορεύει τη χρήση προσωπικών δεδομένων από οποιοδήποτε, χωρίς τη συγκατάθεση του προσώπου(υποκειμένου), στο οποίο τα δεδομένα αυτά αναφέρονται.

ββ. Από το Σύνταγμα απορρέει επίσης – σε ευθεία αντιστοίχιση με την αξίωση του κοινού για ενημέρωση(που δεν απορρέει ρητά από το Σύνταγμα, είναι όμως αναγκαία για την ενεργοποίηση του δικαιώματος συμμετοχής καθενός στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος) το δικαίωμα του τύπου να ενημερώνει τι κοινό. Δικαίωμα που ασκεί ο δημοσιογράφος κατά την παρουσίαση τηλεοπτικής εκπομπής πληροφορώντας το κοινό για σημαντικά ζητήματα που το ενδιαφέρουν.

γγ. Από το Σύνταγμα δεν προκύπτει *in abstracto* επικράτηση του ενός δικαιώματος πάνω στο άλλο.

Κατά συνέπεια η κρίση ποιο από τα συνταγματικά αυτά δικαιώματα επικρατεί και σε ποια έκταση δεν είναι κρίση γενική αλλά κρίση *in concreto* ενόψει των δεδομένων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

δδ. Η κρίση εξάλλου, αν η συγκεκριμένη επεξεργασία ασκήθηκε νόμιμα ή αντίθετα παραβιάστηκε κατ' αυτή το δικαίωμα της πληροφορικής αυτοδιάθεσης των συγκεκριμένων προσώπων, και της ιδιωτικής ζωής, υπακούει τόσο στο κριτήριο του κατά πόσο η επεξεργασία αυτή εξυπηρέτησε το συμφέρον πληροφόρησης της κοινής γνώμης που υπερτερεί στη συγκεκριμένη περίπτωση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής, όσο και στο κατά πόσο η συγκεκριμένη προσβολή ήταν- στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας- αναγκαία για την άσκηση του δικαιώματος πληροφόρησης.

εε. Στην υπό κρίση υπόθεση κατά συνέπεια η νομιμότητα της επεξεργασίας με τη μορφή συλλογής, και ιδιαίτερα κατοχής, καταχώρισης σε αρχείο και τηλεοπτικής χρήσης των επίμαχων ερωτικών σκηνών και της ανάγνωσης των σελίδων του προσωπικού ημερολογίου υπόκειται στην κρίση αν το δικαίωμα ενημέρωσης του

κοινού απαιτούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση και τη χρήση αυτών των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

στ.στ. Με βάση τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν, όπως αυτά εκτέθηκαν πιο πάνω προκύπτει ότι : Ανεξάρτητα από το σύννομο της συλλογής του υλικού τόσο η κατοχή και η καταχώριση σε αρχείο όσο και η τηλεοπτική χρήση ευαίσθητων δεδομένων κατά την παρουσίαση των επίμαχων εκπομπών και ιδιαίτερα εκείνων της 2.12.1999 και 5.12.1999 αποτελούν επεξεργασία που υπερβαίνει κατά άσκηση του δικαιώματος ενημέρωσης του κοινού τα από την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας, που βρίσκεται στο πλαίσιο των διατάξεων του ν. 2472/97 ευθεία κατοχύρωση στο άρθρο 4 παρ.1β, επιβαλλόμενα όρια, αφού η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού δεν απαιτούσε και την καταχώριση σε αρχείο και την αυτούσια προβολή ερωτικών σκηνών ούτε την αυτούσια ανάγνωση σελίδων προσωπικού ημερολογίου. Και τούτο, γιατί η αξίωση του κοινού για ενημέρωση δε φθάνει μέχρι του σημείου να απαιτεί να λαμβάνει αυτό γνώση ευαίσθητων δεδομένων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξίας του ανθρώπου με εξευτελισμό ή διαπόμπευση, έστω και αν αυτά είχαν ή όχι σημασία για τη θεμελίωση του αξιόποινου χαρακτήρα συγκεκριμένων πράξεων. Παρόμοιος εξευτελισμός θα συνιστούσε κύρωση που βαίνει πέραν από τις ποινές που προβλέπονται από την έννομη τάξη και δεν είναι ανεκτός από αυτή. Την άποψη αυτή διέπουν άλλωστε και οι αρχές δεοντολογίας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος που αποτελούν κώδικες επαγγελματικής ηθικής των δημοσιογράφων της ΕΣΗΕΑ στο άρθρο 2 εδ. β' του οποίου επιτάσσεται ότι ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει να σέβεται την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια και την ιδιωτική ζωή του ανθρώπου και του πολίτη.

Και επικαλείται μεν ο συγκεκριμένος δημοσιογράφος ότι προέβη στη συγκεκριμένη ενέργεια, επειδή τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας δεν ευαισθητοποιήθηκαν στις καταγγελίες του, παρά το γεγονός ότι είχαν προβληθεί και γίνει γνωστά τα επίμαχα δεδομένα στις εκπομπές του πριν την 5.12.1999. Ανεξάρτητα από την ακρίβεια των ισχυρισμών αυτών, όμως, η τηλεοπτική χρήση δεν ήταν το αναγκαίο ούτε το μόνο μέσο ευαισθητοποίησης των δημόσιων οργάνων, ενώ ούτε η ευαισθητοποίηση των οργάνων

αυτών συνιστά νόμιμο λόγο χρήσης των ευαίσθητων δεδομένων, για τα οποία πρόκειται.

Κατά συνέπεια υπήρξε παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, τόσο αναφορικά με προσωπικά δεδομένα του τραγουδιστή Σ.Κ.**, όσο και του σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**.

κβ. Ότι με βάση τις διατάξεις του νόμου 2472/97 και συγκεκριμένα :

αα. Του άρθρου 21 παρ.1(...)

ββ. Του άρθρου 2 περ. ζ'(...).

Με βάση τα πραγματικά περιστατικά που κατά τα άνω αποδείχθηκαν και ειδικότερα :

Την κατάθεση του πληρεξουσίου δικηγόρου της Α.** ΑΕ, ενώπιον της Αρχής κατά τη συνεδρίαση της 28.12.1999, Β. Πήττα, σύμφωνα με την οποία αυτός που καθόρισε τι θα προβληθεί στην επίμαχη εκπομπή δεν ήταν η Α.** ΑΕ αλλά ο δημοσιογράφος Μ.Τ.**. Το ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ των εταιριών Ρ.** και «Ε.Τ.** και Σία ΕΕ», από το οποίο προκύπτει η υποχρέωση της δεύτερης, η οποία χαρακτηρίζεται ως Εκτελεστής Παραγωγής να παραγάγει δύο εβδομαδιαίες τηλεοπτικές εκπομπές μεταδιδόμενες από τον Τηλ/κό Σταθμό Α.**, μεταξύ των οποίων και τις επίμαχες εκπομπές, για την οποία ο Εκτελεστής Παραγωγής δηλώνει και εγγυάται ότι έχει εξασφαλίσει τη συμμετοχή ως παρουσιαστή του δημοσιογράφου Μ.Τ.** και τέλος, την κατάθεση επίσης ενώπιον της Αρχής κατά τη συνεδρίαση της 28.12.1999 του πληρεξουσίου δικηγόρου της Α.** ΑΕ Β. Πήττα, σύμφωνα με την οποία η Ρ.** ως εταιρία εξασφαλίζει τα δικαιώματα ενώ ως προς τη μετάδοση την ευθύνη έχει η Α.** ΑΕ. Προκύπτει ότι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας για τα δεδομένα που συλλέγονται για να χρησιμοποιηθούν τηλεοπτικά και χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των εκπομπών «Κ.Τ.**» και «Ζ.**» είναι αθροιστικά η εταιρία «Ε.Τ.** και Σία ΕΕ» στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της οποίας καθορίζεται ο σκοπός και το περιεχόμενο της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και η Α.** ΑΕ, χωρίς την έγκριση της οποίας καμία μετάδοση δηλ. καμία τηλεοπτική χρήση δεδομένων δεν μπορεί να λάβει χώρα.

Με αυτά τα δεδομένα ενόψει της ιδιαίτερης βαρύτητας των πράξεων που αποδείχθηκαν και τις προσβολές που επήλθε από αυτές στα υποκείμενα, στων οποίων τα ευαίσθητα προσωπικά

δεδομένα έγινε η επεξεργασία, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι πρέπει να επιβληθούν στους υπεύθυνους επεξεργασίας και στους εκπροσώπους τους οι κυρώσεις του άρθρου 21 παρ.1 και 2 που αναφέρονται στο διατακτικό, οι οποίες κρίνονται ανάλογες με την ιδιαίτερη βαρύτητα της παράβασης καθενός από τους κρινόμενους ως υπαιτίους και του ρόλου καθενός από αυτούς, όπως αναφέρεται στο σκεπτικό. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι κατά την έννοια του ν. 2472/97 καταστροφή προσωπικού δεδομένου ή αρχείου συνιστά και η επιστροφή του στο νόμιμο κάτοχο, από τον οποίο αυτά έχουν εκφύγει χωρίς τη συγκατάθεσή του.

Για τους λόγους αυτούς

α. Διαπιστώνει ότι η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων του τραγουδιστή Σ.Κ.** και του σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**, συνιστούν παράνομη επεξεργασία κατά τα άρθρα 4 και 7 του ν. 2472/97.

β. Επιβάλλει ως κύρωση στην ΑΕ με τον τίτλο «Δ.Τ.Α.** ΑΕ» τη διακοπή της επεξεργασίας και την καταστροφή των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, των οποίων έγινε χρήση κατά τις εκπομπές της 2.12.1999 «Z**» και 5.12.1999 «Κ.Τ.**» μετά την εκπνοή του τριμήνου ή όποιου άλλου χρονικού διαστήματος καθορισθεί ως χρόνος τήρησής του στο πλαίσιο δικαστικής ή άλλης έρευνας από δημόσια αρχή, και αφορούν τον τραγουδιστή Σ.Κ.** και τον σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**, λόγω της ιδιαίτερα σοβαρής περίπτωσης.

γ. Επιβάλλει ως κύρωση στην εταιρία «Ε.Τ.** και Σία ΕΕ» τη διακοπή της επεξεργασίας και την καταστροφή των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων των οποίων έγινε χρήση κατά τις ίδιες αυτές εκπομπές της 2.12.1999 και 5.12.1999, για τον ίδιο λόγο.

δ. Επιβάλλει ως κύρωση στο δημοσιογράφο Ε.Τ.** την καταστροφή του προσωπικού ημερολογίου Α.** που λειτουργεί ως αρχείο ευαίσθητων δεδομένων με την έννοια ότι τον υποχρεώνει :

α) Να το επιστρέψει στο νόμιμο κάτοχό του, β) να καταστρέψει κάθε αντίγραφο του προσωπικού ημερολογίου του Μ.Α.** που τυχόν έχει στην κατοχή του, όπως επίσης και αυτό που παρέδωσε στον Εισαγγελέα, ευθύς ως το αναλάβει νόμιμα στην κατοχή του.

ε. Επιβάλλει τα ακόλουθα πρόστιμα :

αα. Πρόστιμο εικοσιπέντε εκατομμυρίων δραχμών (25.000.000) στον δημοσιογράφο Ε.Τ.**, εκπρόσωπο της εταιρίας Ε.Τ.** και Σία

ΕΕ, για την παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που έλαβε χώρα με την κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση ευαίσθητων δεδομένων κατά τις εκπομπές Ζ.** της 2.12.1999 και Κ.Τ.** της 5.12.99.

ββ. Πρόστιμο δέκα εκατομμυρίων δραχμών (10.000.000) στην ΑΕ «Δ.Τ.Α.** ΑΕ» για την παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων με τη μορφή τηλεοπτικής χρήσης τους κατά τις ίδιες αυτές εκπομπές.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 26.1.2000.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Α)Οι εταιρίες «Ρ**» και «Ε.Τ.** και Σία ΕΕ» συνήψαν μεταξύ τους σύμβαση με την οποία η πρώτη ανέθεσε στη δεύτερη για το διάστημα 1.9.1999 – 31.7.2000 την παραγωγή δύο εβδομαδιαίων τηλεοπτικών εκπομπών που θα μεταδίδονταν από τον Τηλεοπτικό Σταθμό της Α.** ΑΕ, εφεξής Τηλ/κός Σ/θμός Α.**. Στο πλαίσιο της πιο πάνω σύμβασής της με την εταιρία Ρ.** η εταιρία Ε.Τ.** και Σία ΕΕ συγκρότησε αρχείο με βάση κασέτα και προσωπικό ημερολόγιο που εστάλησαν μέσω του Ταχυδρομείου, στο οποίο αρχείο μεταξύ των άλλων περιλαμβάνονται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα από τη ερωτική ζωή του τραγουδιστή Σ.Κ.** και του σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**

Στην εκπομπή με τον τίτλο «Κ.Τ.**» της 5.12.1999 του Τηλ/κού Σ/θμού Α.** εθνικής εμβέλειας, που παρουσιάζεται από τον δημοσιογράφο Μ.Τ.**, στο πλαίσιο της σύμβασης μεταξύ Ε.Τ.** και Σία ΕΕ και Ρ.** έγινε χρήση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων από το πιο πάνω αρχείο. Συγκεκριμένα ως προς τον πρώτο- μεταξύ άλλων – προβλήθηκαν σκηνές στις οποίες τελούσε ερωτική πράξη με άτομο του οποίου δεν προσδιοριζόταν η εικόνα, ενώ ως προς τον δεύτερο αναγνώστηκαν αποσπάσματα προσωπικού ημερολογίου – με ταυτόχρονη προβολή των αντίστοιχων σελίδων,

με κείμενο και φωτογραφίες ημίγυμων ανδρών – στα οποία γινόταν αναφορά σε ερωτικού χαρακτήρα πράξεις υποδηλούμενες με τον όρο «σουσέλ»- με ρητά κατονομαζόμενα με τα μικρά τους ονόματα άτομα του ίδιου φύλου. Της εκπομπής αυτής είχαν προηγηθεί τρεις – 25.11.1999, 28.11.1999 και 2.12.1999- γινόταν χρήση των ίδιων ευαίσθητων δεδομένων, με τη διαφορά ότι δεν είχαν αποκαλυφθεί η εικόνα ή η ταυτότητα των προσώπων, στα οποία αυτά αφορούσαν. Η χρήση των ευαίσθητων προσωπικών αυτών δεδομένων έγινε χωρίς τη συναίνεση των προσώπων, στα οποία αφορούσαν και τα οποία πρόσωπα τα είχαν για προσωπική χρήση. Τα δεδομένα αυτά συλλέχθηκαν στο πλαίσιο δημοσιογραφικής έρευνας που αφορούσε- κατά τη δήλωση του ίδιου δημοσιογράφου ενώπιον της Αρχής της 23.12.1999- την ερωτική εκμετάλλευση ατόμων νεαρής ηλικίας (παιδεραστία), από πρόσωπα με σημαντική κοινωνική ισχύ όπως τα προαναφερόμενα. Στην περίπτωση του Σ.Κ.***, αναφέρθηκαν ηλικίες 14-16 ετών, σπανιότερα 13, ενώ στην περίπτωση Μ.Α*** δεν υπήρξε συγκεκριμένος καθορισμός ηλικίας. Στις 23.12.1999 ο δημοσιογράφος Μ.Τ κατέθεσε επί της υπόθεσης ενώπιον της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και υποστήριξε ότι η φωτογραφία ενός από τα εικονιζόμενα στο ημερολόγιο πρόσωπα αφορούσε παιδί ηλικίας 13-14 ετών.

Β) Πράγματι η Αρχή, επικαλούμενη τα άρθρα 15 παρ.1, 19, 21 και 22 του ν.2472/97, θεμελίωσε την αρμοδιότητά της επί της υποθέσεως και παρενέβη. Το νομικό ζήτημα στο οποίο κλήθηκε να αποφανθεί ήταν αν υπήρχε νόμιμο αρχείο ευαίσθητων δεδομένων και αν ήταν νόμιμη η επεξεργασία του, δηλαδή αν η συγκεκριμένη επεξεργασία παραβίασε το δικαίωμα πληροφορικής αυτοδιάθεσης των συγκεκριμένων προσώπων και της ιδιωτικής τους ζωής. Με την κρίση αυτή συρρέει και η διερεύνηση κατά πόσο η επεξεργασία αυτή εξυπηρέτησε το συμφέρον πληροφόρησης της κοινής γνώμης και κατά πόσο ήταν- στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας- αναγκαία για την άσκηση του δικαιώματος πληροφόρησης.

Γ) Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 2472/97 όπου καθορίζεται το περιεχόμενο των όρων που χρησιμοποιεί, « επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (επεξεργασία)- είναι- κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται από το Δημόσιο ή από νομικό

πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ‘η ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση, η αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, διάδοση, ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση, ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή.»). Κατά συνέπεια η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση εικόνων ερωτικής ζωής, όπως και σελίδων προσωπικού ημερολογίου, εμπίπτουν στην έννοια της επεξεργασίας του ν. 2472/97, δεδομένου ότι αποτελούν σε κάθε περίπτωση χρήση ή διάδοση προσωπικών δεδομένων πανελλήνιας μάλιστα στην υπό κρίση περίπτωση εμβέλειας. Ειδικότερα, η συλλογή ευαίσθητων δεδομένων από την Εταιρία «Ε.Τ.* και Σία ΕΕ» στο πλαίσιο της δημοσιογραφικής έρευνας που προαναφέρθηκε και ιδιαίτερα η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση των δεδομένων αυτών κατά τις επίμαχες εκπομπές και ιδιαίτερα εκείνες της 2.12.1999 και 5.12.1999, από την οποία (χρήση) προκύπτει και η κατοχή των δεδομένων αυτών είναι παράνομη για τους ακόλουθους λόγους :

α. Από τα άρθρα 5 παρ.1, 9 παρ.1 σε συνδυασμό με το **άρθρο 2 παρ.1 του Σ** που ανάγει σε πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου, απορρέει, ως ιδιαίτερη εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας το δικαίωμα πληροφορικής αυτοδιάθεσης που απαγορεύει τη χρήση προσωπικών δεδομένων από οποιοδήποτε, χωρίς τη συγκατάθεση του προσώπου(υποκειμένου), στο οποίο τα δεδομένα αυτά αναφέρονται. . β. Από το Σύνταγμα απορρέει επίσης – σε ευθεία αντιστοίχιση με την αξίωση του κοινού για ενημέρωση(που δεν απορρέει ρητά από το Σύνταγμα, είναι όμως αναγκαία για την ενεργοποίηση του δικαιώματος συμμετοχής καθενός στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος) το δικαίωμα του τύπου να ενημερώνει τι κοινό. Δικαίωμα που ασκεί ο δημοσιογράφος κατά την παρουσίαση τηλεοπτικής εκπομπής πληροφορώντας το κοινό για σημαντικά ζητήματα που το ενδιαφέρουν.

γ. Από το Σύνταγμα δεν προκύπτει in abstracto επικράτηση του ενός δικαιώματος πάνω στο άλλο. Κατά συνέπεια η κρίση ποιο από τα συνταγματικά αυτά δικαιώματα επικρατεί και σε ποια έκταση, δεν είναι κρίση γενική αλλά κρίση in concreto ενόψει των δεδομένων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

Με βάση, λοιπόν, τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν, όπως αυτά εκτέθηκαν πιο πάνω προκύπτει ότι : Ανεξάρτητα από το σύννομο της συλλογής του υλικού τόσο η κατοχή και η καταχώριση σε αρχείο όσο και η τηλεοπτική χρήση ευαίσθητων δεδομένων κατά την παρουσίαση των επίμαχων εκπομπών και ιδιαίτερα εκείνων της 2.12.1999 και 5.12.1999 αποτελούν επεξεργασία που υπερβαίνει κατά άσκηση του δικαιώματος ενημέρωσης του κοινού **τα από την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας**, που βρίσκει στο πλαίσιο των διατάξεων του ν. 2472/97 ευθεία κατοχύρωση στο άρθρο 4 παρ.1β, **επιβαλλόμενα όρια**, αφού η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού δεν απαιτούσε και την καταχώριση σε αρχείο και την αυτούσια προβολή ερωτικών σκηνών ούτε την αυτούσια ανάγνωση σελίδων προσωπικού ημερολογίου. Και τούτο, γιατί η αξίωση του κοινού για ενημέρωση δε φθάνει μέχρι του σημείου να απαιτεί να λαμβάνει αυτό γνώση ευαίσθητων δεδομένων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξίας του ανθρώπου με εξευτελισμό ή διαπόμπευση, έστω και αν αυτά είχαν ή όχι σημασία για τη θεμελίωση του αξιόποινου χαρακτήρα συγκεκριμένων πράξεων. Παρόμοιος εξευτελισμός θα συνιστούσε κύρωση που βαίνει πέραν από τις ποινές που προβλέπονται από την έννομη τάξη και δεν είναι ανεκτός από αυτή. Την άποψη αυτή διέπουν άλλωστε και οι αρχές δεοντολογίας του δημοσιογραφικού επαγγέλματος που αποτελούν κώδικες επαγγελματικής ηθικής των δημοσιογράφων της ΕΣΗΕΑ στο άρθρο 2 εδ. β' του οποίου επιτάσσεται ότι ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει να σέβεται την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια και την ιδιωτική ζωή του ανθρώπου και του πολίτη.

Και επικαλείται μεν ο συγκεκριμένος δημοσιογράφος ότι προέβη στη συγκεκριμένη ενέργεια, επειδή τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας δεν ευαισθητοποιήθηκαν στις καταγγελίες του, παρά το γεγονός ότι είχαν προβληθεί και γίνει γνωστά τα επίμαχα δεδομένα στις εκπομπές του πριν την 5.12.1999. Ανεξάρτητα από την

ακρίβεια των ισχυρισμών αυτών, όμως, η τηλεοπτική χρήση δεν ήταν το αναγκαίο ούτε το μόνο μέσο ευαισθητοποίησης των δημόσιων οργάνων, ενώ ούτε η ευαισθητοποίηση των οργάνων αυτών συνιστά νόμιμο λόγο χρήσης των ευαίσθητων δεδομένων, για τα οποία πρόκειται.

Κατά συνέπεια υπήρξε παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, τόσο αναφορικά με προσωπικά δεδομένα του τραγουδιστή Σ.Κ.**, όσο και του σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**.

Με αυτά τα δεδομένα ενόψει της ιδιαίτερης βαρύτητας των πράξεων που αποδείχθηκαν και τις προσβολής που επήλθε από αυτές στα υποκείμενα, στον οποίων τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα έγινε η επεξεργασία, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι πρέπει να επιβληθούν στους υπεύθυνους επεξεργασίας και στους εκπροσώπους τους οι κυρώσεις του άρθρου 21 παρ.1 και 2 που αναφέρονται στο διατακτικό, οι οποίες κρίνονται ανάλογες με την ιδιαίτερη βαρύτητα της παράβασης καθενός από τους κρινόμενους ως υπαιτίους και του ρόλου καθενός από αυτούς, όπως αναφέρεται στο σκεπτικό. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι κατά την έννοια του ν. 2472/97 καταστροφή προσωπικού δεδομένου ή αρχείου συνιστά και η επιστροφή του στο νόμιμο κάτοχο, από τον οποίο αυτά έχουν εκφύγει χωρίς τη συγκατάθεσή του.

Για τους λόγους αυτούς

α. Διαπιστώνει ότι η κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων του τραγουδιστή Σ.Κ.** και του σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**, συνιστούν παράνομη επεξεργασία κατά τα άρθρα 4 και 7 του ν. 2472/97.

β. Επιβάλλει ως κύρωση στην ΑΕ με τον τίτλο «Δ.Τ.Α.** ΑΕ» τη διακοπή της επεξεργασίας και την καταστροφή των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, των οποίων έγινε χρήση κατά τις εκπομπές της 2.12.1999 «Ζ**» και 5.12.1999 «Κ.Τ.**» μετά την εκπνοή του τριμήνου ή όποιου άλλου χρονικού διαστήματος καθορισθεί ως χρόνος τήρησής του στο πλαίσιο δικαστικής ή άλλης έρευνας από δημόσια αρχή, και αφορούν τον τραγουδιστή Σ.Κ.** και τον σχεδιαστή μόδας Μ.Α.**, λόγω της ιδιαίτερα σοβαρής περίπτωσης.

γ. Επιβάλλει ως κύρωση στην εταιρία «Ε.Τ.** και Σία ΕΕ» τη διακοπή της επεξεργασίας και την καταστροφή των ευαίσθητων

προσωπικών δεδομένων των οποίων έγινε χρήση κατά τις ίδιες αυτές εκπομπές της 2.12.1999 και 5.12.1999, για τον ίδιο λόγο.

δ. Επιβάλλει ως κύρωση στο δημοσιογράφο Ε.Τ.** την καταστροφή του προσωπικού ημερολογίου Α.** που λειτουργεί ως αρχείο ευαίσθητων δεδομένων με την έννοια ότι τον υποχρεώνει :

α) Να το επιστρέψει στο νόμιμο κάτοχό του, β) να καταστρέψει κάθε αντίγραφο του προσωπικού ημερολογίου του Μ.Α.** που τυχόν έχει στην κατοχή του, όπως επίσης και αυτό που παρέδωσε στον Εισαγγελέα, ευθύς ως το αναλάβει νόμιμα στην κατοχή του.

ε. Επιβάλλει τα ακόλουθα πρόστιμα :

αα. Πρόστιμο εικοσιπέντε εκατομμυρίων δραχμών (25.000.000) στον δημοσιογράφο Ε.Τ.** , εκπρόσωπο της εταιρίας Ε.Τ.** και Σία ΕΕ, για την παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που έλαβε χώρα με την κατοχή, καταχώριση σε αρχείο και τηλεοπτική χρήση ευαίσθητων δεδομένων κατά τις εκπομπές Ζ.** της 2.12.1999 και Κ.Τ.** της 5.12.99.

ββ. Πρόστιμο δέκα εκατομμυρίων δραχμών (10.000.000) στην ΑΕ «Δ.Τ.Α.** ΑΕ» για την παράνομη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων με τη μορφή τηλεοπτικής χρήσης τους κατά τις ίδιες εκπομπές.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 26.1.2000.

